8739

ంగారకావ్యగ్రంథమండలి ప్రబంధపరంపర

సత్యభామా సాంత్వనము.

లింగనమఖి శ్రీకామేశ్వర కవికృతము.

PUBLISHED BY
K. G. MURTHY.
FOR SRUNGARA KAVYA GRANDHA MANDALI.
1000 COPIES.

మెంబరులకుమాత్రము రు. 1–12–0.

ఇతరు లెంతవెల యిచ్చినను విక్రయింపము.

తొలికూర్పు ౧౯౩౭.

ముద్రితము

రామా ఆర్టు ప్రెస్,

మచిలీపట్టణము.

తంజావూరు వీర రాహూతుల పాలనలో, ఆంధ్రవాణి ఏలా వింత విలాసములతో చవులూరించి, కావ్య రసికులకు హాయి నలవరచిందో- రాధికాసాంత్వనములో- విశదమై ఉంటుంది.

సత్యభామాసాంత్వనము, మధురనాయకుల కీర్తిని చిరస్థాయిగా నిలిపే సప్తసంతానములలోనిది. కృతిపతి, తిరుమలనాయకుని మనుమడు అళఘురి, తిరుమలేంద్రుడు, క్షేత్రయ్యను సముఖానికి రప్పించుకొని బహు కాలము నిలుపుకొన్న సరసనాయకుడు. (కృతిపతిని మెప్పించడానికీ, క్షేత్రయమీది ఆదరణచేతా, శ్రీ కామేశ్వరకవి, పదభావములను అక్కడక్కడ సంతరించి వినియోగించుకున్నాడు) తాతను బోలిన మనుమడే అళఘురికూడాను, అన్నివిధములచేతా అని, శ్రీ కామేశ్వర కవి స్పష్టంగా చెపుతున్నాడుకదూ, గ్రంథారంభంలో. అళఘురి అన్న చొక్కనాథుడు కూడా శృంగార అనుభవాల విషయంలో వీరెవరికీ తీసిపోని వాడు అనిపించుకున్నాడు రాజ్యానికి వచ్చిన తరువాత. ఈతని మీద, షోకైన చాటువులు శరభోజీ భాండారంలో ఉన్నవి.

శ్రీ కామేశ్వర కవిది విశేషించి ప్రౌఢమైన కవిత్వం. దానికి వన్నెగా, అచ్చతెలుగులూ, దేశ్యాలూ, సంస్కృతానికి తూకం తరిగి పోకుండా ఉండేటట్టు తలమున్కలుగా గ్రంథమంతటా విరజల్లేశాడు. అందుచేత వ్రాతప్రతులనిండా, విలేఖరుల దోషాన స్ఖాలిత్యాలు అనేకం పాదుకు పోయినవి.

ముద్రణమునకు సాధుప్రతిని సిద్ధముచేయడానికి, పరిశోధనావసరాల్లో విశేషంగా శ్రమపడవలసి వచ్చినది. తెలుగునాటను లభ్యమవూతూన్నవానిలో, ఏప్రతినీ చూడకుండా విడువలేదు. శ్రీ కామేశ్వర కవి ఉత్తమరచనను, సహృదయులకు, అందించ గలిగినందున, మాకృషి ఫలించినది.

వ్యవస్థాపకుడు.

భూమిక.

దక్షిణాంధ్రవాఙ్మయమున నెన్నికఁ గన్న రసవత్ప్రబంధములలో సత్యభామాసాంత్వన మొకటి. ఈ కృతి మధురాపురరాజ్యమున వెలసిన వానిలోఁ బ్రాచీనము-ప్రశస్తము. విజయనగరసామ్రాజ్యవిచ్ఛిన్నానంతరము తంజావూరు, మధుర, పుదుక్కోట, సేలము, కార్వేటినగరము మున్నగు రాజ్యములాంధ్రసాహిత్యసంపద కాస్పదము లైనవి. అందు మధురను క్రీ. శ. 1670 ప్రాంతములఁ బరిపాలన మొనర్చిన ముద్దళఘురి కంకితముగా నీ కృతిని రచియించినకవి.

—: లింగనమఖి శ్రీకామేశ్వరకవి :—

ఈతనిపేరు శ్రీకామేశ్వరకవి యని తెలియు చున్నను నీ వఱకు ముద్రించినవా రెల్ల రీతనిపేరు కామేశ్వరకవి యని ముద్రించినారు. కీర్తి శేషులు వీరేశలింగముపంతులవారి కవులచరిత్రము నం దేమి, ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాగారవివరణము లం దేమి, శృంగారగ్రంథమాలాముద్రణము నం దేమి గ్రంథకర్త కామేశ్వరకవి యనియే యున్నది. ఈతఁడు తన గద్యమున 'శ్రీకరకవితాకరసుజనవిధేయ శ్రీకామేశ్వరనామధేయప్రణీతం బైన' అనియే వ్రాసికొని యున్నాడు. నేను బరిశోధించి చూచిన తాళపత్రగ్రంథముల నిట్లే యున్నది. ఇంతియకాక శ్రీకామేశ్వరకవి తన్నుఁ గూర్చి చెప్పుకొనుసందర్భమున.

"కం. కాకులవలె నిం టింటను
కాకవు లున్నారు హంసకైవడి భువిలో
శ్రీకామ! నీకె తగురా
యేకడ నుడి పాలు నీరు నేర్పఱుపంగన్."

"కం. ఏభాష నైనఁ గృతిపతి
శోభనములఁ జెందు నీదు • సూక్తులవలనన్
సౌభాగ్య మనదృశముగా
శుభకరుణానివేశ! • శ్రీకామేశా!"

ఇందుఁ దొలిపద్యమునఁ బ్రాసముకొఱకును రెండవపద్యమున యతికొఱకును 'శ్రీ' చేర్చినాఁ డనియందు రేని యీతని యీక్రింది పద్యమునుఁ దిలకింపుఁడు.

"చ. అనుపుగ రుక్మిణీపరిణ • యంబును మున్ రచియించి యార్యు లౌ
ననఁ దనియించినావు మము • నప్రతిమంబుగ నవ్యకావ్యమిం
పున రచియించు మీ సొగసు • పోఁడిమి మీఱఁగ సత్యభామసాం
త్వన మనఁ గప్పురంపుచలు • వన్ గెలువన్ దిరుకామసత్కవీ!"

ఇచట శ్రీకామశబ్దమునకు తిరుకామ యని వాడినాఁడు. శ్రీశబ్దమునకు ద్రావిడమున 'తిరు' అనురూపము వచ్చును. తిరుమల, తిరువేంగడ, తిరుమంజన, తిర్వళిక మొదలగుపదము లిట్టివే. వైష్ణవసంప్రదాయమున 'తిరు' శబ్ద మాది యగుశబ్దములే మన కన్నియుఁ గానవచ్చుచుండును. ఇంతియేగాక శ్రీకామేశ్వరకవికృతము ధేనుమహాత్మ్య మను వచనకావ్యము తంజావూరుపుస్తకశాలలోఁ గలదు. అందుఁ గూడ.

"ఉ. వివిధకలాకలాపఖని • వెంగనలింగమహీంద్రునాగ స
త్కవి తిరుకామ కోవిద • శిఖామణి"

అని స్పష్టముగాఁ జెప్పికొని యున్నాఁడు. కావున నీతనిపేరు శ్రీకామేశ్వరకవి యగుట నిశ్చయము.

శ్రీకామేశ్వరకవి తొలుత శ్రీకాళహస్తినివాసుఁడై యా వెనుక మధురాపురమున రాజసమ్మానములఁ గాంచియచ్చటనే స్థిరపడినవాఁడు. గద్య యందలి 'శ్రీకాళహస్తీశ్వరచరణారవిందమిళిందాయమానాంతరంగ, జ్ఞానప్రసూనాంబికాకృపావలంబిత[illegible]సారస్వత సుధాతరంగ' అనువాక్యమును '[illegible] తిరుమల[illegible]

కాంతకరుణాకటాక్షలక్షితస్వచ్ఛముక్తాగుచ్ఛసితచ్ఛత్రచామరకళాచికకవ కాందోళికాదిరాజోపచార ' అనువాక్యమును నీ విషయము తెల్లము సేయు చున్నది. కామాక్షమ్మ, నాగన యీతని తలిదండ్రులు. ఈతనివంశమున బహుమఖముల నాచరించిన లింగనమఖి ప్రసిద్ధుఁ డగుటచే నీతని యింటి పేరు లింగనమఖివా రైనది. ఈతఁడు సంస్కృతాంధ్రములయం దసమాన పండితుఁ డై, సరసకవితాసంపన్నుఁ డగుటయే గాక సంగీతమునఁ బ్రసిద్ధిఁ జెందినవాఁడు. గద్యయందలి ' వల్లకీవాదనధురీణ ' యను విశేషణ మీతనివీణావాదనముఁ దెలుపు చున్నది. మఱి నీతఁడు గేయకృతులు పెక్కులు రచియించి నట్లు ' వర్ణగీతాదిగాంధర్వస్వరనవీనకల్పనాప్రవీణ ' యనునది స్పష్టపఱచు చున్నది. ఈతని ప్రబంధకృతులలో నిపుడు సత్య భామాసాంత్వనముఁ దక్క తక్కినవి కానవచ్చుట లేదు. ఈతఁడు తొలుత రుక్మిణీపరిణయము రచియించిన ట్లీపఱి కుదాహరించిన పద్యము వలననే గాక

"తే. గీ. తనదు దక్షిణనాయక • త్వమున కుచిత
ముగను ముద్దళఘురిశౌరి • ముదమునీఱు
నపటిరుక్మిణీపరిణయం • బందు కతఁ
దా నిపుడు సత్యభామసాం • త్వనముఁ గోర. "

అను పద్యమువలనఁ దెలియు చున్నది. ఇదియు ముద్దళఘురి కంకితముగా వెలసినది. ఈతనికృతి వే ఱొకటి ధేనుమాహాత్మ్య మను వచనకావ్యము గలదు. ఇది యముద్రితము. తంజావూరుపుస్తకాలయ వివరణమునఁ గల దీనివిషయముఁ గొంత తెలుపు చున్నాఁడను. ఇది సత్యభామాసాంత్వనకృతిపతి ముద్దళఘురి నవతియన్న యగు చొక్క నాథనాయనివారికిఁ గృతి.

" శా. శ్రీరామామణి వింతగా నురమునం • జెన్నొందఁ గొ ల్వుండఁ
తే రంగంబును కట్టుమట్టునపదా • దివ్యత్కృపాధారక్షి
రాధూఢిం దగెఁ గామధేనువు వలెన్ • రక్షించి లోకంబులో
శ్రీరంగేశుఁడు చొక్కనాథ...కౌరిన్ వేడుక న్బ్రోవుతన్. "

అను పద్యముతోఁ బ్రారంభిల్లినది గ్రంథ మంతయు వచనకావ్యం బుగా రచియించినాఁడు. గ్రంథముకడపట—

"చ. వివిధకలాకలాపఖని • వెంగనలింగమఖీంద్రునాగ స
త్కవి తిరుకామకోవిదశి•ఖామణి ధీరులు పాకవైరిలో
కవికచకల్పకస్తబక•గంధధురంధరసూక్తియుక్తి నౌ
నవు నని మెచ్చనావులమ•హాత్మ్య మొనర్చెను తేఁటమాటలన్.

అనుపద్యము గలదు.

ఇందు తేఁటమాటలతో గోమాహాత్మ్యము ధర్మరాజునకు భీష్ముఁడు చెప్పట వర్ణింపఁబడినది. అశ్వాసాద్యంతవిభాగములేదు. ఇందలి వచనరచనకు నీ క్రిందిపఙ్క్తుల నుదాహరించెదను.

"సత్యలోకమున నివి యజ్ఞసంగతి నివసించు హోమమ్ముల నెల్లను వీనిపాలచే చమురు నుపయోగించు కొమ్ములు నెమ్ములు చర్మములు నున్ననితోఁక రోమములు పేడ పంచితమును నన్నింటికి నుపకరించు. గాలిని, చలిని, ఎండను వీనికి బడలిక లేదు. కావున నా యీ సమయమ్ముల తమకు నుచితమ్ము లైనవను లివి సేయు. కావున నాఫును బ్రాహ్మణుండును నేకతత్త్వ మ్మగుటం జేసి పరమపదంబు జెందు నందున గోబ్రాహ్మణులు సమానవస్తువు లని పెద్దలు పలుకరింతురు. అవుపాలమృతం బని యమకవిభుండు పలుకరించె."

వచనరచన యధునాతనకాలమునఁ దక్క యంతకుఁ బూర్వము లేదనువా రీగ్రంథమును జూడఁ దగుదురు. ఇది ముద్రణభాగ్య మందిన యాంధ్రవచన కావ్యవికాసముఁ గూర్చి కొంత తెలిసికొన నవకాశము గల్గును. ఈ మధురాపురమున క్రీ. శ. 1720 సంవత్సరప్రాంతమున వెలసిన సముఖము వేంకటకృష్ణప్పనాయకుని వచనజైమినిభారతము దీనికిఁ దరువాతిదియే.

శ్రీకామేశ్వరకవి ముద్దళఘురితాత యను తిరుమలనాయకుని కాలమున నున్నవాఁ డగుటచేతను, తిరుమలనాయకుఁడు క్రీ. శ. 1623 మొదలు

1659 వఱకు మధురను బరిపాలించినవాఁ డగుటచేతను, క్రీ. శ. 1670 సంవత్సరప్రాంతమున ముద్దళఘురి సత్యభామాసాంత్వనముఁ గృతి నందుటచే నీతఁడు క్రీ. శ. 1670 ప్రాంతమువఱకు జీవించె ననిచెప్ప నొప్పును. కవిని గూర్చి యింతకన్న మన కేమియుఁ దెలియ రా లేదు.

సత్యభామాసాంత్వనము నాలు గాశ్వాసముల శృంగారప్రబంధము. ఆంధ్రవాఙ్మయమున సాంత్వన మనుపేరుగల కావ్యములలో నిదియే తొలుతగాఁ గన్పట్టు చున్నది. దీనివెనుక సముఖము వేంకటకృష్ణప్ప నాయఁడు రాధికాసాంత్వనమును దాని ననుసరించి ముద్దుపళని రాధికా సాంత్వనమును వెలసినవి. ఇందు మొదటిది మధురాపురాంధ్రకృతి— రెండవది తంజాపురాంధ్రకృతి — ఈ గ్రంథమునకు మూలము భాగవత హరివంశముల యందుఁ బ్రస్తుత మైన నరకాసురవధఘట్టము— నరకాసుర వధానంతరము సత్యభామమానము నామె శ్రీకృష్ణుఁడు సాంత్వనము సేయుట నిందు ముఖ్య మగువిషయ మగుట కవి యీ గ్రంథమునకు సత్యభామాసాంత్వన మనుపే రిడినాఁడు. శ్రీకృష్ణదేవరాయలవా రాముక్తమాల్యదయందు ' సత్యావధూప్రీణనము అను సంస్కృతకా వ్యము రచియించి నట్లు ' 'భావధ్వని వ్యంగసేవధి గాఁగఁ జెప్పితివి సత్యా వధూప్రీణనంబు'నను పద్యపాదము తెలుపు చున్నది. బహుశః సంస్కృత సత్యావధూప్రీణనము దీనికి మూలమేమో తెలియ రాదు.

ఇందుఁ దొలియాశ్వాస మంతయు నవతారిక యనియే చెప్ప నగును. శిష్టాచారప్రకార మిష్టదేవతానంతరము ముప్పదినాలుగు పుటలలో మధురనాయకుల వంశక్రమ మెంతయు విపులముగ వర్ణిత మైనది. ఇది చరిత్రకారుల కెంతయు నుపయుక్తము. ఆ వెనుక కథాప్రారంభమున ద్వారకాపురవర్ణనమును శ్రీకృష్ణుఁడు ద్వారక నేలు నవిమాత్రమే తెలుపఁ బడినది. రెండవ యాశ్వాసమున నింద్రాగమనము నింద్రుఁడు నరకాసురుని వృత్తాంతముఁ జెప్పి శ్రీకృష్ణునిచే నరకాసురుని వధింతు నని ప్రతిజ్ఞ సేయించుటయు, వసంతోత్సవవర్ణనము, శ్రీకృష్ణసత్యభామల విహారమును, యుద్ధయాత్రకు సత్యభామ బయలుదేరెద ననఁ శ్రీకృష్ణుఁడు

నివారించుటయు, నరకాసురపుర మగు ప్రాగ్జ్యోతిషపురీసమీపమున దండు విడియుటయు, ద్వారకలో సత్యభామావిరహమునుఁ జెప్పఁ బడినవి.

మూఁడవయాశ్వాసమున దండు విడుదల యందు శ్రీకృష్ణుని విరహావస్థయు, కలహింకుని హాస్యప్రసంగమును సత్యభామవద్ద నుండి చిలుకరాయభారమును కృష్ణుఁడు విరహమును సహింపఁ జాలక ప్రద్యుమ్న కుమారుని సత్యభామను దోడితెచ్చుటకుఁ బంపి యామెను రప్పించుటయు వర్ణితము.

నాలుగవయాశ్వాసమున నరకాసురునిబంటు పూర్వజన్మవృత్తాంతముఁ జిలుక చెప్పుటయు, వానివలన నరకాసురునియుదంతము కృష్ణుఁ డెఱుంగుటయు, వర్షశరదృతువర్ణనములును, యుద్ధప్రారంభమును సత్యభామ యుద్ధకౌశలమును, నరకాసురసంహారమును, అదితి కుండలదానంబును, భగదత్తపట్టాభిషేకమును నరకుని చెఱయం దున్న పదాఱువేల చేడియల శ్రీకృష్ణుఁడు పెండ్లి యాడుటయు, సత్యభామప్రణయకోపమును శ్రీకృష్ణుఁ డామెసాంత్వనము సేయుటయు, ఫలశ్రుతితో ముగింపును గలవు.

ఇందు శృంగారరసము ప్రధాన మైనను నెడ నెడ వీర, రౌద్ర, హాస్యరసములు పోషింపఁ బడినవి. శృంగారలీలాప్రపంచనాటకసూత్రధారి శ్రీకృష్ణుఁడు నాయకుఁడు. శృంగారరససీమ సత్యభామ నాయికగా నున్న యీరసవత్కృతి యందుఁ దద్రసస్థాయి యగు రతివర్ణన మత్యుత్కటముగాఁ గావింపఁ బడినది. విరహావస్థయుఁ బూరుషాయితక్రియలు నతిమాత్రముఁగా వర్ణితము లైనవి. వీరరౌద్రరసములును నద్భుతరసమును, సత్యభామయుద్ధవిహారఘట్టమునను, హాస్యము కలహింకుని వచోధోరణి యందునుఁ బొందుపడినవి. శ్రీకామేశ్వరకవి బహుధానమర్థుఁ డగుట కావ్యము రసనిష్యంద మై, రసికజనహృదయంగమ మై యలరునట్లు రచియించి కీర్తిఁగాంచినాఁడు.

ఆ యా రసవర్ణనలకు నీ క్రిందిపద్యము లుదాహృతములు. శృంగార వీరరసమునకు:—

సీ. కంకణక్రేంక్రియల్ ♦ కటుచాపటంక్రియల్
చిఱునవ్వు మొలయింపు ♦ తేపురింపు
కలవాగ్స్వరావముల్ ♦ కహకహారావముల్
గొల్లన నగుముద్దు ♦ గొరకపద్దు
సరససల్లాపంబు ♦ సంగ్రామకోపంబు
వింతసొగసుఝాక ♦ వెగటుతేక
సొంపుమీఱినవైపు ♦ తుఱచుఱ మనుచూపు
బులుపులు తగునంగు ♦ పొగరుపొంగు

తే. గీ. సరసశృంగారవీరర♦సంబు లమరు
కొమరు తగి యుండ మెయిఁ జెఱు♦చెమట నిండఁ
బోరు గావించె రిపుసేన ♦ బో రవంగఁ
గల్లవగగొల్లదేవేరి ♦ కడఁక మీఱి.

రౌద్రశృంగారమునకు:—

సీ. సంవర్తకీలియై ♦ చంద్రికాపాళియై
కనుగెంపు నగుపెంపు ♦ గ్రక్కతిల్లఁ
బటుకాలదూతియై ♦ పంచాస్త్రహేతియై
చాపంబు రూపంబు ♦ సంఘటిల్ల
నశనిదుర్ధరమై ♦ యతిసుధావర్షమై
విడిసద్దు నుడిముద్దు ♦ విస్తరిల్ల
నుల్లాసనాభియై ♦ యురుమోహశోభియై
శరవృష్టి కచవృష్టి ♦ పరిఢవిల్ల

తే. గీ. దితిజదితిజాంతకులకు ను♦ద్వేగరాగ
సంగతులు పొంగ వంగనా♦జనమతల్లి
కినిసి యుమఁ జేసె ధీచమ♦త్కృతి వినిద్ర
రౌద్రశృంగారరసము తో♦రా యనంగ.

శృంగా రాద్భుతమునకు :—

సీ. వెన్నెలమూఁకయో ♦ విడియెండకాఁకయో
యన నొప్పెఁ జంద్రాస్య♦మినుకుచూపు
మరుకీర్తి తెక్కయో ♦ నెఱలోఁకచుక్కయో
యన నొప్పెఁ దెరవము♦త్యపుఁదురాయి
పూఁదేనెసోనయో ♦ వాడిరాతివానయో
యన నొప్పెఁ మగువగా♦యకపుమాట
జంత్రవిశేషమో ♦ శతధారఘోషమో
యన నొప్పెఁ జెలివింటి♦గొనముసద్దు

తే. గీ. మొనయుశౌరికి వైరికి ♦ మోదఖేద
ములను శృంగారరసము న♦ద్భుతరసంబుఁ
దోఁచ నారాచముల నేసి ♦ దురముఁ జేసెఁ
గుతుకకోపంబుల నెసంగి ♦ కోమలాంగి.

శ్రీకామేశ్వరకవి యుభయభాషల యందు వైదుష్యముగలవాడయ్యును దన కవిత యందు జాతీయముల నుపయోగించి తెలుఁగుకవి యనుపేరును సార్థకముఁ గావించికొనినాఁడు. కవితఁ గూర్చి

సీ. సరసత భువనంబు ♦ చల్లనై విలసిల్ల
సారస్వతస్ఫూర్తి ♦ సంఘటిల్ల
వనమయూరాధిక♦వాఙ్నైపుణి పొసంగ
యనటద్ధారాళి♦కయు మెసంగఁ
బటుతరోదితకదం♦బంబులు ననలొత్త
వెలుఁగుపడఁగనైన♦మెఱుఁగు హత్త
సాహృదకవిరాజ♦సంఘంబు హర్షింపఁ
గూలంకషాభోగ♦లీల మించ

తే. గీ. నమృతవర్షము గురిసిన ♦ యట్లు ఘనత
వెలయఁ గాఁ గిరి కందళం♦బులు చెలంగఁ

శ్రీరస్తు.

సత్యభామాసాంత్వనము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమహికన్య యాత్మకర
చిన్మయముద్రికఁ జూచె దేమి నా
నీ మొనగుబ్బ లే నలము
నీటిది మానఁగలే నటంచుఁ దా
నామెయిఁ దెచ్చి కల్మి విన
తాళి కొసంగుదు నంటఁ దెల్పు శ్రీ
రాముడు ముద్దుల శ్రీధ
రారమణుం గరుణించుఁగావుతన్.

మ. తనప్రాణేశ్వరునంకపీఠమున నుద్యల్లీలఁ గొల్వుండి భ
క్తనికాయమ్మున కే నుదారయశముల్ గల్గింతు నన్నట్లు దా
హనుమంతుం దయఁ గూర్చి మౌక్తికమణీహారంబు పాలించు నా
జనకక్ష్మాపతికన్య ముద్దరఘురాట్క్ష్మాపాలునిం బ్రోవుతన్.

మ. ఎలమిం దాఁ జనుదోయిఁ జేరుకొనఁగా ♦ నీమద్గళజ్ఞాటశై
వలినీపూర మటంచు హారములఁ బో♦వం దోయియు రుదారశ్రీగు
బ్బలు కీలం గబళించి యీర్ష్య చన సం♦భావించి సంతుష్టుఁడై
చలిగట్టల్లుఁ డొసంగు ముద్దళఘురి♦త్నాజానికైశ్వర్యముల్.

మ. తొగరాకందు కపోలమందు రతిఁ దో♦త్తోఁ జేర నీళానుగో
రు గదా యంచును దత్కపోలమున గో♦రుల్ వ్రదుకన్ వీనుగా
ద్విగుణం బౌతమి గోరుగ లొప్పదవు శ్రీ♦విన్ మించుశ్రీగౌరి పొ
ల్పుగ ముద్దళఘురిభూపచంద్రునికి గె♦ల్పుల్ గూర్చి మన్నించుతన్.

చ. తనదుహిరణ్యగర్భత సదా జగతిన్ మొయించు కైవడిన్
దనరుసువర్ణలీల వద♦నంబున డంబులు గుల్కఁ బల్కుమం
తనమున వాణి రాణి గను♦దక్కఁ బెనంగువిభుండు నిండుసొం
పున మన ముద్దళఘురివి♦భుం గరుణించి చిరాయు[1]వీయువుతన్.

చ. పలుదొలుకుల్కుపాలిఁ దగు♦బంగరుమేడను నాల్గువాకిళుల్
నిలిపినయట్లు లుండువిభు♦నిద్దపుమోములఁ బచ్చవిల్తు కీ
ర్తులబలె నాల్గురూపులను ♦ [2]బ్రోవయి కొల్వొనరించువాణి ము
ద్దళఘురిశౌరి కీవుత ద♦యన్ రసగుంభితవాగ్విజృంభణల్.

చ. ఒనపరి ముద్దుగుమ్మ తొడ♦నుండఁగ దత్పురుషాయితంబునన్
ముసురుకొను న్మెఱుంగుచను♦ముత్యపు సోనలమాడ్కిఁ జూడ్కి కిం
పెసఁగెడియందపుఁ బవముఖ♦బృందము చల్లుచు నుల్లసిల్లుమా
నిసిమదహారిప్రీఁకదొర ♦ నిండుదయం గృతికర్తఁ బ్రోవుతన్.

సీ. ముక్తలక్ష్మీకుచం♦బు గ్రహించురీతి నే
బాలుఁడర్కునిఁ బట్టి ♦ ప్రౌఢిఁ గాంచెఁ
దన కలంఘ్యం బేది ♦ యను భాతి నేమహా
బలశాలి పచరించి ♦ వనధి దాఁటె
విభునిప్రతాపంబు ♦ వెలయించుదారి నే
వీరుఁ డగ్గికి లంక ♦ విందుఁ జేసె

పాఠాంతరము. 1. వీవుతన్. పా. 2. ప్రోవయి.

సువిదరాగము[1] చేతి ♦ కొనఁగిన మాట్కి[2] నే
ఘనుఁ దేలికకు మణి ♦ కాన్క చేసె

తే. గీ. నతని ధృతిమంతు మతిమంతు ♦ నధికశాంతు
సమరదుర్దాంతవృత్తాంతు ♦ సారశౌర్య
వంతు ముద్దళరిక్షమా♦కాంతుఁ బ్రోవ
నెంతు నుతియింతు హనుమంతు ♦ నెలమిఁ గాంతు.

చ. పొలుపుగఁ బుట్టతేనెలు గు♦బుల్కొనుపల్కుల రామకీర్తనల్
సలిపినసత్కవి న్మధుర♦సామసురోక్తుల ధర్మపుత్రుని
ర్మలచరితంబు పాడిబద♦రస్థితిగా నొనరించుసత్కవిం
దలఁచెద గొరివీడియపు ♦ తావులకొప్పులఁ బల్కు సత్కవిన్.

మ. మును గిర్వాణమున నాంధ్రభారతమహాం♦భోరాశి నన్నయ్యలు వ్రల్
మునుఁగం దామస ముద్ధరించునగ నిం♦పుల్ నింపుసందర్భముల్
దనరంగా నొకకొందుతేపల ప్రబం♦ధశ్రేణి నిర్మించు స
న్మన నెఱ్ఱార్యుని దిక్కనాధ్వరిని హృ♦ద్యస్తోత్రః గీర్తించెదన్.

శా. సంఖ్యాతీతవిధావకీరితసుధా♦సాధారణస్వాదుతా
సంఖ్యావాదిచమత్క్రియోర్మిళవచ♦స్సందర్భణాప్లాదికిన్
సంఖ్యావత్త్వము చెల్లుఁగాక దొర గా♦సం బియ్యఁ దద్వేదనా
సంఖ్యాపూరకులై నవారలకుఁ ద♦త్సామర్థ్యముల్ చెల్లునే?

చ. తెనుఁ గని సంస్కృతం బని మ♦ది న్వివరింపక నీచవాక్యపుం
దునియల నోటికుండలను ♦ దొంతి యిడున్వగ డబ్బికబ్బముల్
పెనఁచి నరాధముల్ భ్రమయఁ♦ బేర్కొని ముష్కరులై నదుష్కవుల్
ఘను లగుసత్కవీశ్వరుల ♦ కైవడి రాజులపూజ కర్హులే?

మహాస్రగ్ధర

సదసచ్ఛబ్దావబోధుల్ ♦ సరసవిరచనా ♦ సాధుమేధాసనాథుల్
విదళద్దుర్వ్యక్తియూథుల్ ♦ వివిధకృతిమహా ♦ పీఠికానిర్మిగోధల్

పా. 1. సువిదరత్నము. 2. ఖాతి.

సదయుల్ సాధుల్ విబాధుల్ ♦ సభలను సుకవుల్ ♦ సత్కృతుల్ సేయువోఁగ
త్పదవిద్యాకోటికూట ♦ స్ఫుటిత కటుపద్యంబు ♦ హృద్యంబునౌనే?

సీ. పాశ్రితులతోఁ బాము ♦ పగిదిని పగ చాటి
తెలియకుండను తేలు ♦ వలెను మీటి
పెన ముక్కు జూసిన ♦ పసరంబువలెఁ దుళ్ళి
బంతికిరియను బెట్టు ♦ పడుచు మళ్ళి
కాకివై వడి నింపు ♦ గానికూఁతలు పెట్టి
మేఁకవలెను గన్ను ♦ మెక్కఁ బెట్టి
మాట దోఁచక కొంగ ♦ మాడ్కి ధ్యానము చేసి
యడవిమొకముదారి ♦ నాకురాసి

తే. గీ. తికమకలు చెంది మది వగా ♦ వకలు పొంది
వికలతను మూఁగయగ్గిక ♦ వెగటు గాఁగ
కాఁగతనమునఁ గవి నంచు ♦ రాయిడించు
కుకవినుడిగుంపులు మను గాఁత ♦ గోటియొంపులు.

కం. హృదయంబె పలక బలపము
చదు రగుమదియఖిలకు కర్చ ♦ సాగరాజికుఁ డా
కొదమనెలతాల్పు నైనక
విదితం బగు సుకవికవిత ♦ విద్వత్సభలన్.

చ. సకలము చల్లనౌ కులుకఁగి ♦ జక్కవపిట్టలు స్రుక్కువై వడిం
గుకవు లసూయచేఁ గుమిలి ♦ ఘూర్ణిలిరేని ప్రసన్న లాదు రా
సుకవులు మామకీనహృదు ♦ సూక్తికిఁ జెందొవవిందునింపుపొం
దిక నగుపందువెన్నెలల ♦ తేటకుఁ జొక్కు చకోరముల్వలెన్.

మ. కినియున్వా రనుచీకటున్ విరియ వా ♦ గ్దేవిముఖేందుమాదయం
బున నుష్పాంగెడినాఁడుచిత్త కలశాం ♦ భోరాశిపైఁ దేరుపా
లను నున్నోల్లువతేటపల్కులటు చా ♦ లఁగ బొల్చురత్నంబు లు
ర్విని శృంగారకృతుల్ మహీపతులు కూ ♦ ర్మినావనిఁ జేకోరాకో!

సీ. సరసత భువనంబు ♦ చల్లనై విలసిల్ల
సారస్వతస్ఫూర్తి ♦ సంఘటిల్ల
వనమయూరాధిక♦వాక్పుణి పొసంగ
రయనటద్ధారాతి♦శయ మెసంగఁ
బటుతరోదితకవం♦బంబులు నవలోత్త
వెలఁగుపడఁగనై న♦మెఱుఁగు హత్త
సౌహృదకవిరాజ♦సంఘంబు హర్షింపఁ
గూలంకషాభోగ♦లీల మించ

తే. గీ. నమృతవర్షంబు గురిసిన♦యయ్యు ఘనత
వెలయఁగా. గీర్తికందళ♦ములు చెలంగఁ
బ్రకృతి యంతయుఁ దనియంగ ♦ వికృతి లేని
సుకృతి నొనరించువాఁ డార ♦ సుకృతి జగతి.

వ. అని యిష్టదేవతానందనంబును సుకవిజనాభినందనంబును గుకవి నిందనంబునుం గావించి యే నభంగురశృంగారరసతరంగిత వచనరచనానుబంధం బగు నొక్క ప్రబంధంబు నిర్మించ నెంచి యున్న సమయంబున:

కం. లక్షణలక్షితకమలా
పేక్షణపుంబాణపుంఖ♦విభవోన్మేషా
నుక్షణతటివిభ్రమతి నై
దక్షిణసుపురంబు ♦ తనరు ధరిత్రిన్.

శా. ఆపీట న్విధుకాంతసంతతి సము♦ద్యద్భిక్మసాలాంతరా
భావిఖ్యాతవిదూరజాతమయకు♦డ్యప్రాంగణాధ్యాసిత
క్ష్మావజ్రోపలవేదికాగ్రరుచిమ♦చ్చకాశ్వవేశ్మాంశురే
ఖావల్గద్విజాతరంగమణిరం♦గత్తుంగ సౌధంబునన్.

మ. జనులం జల్లనిచూపులం దనుపుచున్ ♦ శంపాలతాంగుల్ నయం
బున వేవేల్ తనచెంతఁ జేరి యుడిగం♦బుల్ సేయ నంతంతకున్
ఘనతన్ దిక్కులరాజు లెల్లఁ బొగడం ♦ గర్ణాటరాజ్యేందిరం
గనుపన్నన్ వరియించె ముద్దుఘురి♦క్ష్మాజాని రంజిల్లుచున్.

ఉ. అంతిపురంబునం దగుసహా•సృనిజాకృతిభావచిత్రలీ
లాంతరకైతవంబున మృ•గాక్షుల కందఱ కన్నిరూపులై
యెంతయు ముద్దులఖ్ఖ రిన•రేశ్వరుఁడేలుఁ బదాఱువేలసీ
మంతినుల న్నిరంతరము • మన్నన సేయు మురారికై వడిన్.

కం. ఈకీల ముద్దుగుమ్మల
నేలుచు మదిఁ బ్రమ చెలంగ • శృంగారాబ్ధిం
దేలుచు మహిాషీజనముల
లాలింపుచు స్మరకళావి•లాసము మెఱయన్.

సీ. తనుపుగా నొకవేళఁ • గనకాంగి యొక్కతె
శుభలీలఁ బదముల • నభినయింప
పనుపుగా నొకవేళ • ననఁబోడి యొక్కతె
వీణానినాదంబు • వినికిసేయ
తనుపుగా నొకవేళఁ • దరళేక్షణ యొకర్తు
పంతుమూర్పుపాట•వింత చూపఁ
నినుపుగా నొకవేళ • నీలవేణి యొకర్తు
హితవైన శృంగార•కృతులు చదువఁ
తే. గీ. బనుపుగా నొక్కపంకజ•పత్రనేత్ర
మువిదతులరాయబారంపు•మాట లాడ
జనులు కలియుగగోపాలుఁ • డనఁగ వెలసె
సరసగుణహారి ముద్దులఖ్ఖ రిమురారి.

సీ. ఏవేళ నడిగిన • హేమరాశముగ నిచ్చు
నేపాటికవి యైన • నెలమి మెచ్చు
గుణ మింత గలిగిన • గణుతించి జను నేలుఁ
దప్పు లన్నియుఁ దాళి • తలఁచు మేలు
నాయంబుఁ గూర్చువో • నాయంబు పచరించు
నాశ్రితావళిఁ జాల • నాదరించు

పా. 1. పత్రినయన.

విరసించునట్టిభూ ♦ వరు నైన ననిఁ జెందు
సాధుగోష్ఠిని బ్రొద్దు ♦ జరపుచుండు

తే. గీ. నిలను గావునఁ జక్రివ ♦ ర్తులును రాజు
లార్గురు పదార్గురును గాని ♦ యన్యు లెనయ
యనఁగ సుగుణసమష్టిచే ♦ నతిశయిల్లు
సరససులభుండు ముద్దుల ♦ ళ్ఘరివిభుండు.

సీ. తనదానజలలీల ♦ తటవతీతతిమహాం
బుధులకు నెడ లేని ♦ పొందు గాఁగ
తనరమ్యతరయశో ♦ ధవళిమ యామినీ
వరునిబింబమునకు ♦ మొఱఁగు గాఁగ
తనతేజ మిలఁ జుట్టు ♦ కొనుగట్టు పెన్నెఱుల్
మొగ్గరంబుల విచ్చు ♦ మొగ్గ గాఁగ
తనప్రతిభారూఢి ♦ వనజసంభవశేష
వాల్మీకులకు మేలు ♦ బంతి గాఁగ

తే. గీ. తనమనోవర్తనము నెప్ప ♦ ధరణికన్య
కామణీదాశరథపాద ♦ కమలబంభ్ర
మద్భ్రమరలీల నలు వొంద ♦ మహిని వెలసె
నరిజనవిదారి ముద్దుల ♦ ళ్ఘరిమురారి.

వ. వెండియు నఖండపాండిత్యమండితఖండపరశుకుండలకుండలి కులాఖండలదిఙ్మండల వేదండపాండురకీటికమఠవిభుశుభాపాదనప్రచండబల సముద్దండదోర్దండ కందుకితతాండవజర్ఝరమాకుచకరండ హిండమాననవ నవప్రవాళమణికాండసమరపరమండలాధిప తిమిరఖండనశౌండమహోచ్చండ చండకిరణమండలుండును, పరమర్దనగతమార్దవహృదయ దుర్దమ మదకర్దమ సమ్మర్ద విస్ఫురసమరహార్దవినర్దమాన విరోధిశిరోధికా నిర్దళనదుర్దాంత సార్థకవఘణోపమ పరుషతరకరఖురట్టఘట్టన తృట్యమానధరణి చత్వర తదాత్వవిస్ఫృత్వర చక్రికులశక్రిఫణాక్రాంత నిర్వక్రిమణిచూర్ణతాసవర్ణతా లబ్ధవర్ణ సామంత మహీకాంతగళ పరిగళదనర్గళశోణితప్రోణితానిపానసావ

ధానసముత్తాలకగతాళ భూత[1] వేతాలమండలుండును, సంవర్తసమయప్రవర్తమాన నర్తనపౌష్కల్యపుష్కలావర్తఘుర్ఘురనిర్ఘోషానుసంధానసమింధానమహానాసశిఖరి సంధితకలశసింధు బంధురగగన జంఘాలతా విశృంఖల తరంగసంఘ సంఘటితఘుమఘుమారవ గౌరవహ్రాతిభైరవదుందుభి బృంహకంఠధ్వనినాద మేదురిత చక్రవాళాంతరాళుండును, కరాళకరతాళ ధారాధారాధారాళనీరపూర కోరకితయశఃకుసుమజాలకరవాలుండును, హ్రాద్యానవద్యతనగరంత కాంతశశికాంత సౌధాంతరహర్మ్యశ విహరమాణ విదేహకన్య[illegible]మణీనిస్తులస్తన కనకకలశకనదకలంక కుంకుమ పంక సంకలన చంకసన్నకరాంకసూచితమకరాంకవిజయాంకనో న్నిద్రరామభద్రపూజాజాయమాన విశ్వవిశ్వంభరాభరణ విశ్రుతశాశ్వతైశ్వర్యధుర్యుండును, తుంగవేణీభుజంగశిఖరిపుంగవశృంగదభంగ సాంగత్యసంభావిత గాంభీర్యధైర్యుండును, వినిద్రదరప్రభావ ప్రథమాన ప్రయత్నమడిధిక దశమహారాజ ప్రాదేశసాదేశనిస్తుల తులాపురుషాదిక దైనందినమహాదాన మహిమాపహసితకోమారిగురుకల్పతరుకామధేనుకమలవైరికర్ణ కనకగిరి కలశజలనిధానుండును, కరుణావిశేష పో... సాత్మ్యస్వతంత్ర స్వతంత్రతానిధానమహాప్రధానుండును, పుష్కలజయా విస్ఫురణ దుష్కర సమరముష్కరతురుష్కధానుష్కధనంజయ నిష్కాసనోద్దీపిత ప్రతాపనారాయణుండును, ప్రతిదినకృత భారతభాగవతరామాయణ పారాయణుండును, అక్షీణపక్ష[2] కులకోలాహల హూణభామినీభీషణవేష విద్వేషిణమహీపకపాలంకషకోపరసప్రతికోటికీయ కోటీరకోటీచిరత్నరత్నవిసరనవకిసలయాస్తరణకలిత సంచరణకోమలచరణుండును, పంచతిరువళ్ళిరాజసప్తాంగహారణుండును, ఖండేందుధరా చండకరణమండల శరపాండురకాండజ కందర్పకాండ కలశకాండాది డిండీరగరుడతుండపులోమ ఖండి శుండాలశరత్కాండగౌడవచండమండలప్రకాండవేదండరిపుదండనాఖండసూర్తికీర్తి పరికర్పూరపూరిత కనకకరండాయమాన బ్రహ్మాండుండును, నారుహాన్నిబ్బరగండుండును, మదవదళలభువనజంపతీ ధృతిలుంఠనసంపద్యమానమానస సంపదుదంచితవంచనాప్రపంచిత పంచశర పంచశరీ వికర్షణ వర్షిత మకరందవర్ష బృందీసందేహ

పా. 1. శేతాళ. పా. 2. రక్షక్ష్వేళా.

దోత్కర్ష వేల్లితపల్లవాధరా కలిత కనక వల్లీకావానుండును, మాఖిరి
మాణవీరాయమర్మభేదనుండును, కోపప్రసాదచటులకుటిలాలోకననటిత
కుశేశయవితానసంరంభ కుంభస్తనీమోహనకుసుమసాయ కుండును,
కుంతూరి దుర్గనాయకుండును, తత్రాదృశ శృంగారస్ఫూర్తిచమత్కృతితరంగిత
సుకవిహృదయకంజరంజనాను[1]క్షణవీక్షిత కటాక్షుండును, దక్షిణ సింహాస
నాధ్యక్షుండును, తిరుమలనృపాల కలశాంభోధి పూర్ణిమాశశాంకుండును,
ధరణీవరాహాంకుండును, కల్యాణ పరంపరోదారకుమార ముప్పసీరనృప
కల్పతరు తపః ఫలంబును, కమనీయగుణాతరంగ లింగాంబికాగర్భశుక్తి
ముక్తాఫలంబును, మోహనశరవిలాసబాలికాజనలీలాలోలుండును నగు
ముప్పభూరి భూపాలుండు నీరజబాంధవుం డుదయింప నొక్కనాఁడు నిత్య
కృత్యంబులు నిర్వర్తించి బలువగు మానికపుఁ దొవలుదొడిగి చెలువు
మీఱఁ గొల్వుసింగారంబు చేసికొని యవితర సాధారణరీతిం గ్రందుకొన
మందమందగతుల సౌధంబు డిగ్గి తనడగ్గఱం గిక్కిఱిసి యిరుపక్క యలం
డెక్కలంబిక్కటిల్లు చక్కరవిల్తుచిక్కటాల్లవలె నెక్కువ పొగరుమేని
టెక్కు లెక్కువ తక్కువ లేని చక్కని వయసునిక్కువగ జక్కవగుబ్బ
లాండ్లు కర్పూరకస్తూరికా సంకుమద కుంకుమపంక కమల కర్పూరఫుల్ల
మల్లికాసముల్లసిత సౌరభంబులు గమ్మనంగ్రమ్మకొని కనకముకురకరండ
కలాచికా కనకాలుకా కౌక్షేయకోపశోభితకరారవిందలై వెంబడింపఁ
గొన్ని యంతస్తులు దాఁటి [2]యట చన నంగనల సందడి మగుడం గనుం
గొని తదనంతరంబునఁ జెంతఁ జేరి కొందఱుమన్నీలు మునుమున్నుగా
నూడిగంబులు ఘటియింప నెన లేని రాజసంబు నటింప నిగనిగ నిగుడు
తొగరాజుగతి సొగసుడంబు లంబుజరిపు దృషదున్మేషనితంబాడంబరంబు
విడంబింప నింపునింపుప్రోఁగెంపుగుంపు చెక్కడంపువగం దురంగలించు
కట్టాణిముత్తియపుగట్టి చప్పరపు ముంగిటిరంగు లర్ఘ్యమమణి పర్యంత
గిరిదర్యంతధరానటితకునటికాపటలోత్కట శోణిమగరిమ రాణింప గరగరిక
దొరయు కట్టుడాలు జాలుకొను నీలంపుకంబంబులం గ్రిందుకొను చెందొవ
జిగిపొగరునిగుడఁ బగడపుబోదెల గుమింబాదుకొను నునుపుతత్త్రప్రదేశ

పా. 1. క్షణపక్షపాతకటాక్షుండును. పా. 2. యచట.

నిరూఢవిటపి విటపాశాఖాశయమాన శాల వప్రివాళజాలలీలం దెలుప వేడుకల నీను నై దూర్వాంపుపొడి జిగిబెడగగు నిడుదపాడి పనినడరుకొడిగె తుదిమొద లుకడాని గంటలపలుకునిగుడ నికటతట మృగయావిధానసావధాన కిరాత వరారోహాకరాకృష్ట ధనుష్టంకారంబుల యలంకారంబు నెరప, నారాడ నెనంగు నింగిలికపు గచ్చు హెచ్చుగోడల నీడలరంగు మీాఱు నేకరంగిపట్టు మేల్కట్టుబిగిలింత నిరంతర విహారమార్గారావణ కరవిఘూత కటకతట భాసమాన కాసార సారస పరాగభరంబులు తిరంబు గొలుపం గదుపులు గొని యుదుటవన్నెల ముంగిటనుండు వేదండమండలంబు లున్నతశృంగ రంగత్తరంగితసంచార నీరదబృందంబుల యందంబుజూప నొయ్య నొయ్యన మవ్వంపు లాగడంపు సోరణగంప్లగొంజ్లి పలుపు జాలవాకిలుబొమ్మల యొరపు కుసుమశరసాంపరాయ సంపద్యమాన చాతుర్యధుర్యకిన్నర దంపతీ విలాసంబులు మెఱయింప నుదయధరాధరంబు విధంబున దంబు మీాఱి మెఱయు నమరావతి గతి నాకలిత సుమనస్సంతానసురభియు, రామవన ప్రస్థానంబుగతి చిత్రకూట స్థిత్యభిరామంబును, చంద్రమండలంబు బాగున సుధాధవళంబును, రావణ సైన్యంబు వడువున నతికాయమా నాశ్రయంబును. సుగ్రీవ సమ్ముఖంబుడంబున నవారిత సంచార మారుత కిశోర నీలగవాక్షకుముదాభిరామంబును, సుధర్మాస్థానంబు చందంబున రంభావిరాజమానంబును, శుక్రసదనంబు[1]నేవ నగరువాసనావాసితంబును, నగుకొలువు కూటంబున బాలసూర్యునింబలెం జేరి తనకు మేలు గోరు ధరణీసురుల మంగళాశీర్వాదంబులును, తనకుం బరాకుదెలిపి బరాబరి సేయ సంభ్రమించు కంచుకి వ్యూహంబుల సాహోనినాదంబును, తన ముఖసందర్శనంబునకు సంపడించు సామంత ధరణీకాంతుల మిథస్సంఘృష్ట మణిమకుట విటంక టంకారంబులును, తనగెలుపుపద్యంబు లుగ్గడించు వందిబృందంబుల విజయహాంకారంబులును, తన చరణారవింద వందనము లకు ముందుముందుగా సాగిలి దండంబిడు [2]గిరుఫ్లులున్న చెండి మన్ని కొమాళ్ళ కలకలంబులును, తన నవ్వుపువ్వుసోనలకు మవ్వంబు నివ్వటిల్లం గొలువు మ్రొక్కులు ఘటించు వారవనితల కిలకిలల యులబలంబును, తన

పా. 1. వగను. పా. 2. గిరుఫులును.

సమ్ముఖమ్ముఁ జేరఁ గ్రమ్మ కలభమ్ములకాంచన ఘంటికాఘణఘణమ్ములును, తనయెదుట వేషధారులై వచ్చు శైలూషుల వినర్తమాన మర్దలతాళసముత్తాల ధణంధణంబులును గ్రందుకొన నందు.

మ. హితులున్ రాజులమాత్యులాడిగములుం ♦ హేంజీబులార్యుల్ పురో
హితులున్ జ్యౌతిషికుల్ నటుల్ భటులు సా♦హిత్యప్రవీణుల్ కవుల్
మతిమంతుల్ జయకాళ్లు పాఠకజనుల్ ♦ మాష్టీలు వజీరులు నూ
ర్జితభక్తిం గొలువన్ మహావిభవముల్ ♦ చెల్వొంద నందంబుగాన్.

సీ. నునునరిగెనకసీ♦పని సూరెపుటపు మి
న్నలు గ్రమ్ముసమ్మా[illegible]♦గలను జిమ్మ
చే నున్ననున్నని ♦ చికిలిస్పెఁడి మొలామ
చికటారి నుడిగమ్ము ♦ చేతి కొసఁగి
మ్రోలఁ జిత్రరుపటం♦బునఁ బొల్చు శ్రీరాము
చరణాబ్జములకు నం♦జలి ఘటించి
బాలీసుబటువులు ♦ పక్కదిగ్లను మేలు
కట్టుపూజల్లులఁ ♦ గలయఁ జూచి

తే. గీ. స్తోమముగ పైఁడిపావడల్ ♦ చామరమ్ము
లాడ జిగివింపు రతనంపు ♦ టరిదికట్టు
గద్దెపై నంత ముద్దుల♦ళ్ఘిరి విభుండు
నిండుకొలువుండెఁ గన్నుల♦పండు వమర.

శా. ఆరీతిన్ సభ ముద్దులళ్ఘిరిధరా♦ధ్యక్షుండు కొల్వుండి తా
హేరాళంబుగ నయ్యెడన్ నమచు సా♦హిత్యప్రసంగంబు గం
భీరప్రౌఢిమ మించ నన్ బిలిచి నె♦మ్మిం బల్కె వీణాకన
ద్గౌరీపాణి సువర్ణ కంకణఝణ♦త్కారానుబంధోక్తులన్.

చ. అనువుగ రుక్మిణీపరిణ♦యంబును మున్ హవణించియార్య లా
వనఁ దనియించినావు మము ♦ నప్రతిమంబుగ నవ్యకావ్యమిం
పున రచియించుమీ సొగసు ♦ పోఁడిమి మీఱఁగ సత్యభామసాం
త్వన మనఁ గప్పురంపుచలు♦వన్ గెలువన్ దరుకామసత్కవీ.

కం. కాకులవలె నింటింటను
కాకవు లున్నారు హంస ♦ కైవడి భువిలో
శ్రీకామ నీకె తగురా!
యేకడ నుడి పాలు నీరు ♦ నేర్పఱుపంగన్.

కం. ఏభాష నైనఁ గృతిపతి
శోభనములఁ జెందు నీదు ♦ సూక్తులవలనన్
సౌభాగ్య మసదృశము గా
రీభవకరుణానివేశ ♦ శ్రీకామేశా.

వ. అనిన విని తదాజ్ఞానుమతి నే నంగీకరించిన నతండు సబహుమానంబుగాఁ గర్పూరతాంబూల కనక చేల కమనీయ రత్నాభరణస్తోమ గ్రామప్రదానంబుల నానందంబు డెందంబునఁ గ్రందుకొన నొసరించిన:

తే. గీ. తనదు దక్షిణ నాయక ♦ త్వమున కుచిత
ముగను ముద్దళఘురిశౌరి ♦ ముదము మీఱ
నాటి రుక్మిణీపరిణయం ♦ బందుకతనఁ
దా నిపుడు సత్యభామసాం ♦ త్వనముఁ గోరె.

కం. అదితికిబలె శ్రుతిభూషణ
మొదవింతు బుధాళి కనుచు ♦ నొగి శ్రీపతి నె
మ్మది ముద్దళఘురి యనఁ దగి
సదయత మఱి సత్యభామ ♦ సాంత్వన మెంచన్.

వ. అనుచు ననుచువేడుక నతని యింగితం బెఱింగి సంగరాంగణాభంగుర నిజ విజయరమా సౌమాంగల్యసంధాయకు, నపారకృపారస పోషిత కవిగాయకు, నాశ్రిత జనాభిమతార్థదాయకు, ముగ్ధవధూకుసుమసాయకు, ముద్దళఘురిభూనాయకుఁ, గృతినాయకుం జేసి నే నేర్చినవగ వడ దీర్చి తేర్చినవన్నెటిసాటి తేటమాటలుచేర్చి కుపితనాయికా సాంత్వన పర గోపాలకానల్పకల్పమంజరీసంజరీజృంభమాణసౌరభమ్ము విధమ్మున దినవిగమ సమయ [1]...నిన[2]...వీషుజలపటలలోలుత[3]...ద్విధ్వంసుర పరిగళదమృత

...1, 2, 3. గ్రంథపాతములు.

బిందుబృందంబునందంబునఁ గంజభవహ్లాదయ రంజన పురుషాయిత పరవశ సరస్వతీ కుచహస్త విసృస్త నిస్తుల జాతిసుమరీతి శృంగారరసతరంగితాంతరంగ కనదనంగ కర్ణరసాయన రతికృత రతికూజితంబు నోజ నే రచియించు సత్య భామాసాంత్వనం బనుకృతి నతి చమత్కృతిం బెరయు సరసవచో మాల్యంబు సాఫల్యంబు నందఁ జందు మకరందపూరం బగుతదీయ వంశావతారం బభివర్ణించెద.

సీ. వనజసంభవముఖ♦వధ్బవామరకోటి
కోటీరమణులలోఁ ♦ బోటి మీటి
జహ్నుకన్యామణి ♦ సలిలనిర్ఝరజాత
జాతరూపాంభోజ ♦ సమితిఁ గేరి
నీలాభిధానవ ♦ద్బాలామణీహారి
హారిద్రవరదీప్తి ♦ యనఁగఁ జీటి
బ్రహ్మర్షిపూజన ♦ పరిమళపారమ్య
రమ్యసౌగంధిక ♦ ప్రభలఁ జేరి

తే. గీ. రహిఁ జెలఁగుసారరుచి పూర♦రత్నహార
సహితవక్షోజ కాఠిన్య♦సమానగణ్య
నవనవారుణ్యనటి తాబ్ధి♦నందనార
సారసంబు ముకుందాంఘ్రి ♦ సారసంబు.

తే. గీ. దాన నొకజాతి జనియించి ♦ తనర నాత్మ
వాసనలు ఘుమ్మమన శుద్ధ♦భావ మమర
నందుఁ దాఁ జెంది యుదయంబు ♦ నందె జగతి
ధీప్రభోగప్రభుండు నా♦గ ప్రభుండు.

కం. అనాగవిభుఁడు గంగా
స్నానము గావించి విశ్వ♦నాథునికృప మెం
తేని తగ విశ్వనాథ
జ్ఞానాథునిఁ గాంచె వేదు♦కలు నలు వొందన్.

ఉ. నాగవిభుండు పాదభజ♦నంబుననే కడు ధన్యుఁ డంచునో
బాగుగ విశ్వనాథుఁడు కృ♦పాపరిపూర్ణ ఫలం బొసంగె నా
రా గణియించుచుండె నుద♦రంబునఁ దోఁచెను తోఁచి క్రమ్మరన్
దాఁ గటకస్థితిం దనరె♦ధాత్రి శివోన్నతి చిత్ర మెన్నఁగన్.

కం. ఆవిశ్వనాథుఁ డార్యో
ద్భావిత చారిత్రుఁ డగుచు ♦ ధనదసుహృత్తా
సేవధియై హితసుధియై
జై వాత్మకమాళి యనఁగ ♦ జగతిఁ జెలఁగెన్.

మ. ప్రబలారాతి కుమారకోటి ప్రతిబిం♦బంబుల్ నిజచ్ఛాయతో
నిబిడంబై కనుపట్ట సంగరమహిన్ ♦ శ్రీవిశ్వనాథేంద్ర బా
హు బలప్రోద్ధత ఖడ్గపుత్రితళుకై ♦ యొప్పారెఁ బ్రాయంబునన్
సొబగా నచ్చరనిచ్చ పెండ్లికొడుకున్ ♦ జూలాలి చందంబునన్.

సీ. కామునిరూపు భం♦గముఁ జెందె నెవ్వాని
కడకంటిచూపునఁ ♦ గ్రిందుకొనఁగ
వంశంబు దెరలెను ♦ వసుధలో నెవ్వాని
చండరసోన్నతి ♦ మెండుకొనఁగ
దండ భృద్వృత్తంబు ♦ తరిదుప్రెంగె నెవ్వాని
పటుపదాతి స్ఫూర్తి ♦ పరిఢవిల్ల
అవనికుంతలము చి♦క్కు వడియె నెవ్వాని
చేకత్తి యొక యింత ♦ చిందు ద్రొక్క

తే. గీ. వతఁడు భువి రాజశేఖరుం ♦ డఖిలబుధజ
నాభిమతదాత యీశ్వరుం ♦ డమితభూతి
ఘనుఁడును నయజ్ఞ రక్షకుఁ ♦ డనఁగ బళిరె
తనరునాగయ విశ్వనా♦థప్రభుండు.

ఉ. సాగర మెంతయుఁ బల ర♦జంబున నింకు శిరంబు లూచుఁ బ్రా
గ్భాగివరుండు ఘోటఖుర♦కోటివిఘట్టన దుందుభిధ్వనిన్

వేగ వియత్తలం బదరి • విచ్చు నటన్న జగత్త్రియంబునన్
నాగయవిశ్వనాథ నర•నాథుని శౌర్య మవార్య మెన్నఁగన్.

ఉ. డెబ్బదిరెండుగురాజులఁ గ•డింది తనంబునఁ గొట్టి పోరిలో
డెబ్బదిరెండుగెల్పులు వ•డిం గయికొంచు సమగ్రకీర్తి చే
నుబ్బుచు విశ్వనాథవసు•ధోత్పలబాంధవుఁ డొప్పు నారుహ
న్నిబ్బరగండఁ డంచుఁ దను • నిద్ధర నందఱు • సన్నుతింపఁగన్.

శా. విద్యారణ్య తపోవిపాకవిభవా•విర్భూత సింహాసన
ప్రోద్యద్దుర్గను భార్గవీ విజయ లీ•లోన్నిద్ర భద్రార్చనా
హృద్యప్రక్రియ నింటఁ జేర్చుకరణిన్ • శ్రీవిశ్వనాథుండు చం
చద్యోగంబునఁ జెందెఁ దత్కరుణ హెం•చ్చన్ శాశ్వతైశ్వర్యముల్.

కం. ఆవిశ్వనాథనృపతికి
శ్రీవీరాజమకుఁ బెద•కృష్ణనృపాలుం
డావిర్భవించెఁ ద్రిభువన
కోవిద సంస్తూయమాన • గుణమణిఖనియై.

మ. జగతిన్ నాగయ విశ్వనాథుపెద కృ•ష్ణక్షోణి పాలాసిప
న్నగదష్టాహిత ముష్టమోహను లమృతాం•ధఃప్రక్రియన్ మించి వా
సిగ నస్వప్నతఁ గాంచి యంత విగత•క్షేత్రాతిరేకాత్ములై
ఖగవాహప్రతిరూను లై రి యిల స్వ•ర్గంబందుఁ జిత్రంబుగన్.

సీ. ధర భోజజాతోర్జి•త కళాస్థితి వహించి
లలిత సత్యాలాప•కలన గాంచి
బుధభవోన్మేష • బుధకీర్తిఁ జెలు వొంది
భద్రాతిశయ లీలఁ • బ్రాపుఁ జెంది
యలరుసుదంతాల•య వసతి రాణించి
సూర్యాత్మభూమోద•చర్య నించి
మిత్రవిందాధిక • మృదు భావమునఁ బొంగి
లక్షణోదార లీ•లలఁ జెలంగి

తే. గీ. యరుదుమీఱంగ నరిదియై ♦ యగదుఁ డగుచు
మఱియు నబలానురంజన♦మహిమఁ జెంది
యెంతయుఁ జెలంగె నభినవ♦కృష్ణుఁ డనఁగ
విశ్వనాథేంద్రు పెదకృష్ణ ♦ విభువరుండు.

ఉ. ఆపెదకృష్ణభూవర కు♦లాగ్రణికిన్ జనియించె సంతత
ప్రార్థితకీర్తిహారి సుకృ♦తానుగతైక సతీవిహారి త
ద్భూపవతంసముఖ్య పరి♦పోషణతోషితశేషభోగి వా
ణీపతి పెద్ద తిరధర♦ణీపతి కోపతిరస్కృతారియై.

సీ. ఆహవధరణియం ♦ దతిరౌద్రిగతి మించి
ఎకారిశ్రేణి ని♦ష్ఠళనఁ జేసి
వితతజడిమఁ దాల్చు♦విద్వేషి రాజము
దలము పదాతిఘు♦ట్టనలఁ జదిపి
పటుసుమనోదంతాను ♦ బంధంబు వీడంగ
నను హృదినానసా♦హాని యొనర్చి
చిత్రింబుగను వినా♦సిక గుణాధిపము దోఁప
[1]విమతవివాసిని ♦ విస్తరించి

తే. గీ. నితతవిశిఖాళి కాలికా♦విలసనంబు
బహుళకరావాప్తి యనఁ జాలఁ ♦ బరిఢవిల్లఁ
గీర్తి చేకొనె [2]నుద్దండ♦మూర్తి కృష్ణ
విభునితిరుండు రెండవ ♦ వీరుఁ డనఁగ.

మ. అదనన్ శ్రీపెదవీరశౌరియరియా♦హాకారలోనుండ నిం
దువయ న్మోహపురాణి తా సవతి బో♦టుల్ చూడ నీకొంకు లా
పెదవీరాతనయించు వా రని రతా♦ప్తిన్ దృష్టి చేకూర్చె నా
నదరెన్ గుండియ వాని కవ్విభుని పే♦రై యానుడే తోఁచెనో?

కం. ఆవీరవిభుఁడు తిరుమల
దేవీరమణీయలీలఁ ♦ దేలుచు విశ్వో

పా. 1. విమతవాణీస్మృతి. పా. 2. నసస్పృశమూర్తి.

శ్రీవిభుఁ గుమార కృష్ణ
క్ష్మావరుఁ గస్తూరిరంగ ♦ జనపతిఁ గాంచెన్.

ఉ. విస్సధరావరుండు పెద♦వీరనృపాలతనూభవుండు తే
జస్సమదత్వరాతిశయ♦శాంత పయోజభవాండ మండలాం
తస్సదృఢాంధకారత గ♦నంబడ వేదపుగట్టి వెన్నుపై
నుస్సు రటంచు వైరినృపు ♦ లుండక మ్రొక్కిరి లుప్తగర్వులై.

శా. ఆవిస్సక్షితి పాలవంశమణిబా♦హాలక్ష్మ్యకౌక్షేయకా
గ్రావిర్భూత సమగ్రకంపమున నా♦హావే డిడాల్గుండె యొం
తేవేగంబునఁ జంచలించె మతిదా♦నిన్ సర్వగీర్వాణ కాం
తావక్షోరుహహారముల్ కనుఁ దనం♦తన్ గంప మందెన్ రహిన్.

ఉ. ఆనరనాథుతమ్ముఁడు ర♦ణాంగణతుంగతురంగ ధాటికా
నూనఖురానవద్యదళ♦నోద్యదతిద్యుపరాగ యోగస
ద్యోనిబిడై కకర్దమ మ♦హోదధి యల్లకుమారకృష్ణభూ
జాని చెలంగె నౌ నిజభు♦జానిభృతప్రబలప్రతాపుఁడై.

మ. సమరప్రాంగణసీమ వీరవిభుకృ♦ష్ణక్ష్మాపబాహాగ్రదు
ర్దమకౌక్షేయక విక్షతారి నృప వ♦త్సస్ఫారరక్తావివి
క్తమహీకర్దమయుక్తి భిన్నకరి♦ముక్తారేఖకల్ కీర్తిస
స్యము దోఁపన్ వెదఁబెట్టు కైవడిని ♦ నిచ్చల్ పొల్చె శుభ్రాకృతిన్.

సీ. దురుసుమన్నీల కీ♦ర్తుల పేరిటివెడంద
గట్టుమీఁగడచట్లు ♦ గొట్టికొట్టి
పెరరాచపూప గు♦బ్బెతలపేరింటిప్రో
యాంధ్రమానము కొల్ల ♦ లాడియాడి
పరమహీపతి జయేం♦దిర చంటి పేరింటి
ధరణీధరము కేలఁ ♦ దాల్చి తాల్చి
దూబరిపెనుదాయ♦నైబు పేరిటిగట్టు
చిల్వమో [1]మదుముక ♦ చీల్చిచీల్చి

పా. 1. మెముకల.

తే. గీ. పంపులకు రానిదౌర ప్రతా♦పంపుకెంపు
మెఱుఁగు పేరిట కార్చిచ్చు ♦ మిగ్రింగిమిగ్రింగి
వెలసె నీరీతిఁ గృష్ణలీ♦లలఁ జెలంగి
యుద్ధజయహారి వీరయ♦కృష్ణశౌరి.

చ. అలరుకుమారకృష్ణ మహి♦పానుజుఁ డాహవసవ్యసాచి య
త్యలఘు యశోవిశోభి హరి♦దంతరసంగమసాచిమర్ద లి
ర్దళనఘన ప్రతాపుఁడు వ♦దాన్యకులాగ్రణి సజ్జనావనా
కలితగుణాలవాలుఁ డగు ♦ కస్తురి రంగనృపాలుఁ డిమ్మహిన్.

కం. అవిన్న భూపతివలన
నావిర్భావంబుఁ జెంది ♦ యఖిలప్రభుసం
భావిత నిజవిజయ ప్ర
స్తావుఁడు శ్రీ ముద్దుకృష్ణ ♦ జనపతి వెలసెన్.

సీ. జన్మోర్వి విమతకుం♦జర తాడన మొనర్చి
యసమాన బలసహా♦యతఁ దనర్చి
రిపువత్సకంఠని♦చ్ఛేదం బమర గిట్టి
పరభోగిశీర్షముల్ ♦ పగుల మెట్టి
యహితోగ్రసేనోద్భ♦వాగ్రూతిఁ గుదియించి
స్ఫుటయశోదానంద ♦ ఘటన గాంచి
తనర మందారాహ్వ♦తిని చాలనుప్పొంగి
ప్రబల సత్యాలాప♦రస [1]మెఱింగి

తే. గీ. చక్రధర శృంగవద్మాలి♦శయము మీఱ
శిష్టజనరక్షణము దుష్ట♦శిక్షణంబు
నతిశయిల నవ్యగోపాలుఁ ♦ డనఁగ వెలసె
విన్నవిభు ముద్దుకృష్ణ భూ♦విభువరుండు.

చ. నలువుగ ముద్దుకృష్ణ నర♦నాథశిఖామణి గాంచె వేడ్కతో
నిలవయి చంద్రసూర్యు లుద♦యించిరొకో యని లోకు లెన్న ని

పా. 1. మెసంగి.

శ్చలగతి ముద్దువీరనృప • చంద్రుని శాశ్వతకీర్తిసాంద్రుని
ర్మలతరధీరతావిజిత • మందరు నిర్మలభూపురందరున్.

కం. ఆముద్దువీరనరపతి
భూమండల మేలెఁ గమఠ • భుజగవిభు కిరి
గ్రామణ్యష్టదిశాకరి
సామాజిక [1]సార్వభౌమ • సారోన్నతుఁడై.

సీ. జాతిమాలిన యవ్వ • సంతుండు వివరింప
సాటియే సౌందర్య • సారమునను
రీతిమాలిన యల్ల • జాతరూపనగంబు
సాటియే యనుపమ • స్థైర్యమునను
నడకమాలిన యల్ల • నందన వనశాఖి
సాటియే నిర్నిద్ర • చారుకీర్తి
జెలివిమాలినయట్టి • [2]తోలుకరి క్రొమ్మొగుల్
సాటియే సతతవి • శ్రాణనమునను
తే. గీ. ననుచుఁ దెను జను లందఱు • నభినుతింపఁ
దనరె దుర్దాంత సామంత • ధరణికాంత
సంతమసశాంతి పటుధామ • చండధామ
విదితజయసారి శ్రీ ముద్దు • వీరశౌరి.

చ. అనిశయి వచ్చి కోత్రధరస • మాలినడాలున నేలుశాత్రవా
ననములు పద్మముల్ దనరు • నవ్యకిరీటమణుల్ పరాగముల్
గొనబుగ వెల్వడం దనదు • కోటిమరందరసంబు ముద్దుకృ
ష్ణనృపతిముద్దువీరనర • నాథుని ఖడ్గమిళింద శేఖరున్.

చ. అలనరనాథుతమ్ముఁ డఖ • లారిభయంకరచారుమూర్తి య
త్యలఘుశుభానువర్తి ధవ • ళాంబుజ కాంతికచంద్రచంద్రికా
విలసనభవ్యకీర్తి గుణ • విశ్రుతి నేడవచక్రవర్తి వ
ర్తిలె నిల నిర్మలప్రభువ • రేణ్యుఁడు సత్కవిలోకగణ్యుఁడై.

పా. 1. సారబాహు. పా. 2. తోలుశాఖ.

సీ. పాఱుచోఁ గంపలు ♦ పట్టి బెజ్జము లైన
చెవులఁ బూమొగ్గ లొం♦ట్లవగ మెలఁగ
నెదుట మోటులు దాఁకి ♦ నుదుటఁ గ్రిమ్మిననెత్రు
జిగి కుంకుమంపుబొం♦ట్లుగను నెగడఁ
దలపాగ వో బోడి♦తలల వంటినపావ
కుబుసాల్ రుమాలచెం♦గులుగ మెఱయ
నొనరఁ గాళ్లను జుట్టు♦కొనినతీఁగలగుంపు
కొమ రొందుబిరుదుపెం♦డెముగ నమరఁ

తే. గీ. జెట్టులను కోటరములందుఁ ♦ బుట్టలందుఁ
గుంజపుంజమ్ములను డాఁగి ♦ గంజిదిండి
లండివగచెండి వజీరులు ♦ తొండుపడిరి
వసుధఁ దిరుమల విభుదాడి♦వలన నోడి.

ఉ. పంపులచేత గెల్వఁ జల♦పట్టను కూటపుమూకి గాటపుఁ
గుంపులచేత బొట్టు గడి♦కోటలు లెల్లుపట్టు మాంపులో
మంపులచేతఁ గోమలుల♦మానము కొల్లలుపట్టు నెత్తి మోత్రి
యింపులచేత మాటిరుమ♦లేంద్రుని కెవ్వరు సాటి యిమ్మహిన్.

సీ. పెలుచఁ దోమనిపళ్ళె♦ములు చేర్చుటలు మాని
యిలఁ బైఁడిపళ్ళెంబు ♦ లియ్య నేర్చె
పలుమాఱు వడ్డికా♦సులు కూర్చుటలు మాని
యెలమితోన వరాల ♦ నియ్య నేర్చె
గోరుచేరుకుకూటి♦కోరిక మాని హా
యిగనురాజాన్నంబు ♦ లిడఁగ నేర్చె
నిల మోచి తనకుఁ దె♦చ్చిమ్మనుటలు మాని
పలుమఱు నల్లిళ్లు ♦ నిలుపనేర్చె

తే. గీ. గట్టుపైఁ గాఁపురం బున్న♦గొట్టు మాని
యొనర మధురాపురమునందు ♦ నుండ నేర్చె

పరిబలుసుఖముల వేంకట • భర్త నింపు
వేడ్కలు చెలంగఁ దిరుమల • విభుఁ డనంగ.

సీ. ఆర్యానుమోదన • ప్రౌఢరీతి వహించి
యమరుసంపద హెచ్చు • కొమరుఁ బూని
పరమహీభృద్భేద • పటుశక్తి భరియించి
పరిథితసుబ్రహ్మణ్య • భావ మంది
తతమహాసేనాభి • ధానసంగతిఁ గాంచి
బహుళాత్మజస్ఫూర్తిఁ • బరిఢవిల్లి
తారకజయలీల • ధారుణి వెలయించి
శూరపద్మనియతి • జూరలాడి

తే. గీ. వాసవాపత్య వరణీయ • భాసురాంగ
పటిమవల్లీలసద్వృత్తిఁ • బరిబలుకతనఁ
దిరుమలేందురిందు కొమరుని • తీరుఁ గాంచి
పరమశివమూర్తి కరుణచేఁ • బడసెఁ గీర్తి.

సీ. హరిణాక్షులను గూడ • నతనులీలల మించె
క్షితి వసంతోత్సవం • బతిశయిల్ల
నరిభేదనస్ఫూర్తి • సురఘం డన రహించె
విజయదుర్గార్చనా • విభవ మెసఁగ
నుడిరాజనారాయ • ణుఁ డనుపేరు వహించె
లక్ష్మీవిలాసలీ • లలు చెలంగ
శరభాతిశయరీతిఁ • జాలఁ గీర్తి వహించె
వితతసింహాసన • స్థితి పొసంగ

తే. గీ. ననుచు జను లెల్ల బొగడఁ దా • నతిశయిల్లెఁ
జారుతర నిత్యశోభన • సమయమిళిత
కవి బుధవతంస వైణిక • గాయకోక్తి
తతనిజాస్థాని తిరుమల • ధరణిజాని.

సీ. పడియపట్ల నడంగు • పగరాకుమారులఁ
జెలఁగి కొమ్ముననఁ జిల్చి • చిమ్ము ఘోణి
పనులఁ గుప్పిమ్మరుగొంటు • పగకందుమన్నీలఁ
దఱిమి వెన్నాడు వే • దండసమితి
బిలమధ్యమున డాఁగు • పెరవజీరుల గిట్టి
కమలించు నిట్టూర్పు • కాఁకఁ జిల్వ
కెలనఁ జరించుమె • క్కలిగడిరాజులఁ
జెఱ నుంచు గుహాలలో • శిఖరికులము

తే. గీ. [1]తెలుచు వెలుపడఁ గముకంబు • నెలవు సొచ్చి
వారి వెడలింపఁ బో నంత • వసుధఁ దాల్చి
తమశ్రమము దీర్చుతిరుమల • ధరణినాథ
మణికిఁ బ్రత్యుపకృతి సేయ • మనసుఁ బూని.

కం. అలశ్రీ తిరుమలనాథుం
డలమేలమయందుఁ గాంచె • నఘవిచిత్రో
జ్జ్వలవిభవసాంద్ర కీర్తులు
వెలయంగఁ గుమారనుతు • వీరవేంద్రున్.

చ. భువిఁ జినముమ్మడిరన్నప • పుంగవుపాణికృపాణభిన్నశా
త్రవనృపదేహశోణితప • రంపర యింపులు గుల్కె నూత్నపీ
ఠవరణవేళ నెంతయు సు • రప్రమదాతతి యామటింపును
త్సవము ఘటిల్లఁ బెల్లుగను • చల్లిన చెంద్రికపుజల్లు కైవడిన్.

సీ. [2]వలిగట్టు వెలిపెట్టు • కళలుట్టు నెలగుట్టు
[3]వేగంటినారచెట్టు • వెండిగట్టు
వినువాలునినువాలు • నును [4]చాలుగనుమేలు
నలువబాబాలు క్రొ • న్ననలచాలు

పా. 1. తొలుదొలుత దంభకముఖంబు • నెలవు సొచ్చి. పా. 2 వలిమెట్టు తెలిబట్టు. (పా. 2. మలిమెట్టునెలిబట్టు). పా. 3. వెలగట్టిదారచెట్టు. పా. 4. చాలుగల.

జిగిమీఱు తొగసొరు♦మగరారుటపుపేరు
తఱకుమున్నెప్పఁబేరు ♦ తమ్మిపేరు
విలసిల్లునవరెల్లు ♦ తెలివల్లుకొనుజల్లు
లరదిగంబురజల్లు ♦ నురుగు[1]విల్లు
తే. గీ. నెల్లపుడు నుల్లముననఁ జాలఁ ♦ దల్లడిల్ల
నల్లనల్లన మల్లాడి ♦ యుల్లసిల్లు
తిరుమల[2]ధరేంద్రవీరధా♦త్రీపచంద్రు
కీర్తి జగతిని ననుపమ♦స్ఫూర్తి మెఱయు.
కం. క్షమ వీరేంద్రుఁడు మీనా
క్షమ నలలింగాంబ నాఁజ♦మాంభోజాతా
క్షి మఱియును మధురనాయిక
నమలమతిం బెండ్లియాడె ♦ ననుపమలీలన్.
తే. గీ. అట్లు మీనాక్షమ యయారె ♦ యాస లెంచి
స్వామితో విగ్రహముఁ జేయఁ ♦ జనక కఠిన
చాపలత డించి యశాంత♦సమరసత్వ
పటిమ మధురాపురిని వీర♦పత్ని యయ్యె.
సీ. క్షితి యవిరతరజ♦స్కతఁ గాంచి కోరనా
భర్తనెంతయుఁ గ్రిందు♦పడఁగఁ జేసె
లచ్చి యం చనఁ జంచ♦లయె ఘనత నెనంగు
నేలినవానిఱొ ♦ మ్మెక్కి నిలిచె
సతియె తాఁ బార్వతి ♦ శంకరుం డగువాని
నాత్మేశుఁ గదిసి మా♦త్రాడఁదొడఁగె
పతిదేవతయె తాను ♦ బాష దా తగువాని
ప్రాణనాయకుని నో ♦ రదుముకొనియె
తే. గీ. నని కువృత్తియును భృగుక♦లనయుఁ జండి
తయును వ్యాహారరీతిఁ జెం♦దకయ వసుమ

పా. 1. హెల్లు. పా. 2. వరేంద్రు.

తియు జగన్మాత గౌరి వాగ్దేవి యనఁగ
రంగలరె సద్గుణాలంబ లింగమాంబ.

చ. నిరుపమభర్తృభక్తి ధరణిం బొగడొందెడునాజమాంబకున్
సరి యనవచ్చు నెంతయును జాహ్నవి వెల్వెలఁబాఱ కోమధీ
వరకలనాంతజాడ్యవిమవర్తను భర్తను ధూర్తమౌళి యం
చరయుచు సారెకున్ మొరసి యాదల[1]మెట్టక యున్న నెన్నఁగన్.

కం. లలితహరిభామణ కుతూ
హలవిజయ[2]యశస్సమంచితాత్మయునై తాఁ
గలితసుభద్రాభిధయై
యలరారున్ మధురనాయికాంబ గణింపన్.

సీ. తిరుమలమేదినీవరుముద్దువీరధ
రాధినాథుండు మీనాక్షమాంబ
యం దలచొక్కనాథావనీపాలు లిం
గాంబికయందు ముద్దళగిరీంద్రు
నాజమాంబికయందు నచ్యుతేంద్రుని చిన్న
యచ్యుతు మధురనాయకమయందు
నారసింహాక్షమానాథశిఖామణి
నెన లేనివేడుకల్ హెచ్చులంగఁ

తే. గీ. గాంచె నెంతయుఁ గల్పద్రుమపంచకంబుఁ
బాలమున్నీటిచందానఁ బ్రథితదాన
[3]వర్తనంబును కీర్తివిస్ఫూర్తి మెఱయ
సరససుమనోమనోవిలాసంబు మెఱయ.

మ. వెలయున్ వారల కగ్రజుండు సుకృతావిఖ్యాతబోధుండు ని
ర్దళితానేకవిరోధియూథుఁ డహివర్యస్తుత్యమేధుండు సం
జ్వలితాబింధవగంధవాహనఖదివ్యద్భవ్యతేజోవితా
నలసద్గంధుఁడు చొక్కనాథధరణీనాథుండు భాగ్యోన్నతిన్.

పా. 1. యొల్లక. పా. 2. వచస్స.
పా. 3. వర్తనము వితతవిస్ఫూర్తి మెఱయ.

సీ. అలవనీపకు లెల్ల • నవనీపకుల యైరి
యెవ్వాని పటుదయా•దృష్టివలన
వెస సుధాశులునైత • మసుధాశులే యైరి
యెవ్వాని ద్విజకోటి•యిజ్యవలన
క్షితిని తిలసమాను • లతిలసమానులై
రెవ్వాని కోడవుల•యోగివలన
నౌకార చలధీరు • లచలధీరులు నయి
రెవ్వాని పదవంద•నేచ్ఛవలన
తే. గీ. రాజమాతుఁడంత యతఁడు దు•ర్వారచారి
వైరినాసీరభటవార•ఘోరశీర
వారినారాచచాపవి•స్ఫారపూర
సాధుజయహారి శ్రీ చొక్క•నాథశౌరి.

ఉ. చందనచంద్రకేతకులు • సారెకుఁ బోఁగునన్ తైఁ యెదిర్చి ని
న్నుం దగుచొక్కనాథనర•నాథునికీర్తి యహీనతఁ రహిన్
జందనవాటిఁ జుట్టుకొనఁ • జందురుఁ గబళింపఁ గేతకీ
బృందము మెట్టఁగా నెలవు•పెట్టును కొండలు చిల్వరోదులన్.

సీ. చోళంబు పగల నా•భీలకరామర్ద
గాఢాగ్నిశిఖరీతి • యూష్మఁగాంచి
మత్స్యంబు సుడివడ • మందునేసవిపూట
గాటంపుపేరెండ•కడఁక నెరపి
సింధువు శోషింప • సీమారవద్ఘోర
బాడబజ్వాలదర్పి • పటిమఁ జేర్చి
వంగంబు పైపైఁ గ•రంగ బంధురగంధ
వాహబాంధవకీల•వైపు చూపి
తే. గీ. వంపులకు రాక దొరలు గ•ర్వింపఁ గినుక
వివిధదేశంబులను దండు • విడియునపుడు
తనరుపీయరచొక్క•నాథక్షితీంద్రు
చంద్రహాసనటద్దాము•చండిమంబు.

మ. నెల నానాఁటఁ గృశించు హెచ్చి ఘనుఁడెం♦తే విచ్చు ఘోషించి య
ప్పులఁ దేలున్ జలరాశి పూరి గ్రసియిం♦పు న్వేల్పుటా వెమ్మెతోఁ
బెలుచన్ లోఁగె దధీచి తూఁగె శిబి యు♦ర్వి న్వ్రాఁగె హేమాద్రియున్
వలు పొందన్ రహిఁ జొక్కనాథవిభుదా♦నస్ఫూర్తి వర్తింపఁగన్.

సీ. తళుకుఁగొమ్మ్మఁగులు ♦ తలచూపె నని చిల్వ
దొర శంభుచరణంబు ♦ శరణ మొంద
జంభారి దంభోళి ♦ సంధించె నని గిరుల్
మున్నీటికోటిలో ♦ మునిఁగి యుండ
వనశిఖి గనిపించె ♦ నని వచ్చి గొరులు
హరిదీశపురసీమ ♦ లాశ్రయింప
బలుచేఁడి యిదె వచ్చెఁ ♦ జై నంచుఁ బ్రాఁబంది
యాడవి కొంకిమాఁటంగు ♦ నడి వసింపఁ

తే. గీ. గనఁబడు నిజప్రతాపంబు♦కితనపొంట
డంభకవుసంబు మోవఁ గొ♦డంగ బహుళ
ఖండి మగుధాత్రిఁ దాల్చు న♦ఖండకీల
నవ్యగుణహారి శ్రీచొక్క♦నాథశౌరి.

శా. అధ్యాత్మిరమణానుజుం డకలవి♦ద్యాకాంతుఁ డవ్యస్త్రహో
మేధావంతుఁ డహార్యధైర్య కలితుం♦ డిరస్వభావుండు ది
గ్వ్యాఘనప్రతచారుకీర్తి యతులో♦గ్రవ్యుంజలాఖుంజలాం
భోధిక్షోభణరామచంద్రుఁడు దగున్ ♦ముద్దక్షిరీందున్రిం డిలన్.

సీ. ఇనకాంతమయము ల♦య్యె విరోధిదుర్గంబు
లేమహోన్నతుమహో♦హేళి మెఱయ
మణు లయ్యెఁ బరవీర♦మహిళాకనీనిక
లేనమోఘోజ్జ్వలుకీర్తి ♦గాన మెసఁగ
సూపంటురా లయ్యె ♦ నూరారిమకుటంబు
లేమకీంపతిలోహ♦హేతిమెదురఁ

గరక లయ్యె నరాతి•కరికుంభ రత్నంబు
సేన శేన్వరుఁ గంప•వాన గురియ

తే. గీ. ఘనుఁ డితం డని మొససిన•కాందిశీక
పారశీక శకాంగ బ•ర్బర కళింగ
వంగ బంగాళ చోళ నే•పాళభయద
ఘనవిజయధాటి ముస్తాల•ఖ్ఖారికిరీటి.

సీ. సమక్షోణిపతిచేత•నొకట గాంచిల్వకు
బదనిక లగిపేర•నవసనత్రణము
సేమగంధరుబలాం•భోధికిఁ జెలియలి
కట్టు దాయలు మెట్టు•పుట్టమెట్టు
మేధన్యకోటి•హిమ్నకీని తాపస్తంభ
ముగ్రి నైరుల కేలు•మోహ్నసరవి
మేరాజుహయసహా•సిరిదాళికిఁ దాలు
గాలి పావదరాతి•పాలియూర్పు

తే. గీ. జగతిఁ దగు నాతఁ డురురణాం•చత్కటప్రి
పంచసమధికవంగనో•దంచితాత్మ
పంచశిరువడిరాజన•హ్వాంగహరణ
కనకపరివాటి ముస్తాల•ఖ్ఖారికిరీటి.

సీ. నలుఁడు సారతరసౌం•దర్యవిభ్రమమున
ననలుఁడు తేజో•మహత్త్వమునను
భవుఁడు నితాంతసం•స్తవనీయకీర్తిని
నభవుఁడు దీర్ఘాయు•రతిశయమున
నిలుఁడు నిరుపమావ•నీభరణంబున
ననిలుఁడు పటుబల•ప్రౌఢిలీల
గదుఁడు బంధురతర•గాంధర్వకళయందు
నగదుఁ డుదారభో•గాప్తివలన

తే. గీ. నేర ఘనుఁ డనఁ దగు జపా•టీరశాటి
కాతటనటత్కరటిలోక • కర్ణయుగళ
దళనపటుతర ధణధణం•ధణనినాద
కటుపటహకోటి ముద్దుళ•ఘురికిరీటి.

శా. స్ఫారప్రాభవముద్దుళఘురినృప • ప్రోత్ఖడ్గస్ఫురద్బాహుగం
భీరాసిక్షతవైరివీరు లవనిన్ • భీతిం గరిప్రాతశుం
డారేఖం దగఁ దూఱి పచ్చికలబై•టం బాఱి రాఁజూఁతురో
దూఱుం దుండముఁ బాఱుపచ్చి కనితో•డ్తో నవ్వ భిల్లాంగనల్.

సీ. వేఱుచేసి యొసంగు • విబుధోపవనశాఖి
తనవేలఁ గాచిన • వనధి యొసఁగుఁ
గాసు గైకొని యిచ్చుఁ • గమలినీపతిపట్టి
మేఘు ముఖ్యోక్షించి • మెఱసి యొసఁగు
దరిఁ బాలు పొమ్మని • సురసురభి యొసంగు
మాఘ్రు రే పని యిచ్చు • మరునిమామ
యమ్మ మీఱ నొసంగు • నెంతయును దక్షిచి
తులఁ దూఁచి యల శిబీం•ద్రుం డొసంగు.

తే. గీ. ననుచుఁ దొలుతటివాతల • నపహసించి
నిత్యవిశ్రాణనస్ఫూర్తి • నెగడ మిగుల
జగతిఁ దగుశాత్రవదురాప•చాపరోప
కలితజయహారి ముద్దుళ•ఘురిమురారి.

ఉ. శ్రీపతి యల్లముద్దళఘు•రిప్రభుఁ [1]డయ్యె మహోన్నతుల్ దగన్
భూపతి యాట యంత రహిఁ • బొల్చు కమన్ భుజసీమఁ దాల్పఁగా
నాపగ నంతకన్నఁ బొడ•వై తగునట్టి తదక్షికోణమున్
బ్రాపుగ నెంచి నిల్చె వన•రాశితనూజ యహంక్రియోన్నతిన్.

మ. జలవంశంబునఁ బుట్టి రట్టు నతిచాం•చల్యాయశంబు న్దనన్
మెలఁగం గోరి విశుద్ధవంశమున ల•క్ష్మీదేవి లక్ష్మీసతీ

పా. 1. బై జనియించితాఁ డగన్.

తిలకంబై జనియించి సుస్థిరగుణా॰ధిక్యంబుఁ జెందం దదా
కలనన్ ముద్దళఘేందుచ్రిఁ డర్మిలిఁ గనున్ ॰ గార్హస్థ్యధర్మోన్నతుల్.

మ. సరసీజాక్షుఁడు చక్రిధారి యయి ని॰చ్చల్ హెచ్చు శ్రీముద్దల
క్ష్మిరిశౌరి స్మరియించు నాత్మజనిలీ॰లన్ శ్రీ యనం బొల్చు బం
గరుసామ్మె యది రుక్మిణీత్వము తగం॰గా ధారుణిన్ రుక్మిణీ
హరిణీలోచన వన్నెఁ గాంచెను సము॰ద్యల్లోకముఖ్యస్థితిన్.

మ. అనఘుం డైనకుమారుఁ గాంచి శుభవి॰ద్యామూర్తి యా నన్నకీ
ర్తిని నల్వొంది రమావిలాస మమరన్ ॰రీతిన్ విజృంభించి చ
ల్లనిలేఁజూపుల సందడి న్మనుచుల॰లం బొల్చె నాథ్యత్వ మా
నన ముద్దక్షరిరాజమౌళిసతి మీా॰నాక్ష్యంబ భాగ్యోన్నతిన్.

ఉ. ఆన్నపచంద్రితమ్ముఁ డని॰శార్చితసిలగఖండు సర్వవి
ద్యానిపుణుండు ధన్యుఁడు వ॰దాన్యశిఖామణి దివ్యకీర్తికాం
తానవమన్మథుండు కవి॰తాచతురుండు చెలంగు జన్యసీ
మానటితోరుశౌర్యఖని ॰ యచ్యుతశౌరి యశోవిహారియై.

సీ. ఉగ్గుఁ బెట్టకమున్న ॰ యుదయించె నాశ్రిత
జనులపై నాశక్తి ॰ శంభుభక్తి
మాట నేరకమున్న ॰ సే టంటె సత్యంబు
గురువైనధర్మాను॰కూలబుద్ధి
[1]మృదువు వెలుంగకమున్న ॰ పొడవెను సాహిత్య
ఖేలనంబు కవీంద్ర॰లాలనంబు
పాదు కదుమరీతి ॰ పనుపడకయమున్న
వర్ణాశ్రమప్రేమ ॰ వాసిఁ గనియె

తే. గీ. నెంతయును వింత యని ధరా॰కాంతుసమితి
సంతతము సంతసమ్మున ॰ సన్నుతింప
వెలయు నిలలోన నసమాన॰విభవ మమర
శుభగుణస్థాని యచ్యుత॰క్షోణిజాని.

పా. 1. మృదువు నేరకమున్న.

కం. ఒకనాఁడు నాశ్రితులపై
వెకటింపఁడు భ్రాతృభక్తి • వెలయించు ఘనుం
డకలుషహృదయుఁడు సదయుఁడు
సకలజ్ఞుం డచ్యుతుండు • జగతిఁ దలంపన్.

కం. తనరు నలయచ్యుతేంద్రున
కనుజుఁడు కవిసచనజా • హార్ధుండు దా
ద్వనజదళాక్షుఁడు జనరం
జనముదనుఁడు నారసింహ • జనపతి జగతిన్.

ఉ. సారసనీతరంగరుచి • సంఘముల న్నిరసించి మారుతా
హారకులేంద్రసాంద్రకరు • ణాతిశయంబు హరించి నీరజా
క్షీరపయోనిధిన్ బరుచు • నేలుచు నెంతయుఁ దేజరిల్లు నా
సారయనారసింహవిభు • విశ్రుతకీర్తులు మున్ను గాంచునన్.

కం. అనుజన్ముఁ డచ్యుతున కిల
ఘనుఁ డగుముద్దచ్యుతమహి • కాంతుఁడు వెలయు
దినకర రజనీకర కాం
తినికరసమభూమకీర్తి • తేజోనిధియై.

ఉ. బుద్ధులతావు, మేలముల • పోలిక, గానమ్ముల కేవు, గోష్ఠికిన్
ముద్దులతావు, చండిపోరి • మూకలకున్ బలుగావు, నర్థులా
పెద్దలవేల్పుటావు, చిన • వీరనృపాలుని పెంపుటావు, నా
ముద్దులయచ్యుతాఖ్యప్రభు • మ్మోహననీలిలఁ దెలంగు నిమ్మహిన్

ఉ. అన్నలుఁ దమ్ములుం గొలువ • నందఱు నొక్కటియై యమోఘమున్
జెన్నుగ సహించి రామనృప • చేయి సుపాలితరాజ్యసంపద
భ్యున్నతభోగభాగ్యుఁ డయి • యుర్వని సర్వనృపాలకోటిలో
నెన్నిక కెక్కె ముద్దళఘు • కీర్తిధనుండు దివ్యమహోమహోన్నతిన్.

సీ. ప్రతిమహారాజహా • ర్మ్యాగ్రతలంబులకు
నహరహంబు తృణగ్రహంబు గలిగ

పా. 1. మూర్తి.

శత్రుపార్థివగేహ♦చిత్రితఘనులకు
వల్మీకగర్భభూ♦వసతి పొసఁగె
రిపుమహీమిహికాంశు♦గృహచకోరికల కం
గారసత్రంబు ల♦వ్వారి యయ్యెఁ
బరిపంథిమనుజేంద్ర♦భవనకేకినులకు
ఘోరకాంతారసం♦చార మొదవె

తే. గీ. విదిత తిరుమలన్నృపవీర♦విభుకుమార
వీరముద్ధళ రిపుప్రభు♦విజయధాటి
కానిరాఘాటచతురంగ♦ఘనచమూస
మూహమోహో దిశల్ చుట్టు♦ముట్టినపుడు.

సీ. చెంగల్వరాయఁడు ♦ చేరుచుక్క నొసంగ
వలిగట్టు వజ్రసీ♦మల ఘటింపఁ
గుండలిగ్రామణి ♦ కుటుసంబు నొసఁగఁగూర్పఁ
గైలాసగిరి గూపు♦కటక మిడఁగ
గాంగప్రవాహము హంస♦కములఁ జేర్పఁగఁ బాల
మున్నీరు ముత్యపు♦మురువుఁ జూప
నంబరపరశాఖి ♦ యలరుదండలఁ బూన్ప
వంకకొప్పున నెల♦వంక యునుప

తే. గీ. నందనుఁడు నన్నిహాపులై ♦ యష్టదిగ్వి
జృంభితానేకలీలలై ♦ చెలఁగి జగతి
నెంతయు నటించె ముద్దళ♦రీంద్రచక్ర
వర్తి మూర్ధన్యమంజుల♦కీర్తికన్య.

సీ. కడగట్టువెన్ను చీ♦కటిఁ గొట్టుఁ గాని శ
త్రుగృహాంధకారముల్ ♦ దునుమలేదు
కడలి శోషింపఁ జొ♦ప్పదుఁ గాని పగరాచ
చెలులకన్నీరు రాఁకఁ ♦ జేయనేర

దనలత్రియోన్మేష • మణఁచుఁ గాని విరోధి
పురు లేర్చుశిఖఁ గొంచె • ¹పఱచలేదు
రోదసి మెఱయింపు • రుచి నింపుఁ గాని భీ
తవిరోధిదిగ్భ్రాంతి • తరపఁజనదు
తే. గీ. బళిరె యిది వింత యనఁ దగు • బలసమిద్ధ
ఘనసమరబద్ధ వీరకం • కణసమగ్ర
ధీరముద్ఘరిక్షమా • ధిప కరాగ్ర
మండలాగ్రప్రతాపార్క • మండలంబు.

శా. జాగ్రై యింపుగఁ బల్కుకుల్కునుపుల్ • జగ్గుల్ తగ న్నిత్యక
ల్యాణస్ఫూర్తి నెసంగఁగా జతులు చా • లా మించి రాణించఁగా
నేగాత్రీతతి ముక్కులక్ష్మరిధరి • త్రీశుండు లాలించి తా
వీణావాద్యమునేర్పు మీటువగ నౌ • వింతం దనంతః రహిః.

సీ. చల్లనిమల్లెపూ • జల్లు లెత్తినభాతి
నన తేనెసోనలు • నునుచుకీతిఁ
గమ్మకప్రపుదుమా • రమ్ములచందాల
వింతకస్తురివీణ • విష్వలీల
సంపఁగిపుప్పొడి • గుంపు గుప్పినబాలిఁ
బునుఁగుతాలకీవి • పెనఁగుహాళిఁ
బన్నీటి చిట్టాట • పరిఢవిల్లినజాతిఁ
బల్కునెచ్చెలివీణ • పల్కుకీతిఁ
తే. గీ. జల్లఁదన ముల్లసిల్లంగ • నెల్లవారు
నౌర సెబాసు మేలు మ • జ్ఝారె యనఁగఁ
బ్రౌఢి మెఱయంగ సాహిత్య • రచన సేయు
నపుడు ముష్టికఘురిశౌరి • రిపువిదారి.

సీ. తిరముగా నలపార్వ • తీలోచనము పర్వ
రాజచూడామణి • ప్రౌఢి మెనఁగ

పా. 1. పఱపఁజనదు.

నతులవై ఖరి మించు • రతిలీల రాజించఁ
గంధర్వమహిమలు • గ్రిందుకొనఁగ
మల్లికామోదంబు • మలయుఁగ ననయంబు
నితవు మీఱ వసంత • గతి పొసంగ
లలిత మాలక్ష్మివి • లాసంబు దగుకవి
శ్రీరంగవిభవంబు • చెలువుమీఱ

తే. గీ. భావరసములు తగ హృద్య • భరతవిద్య
నలవఱచుఁ దాను బాలల • నతనులీల
విదితరణకేళి శాత్రవ • విపినకేళి
కవికమలహేళి ముక్తశ్రీ • రీంద్రమాళి.

సీ. తనవిజయాంకగా • థలు వ్రాయువోఁ జేతి
వజ్రరేఖక నూచి • వణఁక గిరులు
తనసింహనాదంబు • దశదిశాధిపు పరా
క్రమవేళ నాలించి • కదలఁ గరులు
తనపించెకుంచె లు • ద్భటస్ఫారఖురపుట
ధరణిపద్ధతి గాంచి • తలఁకెఁ గలువ
తనధాటి నారసా • తలబిలంబులు సోఁకు
చెంచులకొంద పని • చెదర ఘోణి

తే. గీ. తనచమూఘూర్ణిజంబాలి • తనుగుకడలి
దంభకమఠం బడంగి నా • ధార మగుచు
ధరణితరుణిని దా భుజా • సరణిఁ దాల్చుఁ
గదనజయహారి ముద్దుల • ఖరిమురారి.

సీ. వరభోగపరిభూత • వాసవుం డితఁ డాట
నెడ లేనివానల • కేమి హెచ్చు
చక్కఁదనంబునఁ • జందురుం డితఁ డాట
నిల నుండుపంటల • కేమి హెచ్చు
దానలక్ష్మిని కామ • ధేనువే యితఁ డాట
నెన లేనిపాఁడికి • నేమి హెచ్చు

సకలవిద్యాప్రౌఢి ♦ సర్వజ్ఞుఁ డితఁ డౌట
నెనిమిదికలుముల ♦ కేమి హెచ్చు
తే. గీ. బళిరె మజ్ఝారె యని జనుల్ ♦ ప్రస్తుతింప
ధనకనకధాన్యవస్తువా ♦ హనసమృద్ధి
వెలయు నానందర్మముగ ధాత్రి ♦ వీరనృపతి
[1]కరటికలభంబు ముద్దుల ♦ కరివిభుండు.

షష్ఠ్యంతములు.

కం. ఏవంవిధ సద్గుణమణి
[2]కావలయాంచదరావ ♦ రాంగీహార
గ్రైవేయకాభిశోభి య
[3]శోవిలసితధవళఘృణికి ♦ శూరాగ్రణికిన్.

కం. సంధాభృగునందనున క
బంధనగంధవహబంధు ♦ హితతేజోని
ర్గంధితగంధాంధరిపు
స్కంధావారాంబునిధికిఁ ♦ గవిసేవధికిన్.

కం. నాభాగసమున కంబుజ
నాభాగమబోధధుర్యా ♦ నకును హరిన్నా
నాభాగనటితకీర్తిఘ
నాభాగరిమాతిశయున ♦ కధికజయునకున్.

కం. ఆంధ్రవచోనాథునకుఁ బు
రంధ్రీపాంచాలునకుఁ గ ♦ రధృతాసిలగ
త్కంధరపరిపంథిపార్థివ
రంధ్రితదినమణికి మతిధు ♦ రంధర ఫణికిన్.

కం. ఘోరమహోదారమహో
దారమహోన్నతతరాబ్ధి ♦ హాతచణునకు మం

పా. 1. కరటికలభుండు. పా. 2. కాశలయాచలధరావ ♦ రాంగీహార.
పా. 3. శోభాసితశీతఘృణికి ♦ శూరాగ్రణికిన్.

దారవనీగౌరవనీ
హారసనితవంచి కీర్తి ♦ హారిగుణునకున్.

కం. దీపితతేజఃస్థితికిన్
బ్రాపితవిజయేందిరాని ♦ యతికిం గరుణా
శ్రీపతికి ముద్దుపీర
క్ష్మాపతిముఖ్యోరిత ♦ మాతలపతికిన్.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన సత్యభామాసాంత్వనం బనుమహాప్రబంధమునకుం గథాక్రమంబెట్టి దనిన.

శా. శ్రీశుం డానరకాసురున్ గెలిచి రా ♦ చెల్వ ల్పదార్వేలు పె
రాశం గూడంగ నల్లుసత్య నెటు లూ ♦ రార్చెలె నాసత్కథన్
ధీశక్తిన్ జనమేజయుం డడుగం దా ♦ నక్కన్న మోదంబుతో
వైశంపాయనుం డిట్లనెన్ మధుసుధా ♦ వాదప్రసిద్ధోక్తులన్.

కం. శ్రీపురహారరత్నరమణీ
సురాపురమా కల్పపదంతి ♦ నుడికొన్నుగరన్
కాంపురమై బాబగుల నం
¹కాపుర మని యనంగ ద్వార ♦ కాపుర మలరున్.

ఉ. ఆపురమందుఁ గెంపుజగి ♦ యందపుకోట పయోధికన్యకుం
బ్రాపగుతమ్మిపోలికను ♦ భాసిలెఁ గొమ్మలు రేకులట్లు చా
లా సరఁగున్ దదంతరగ ♦ ళన్నవహార్తికలీల నభ్రవీ
చీపృథుశీకరమ్ము లెన ♦ సెన్ హరి సేసలు చల్లుకై వడిన్.

మ. పురసౌధాగ్రములందు రాసుతులతోఁ ♦ బూఁబోండ్లు కందర్పసం
గరముల్ సల్ప ²నెసంగు లేసకినకూ ♦ కల్ వైజయంతంబునన్
దిరుగుంగూకిశవల్ రహి న్వినుచు వా ♦ నిన్ నేర్చి వాక్రుచ్చుఁ బ
ల్కులు సీబా సని వేల్పుత్రేఁడు నగి చా ♦ లా నచ్చరల్ మెచ్చఁగన్.

పా. 1. కాపుర మై తనరు ద్వారకాపురమలరున్. పా. 2. నెసంగ వేసరిలికూకల్.

ఉ. అందలిమూలరాపనుల ♦ యందపుఁజిత్తరు లొప్పు సెజ్జలన్
కందలిరాకుఁబోంట్లు మరు♦కేళి యొనర్పఁగ సేదదేర్చుఁ బో
కందళితోత్పలోద్వళిత♦గౌరవకైరవసారవాహినీ
కందళితారవిందమధు♦గంధధురంధరగంధవాహముల్.

సీ. మాటికి నింపుత♦మ్మరసంపుజిగి పెంపు
తహతహఁ జరియింపు♦దాసిగుంపు
నిలమీఁద నొత్తునం♦ఘ్రిలలత్తుకలజొత్తు
సురతంపుముద్దత్తు♦సుళువుచొత్తు
లాగి డీలుపడి గాట♦ముగ రాలుముడిపూలు
పరవంజికొను మేలు♦పావురాలు
ననయంబుఁ జెదరి ఘ♦మ్మనుతంబుకలపంబు
నికరంబులైన ప♦న్నీటిచెంబు

తే. గీ. లమర నిశ్శంకమీనాంక♦సమరసమయ
యువతికోలాహలమ్ములఁ ♦ దవిలితవిలి
మీఱు నింటింట విటులు మ♦జ్జారె యనఁగ
వెలయు రహిఁ జాటె యవ్వీటి♦వేశవాటి.

చ. పలువగమొగ్గలుం జిగురు♦పాళలు దండలు బంతు లంబుజ
మ్ములు నెనయం [1]బెనంగువల♦పుల్ తగఁబూచినపూవుఁదేనె జొ
బ్బిలఁ గొన వచ్చినావొ కొని♦పించెదవో యని జట్టికాండ్రకున్
విలుతురు పుష్పలావికలు ♦ పీట విరుల్ సరు లేర్పరింపఁగన్.

ఉ. పైఁటలు జాఱఁ గుంచనపు♦బారి ఘలీ లన మస్తు మీఱి శృం
గాటకమందు మందగతిఁ ♦ గామునిపట్టపుదంతులో యనం
బోటికి నారెకట్టికలఁ ♦ బొంకముగా విటు లావరించి రా
మాటికిఁ గొల్వుభోగముల♦మానవతుల్ చరియింతు రప్పురిన్.

పా. 1. బెనంగు తలపుల్.

కం. కంటె నతోదరి సొగసులు
వింటె నయమ్ముగను విటుల • విధము లటం చా
కంటెనయక నంటెనయక
తుంటెనకత్తియలగుంపు • గ్రుమ్మరు పీటన్.

సీ. నెలరేకఁ గొనుసంజ • నిగ్గు నా నాభినా
మమునఁ జెందిరపురేక • కొమరు మీఱఁ
జిలుకనొక్కిన బింబ • ఫల మనఁ గసికాటు
మోవిని గుల్కఁ జెం • గావి మెఱయ
వలఁ జిక్కగయు జక్క • వ లన జాఱినపైఁట
నెనసి బల్గుబ్బపా • లిండ్లు నిక్క
కరటికుంభము లంటి • మొరయు తుండములీలఁ
పిఱుఁదుల మడిచేలు • పొరలి యాడ
తే. గీ. మూపు తనియించు జందెపు • మోపుసీటు
కాంచపురి నగరను రాకపో • కల నగించఁ
[illegible]పపాళియంపు [illegible]ఁపన • [illegible]త్తై
తెలిమిఁ దిరుగుదు రెప్పుడుఁ • గెలసి పీట.

ఉ. అత్యకలంకవృత్తి వెల • [illegible] హృద్యవాద్యుఁడై
యాత్మ సుసంగి నంగజవి • హారమహారసికావతంసులై
నిత్యము క్రీడ సల్పుదురు • నీటులు మీఱఁగ వేశవాటులన్
సాత్యకిచంద్రభానుశివ • సాంబజయాది కుమారవర్గముల్.

మ. కమలాకాంతవనూపభుక్త సుమనః • కస్తూరికాయుక్తులై
తమి నించుం దెరరేకులుం జెవులకిం • దన్ వ్రాలునుగ్గొప్పలం
తము మీఱం దగుబోనకత్తియల చెం • తం జేరి యల్లుండ్రపై
కము హాళిన్ రమియించు నాత్మగృహిణీ • కాలుష్యసంధాయులై.

సీ. మసలు వోఁ జీరపైఁ • బసిఁడితళుక్కులు గుల్కఁ
బసుపునున్గోడనిగ్గు • బయలుదేఱ

నందంద జూపసి ♦ నరయుసొంపునను మో
మలంచఁ గమ్మలజోడు ♦ తళుకుమీఱఁ
గుడిపీరుచెం బంటి ♦ జడుదాని ముందుగాఁ
గసరుచూపు జగంబు ♦ గాఁడి పాఱ
నరిలికాఁ జెమట వా♦తెర నొక్కఁ గొంజెక్కు
చెనుటఁ జెందొవ్వుబొట్టు ♦ చెమ్మదేఱ
తే. గీ. వలుదబిగిపాలగుబ్బల♦వంక బ్రతుకు
పొగ నసుచు మాటిమాటికిఁ ♦ జూచుకొనుచు
పీఁట నొగిఁ గొంటెబాఁపలు ♦ వెంట నంటఁ
గులుకుఁ దొలిజాతిచనుఁబాల♦కొమిరెచాలు.

ఉ. కాంతలు పవ్వళించి తొడ ♦ కౌను కవుంగిటఁ గూర్చి పొక్కఁటన్
వింతగ మోము లుంచుకొని ♦ వే మసితమ్ముల నుగ్గడించు చొ
క్కంత నయం బొకింత ఘుస♦మింపు ఘటింపఁగ నిద్రమబ్బుతోఁ
బంతము మీఱఁగా సరళిఁ♦బాడుదు రప్పటిబోంట్లు వేడ్కన్.

చ. నిలుకడ లేక ప్లే కొనడి ♦ నేర్పులు దెల్పఁగ నవ్వమోముతోఁ
జెలిమిని దల్పఁగాఁ దిరుపు♦చేయువగల్ భ్రమణంబు దెల్పుకీ
వులఁ దగ నాట్యశాలనడు♦వ్లొనఁ బోదురు నాగవాసపుల్
లలనలు పేటఁ దాళగిరి♦లాగున నెయ్యురు వెంట నంటఁగన్.

సీ. తత వేశవాటికా♦కృతకాద్రులను గూడి
నవఘుర్మవారిఁ దా♦నమ్ము లాడి
ఘనఘవాటించుక♦ప్రపుబూది మైఁ నించి
లలనోపభుక్తశా♦టులు ధరించి
ననరేకునును సెజ్జ ♦ యను[1]బృసీస్థలిఁ దేరి
కొమ్మలకౌఁగిటి♦గుహలఁ జేరి
మానినీహారాక్ష♦మాలికల్ రాఁదీసి
స్మరమంత్రగాయత్రి ♦ జపముఁ జేసి

పా. 1. బృశీస్థలు.

తే. గీ. యొడనెడను నావులింతలఁ ♦ బొడముచుప్ప
ధీర మన్మథ మకరాంక ♦ మార మదన
మనసిజ మరుదగ్రథ రమాకుమార యనుచు
వెలయు విటతాపసులసేన ♦ వీటిలోన.

ఉ. వేఁకటిచింత యంత మది ♦ [1]వింతగ నెమ్మెయిఁ గప్పగప్పతో
నాఁకటి కానవా ల్ఫలము ♦ లన్నము చేటిక లాని రాఁగ నుఁ
గూఁకటిఁ గల్వపూ ల్దురిమి ♦ గుబ్బలఁ గస్తురిఁ బూసి జారులం
జీఁకటినేస్తపుంజెలులు ♦ చేరుదు రప్పురి దాదియిండ్లలోఁ.

మ. ననుపుఁబాపులు చూడ నైదువలు శ్రీ ♦ నాథాజ్ఞనంతే నెదు
రొక్కన బంగారపుపావలఁ దిగి, మను ♦ గుబ్బల్ బయల్వేరఁగా
ల్వెనుసారింపుచుఁ దాళిగట్టు జనుచే ♦ లా కొనుసీటాని కొ
ల్వునకుఁ వత్తురు రాయబారపుఁజెలుల్ ♦ కోటానఁగోటుల్ పురిఁ.

సీ. ప్రాకారిశిమకృత ♦ ప్రాకారములమీఁద
రారాలబసునని ♦ బారు చెలఁగ
గోపురాంతస్సీమ ♦ నూపురారావంబు
లవార భోగముకన్నె ♦ గము లెసంగ
గోపవామాదస్త్ర ♦ ధూపవాసనలచేఁ
దమ్మిపూమేలుకట్లు ♦ ఘుమ్మనంగ
భద్రానువాదక ♦ రుద్రానువాకముల్
పఠియించుపారుల ♦ ప్రౌఢి వెలయ
తే. గీ. నందుఁ జెలు వొందు నందిహ ♦ స్తారవింద
వేత్రవిత్రస్తగీర్వాణ ♦ వితతి యగుచు
శైలరాజన్యకన్యకా ♦ శంకరులకుఁ
దావళం బైనయొక పైఁడి ♦ దేవళంబు.

శా. ఉల్లాసం బొవగూడ జగ్గునదతో ♦ నొయ్యారపుంజూపు లు
ద్వల్లీలం దగఁ జేతు లెత్తి బనపుం ♦ దళ్కొత్తు పాలిండ్లతో

పా. 1. వింతగ హెచ్చగుఁగప్పురంబుతో.

మల్లాడం దగునింపు పైడికడవల్ • మాళిస్థలిం బూనుచు౯
చల్లో చల్లని చల్ల యమ్మెదురు ని•చ్చల్ గొల్లచాన ల్పురిన్.

ఉ. ఆపుర మేలు యాదవకు•లాగ్రణి దిగ్రణితోగ్రభూరిభే
రీపటలామరారిసగ•రీయుగరీణశరీరవీరని
ర్వాపణగర్వనిర్వహణ•రంగదభంగరథాంగవిక్రమో
ద్దీపనభూష్ణుఁ డాహవవ•ధిష్ణుఁడు కృష్ణుఁడుసర్వజిష్ణుఁడై.

శా. ఆకంసాసురవైరి యష్టమహిషీ•వ్యాపారజాపారలీ
లా¹కూపారనిమగ్నమానసము•ద్యత్కామవిద్యాపరీ
పాకంబు ల్మెఱయంగ రంగయినమే•ల్బంగారపు౯ సజ్జలో
లోకాతీతవిహారుఁడై మదవతు•ల్గొల్వంగఁ గొల్వుండఁగ౯.

వ. తదనంతర కథావిధానం బెట్టిదనిన.

మ. సరసా సంగరసంగరస్ఫుటమహో • సంధాన సంధానతా
దిగమాభూషిత భూషితస్తుతిగతా•ప్రక్కర్ణ దృక్కర్ణకుం
జరవాగానన గాననవ్యసుయశః•సామ్రాజ్య సామ్రాజ్యసి
[illegible]సాస్యంకన స్యందనస్థరిపుభా•కాంతారకాంతారసా.

కం. హాకాలాపవిపక్షగ
సుక్షింభరఖలవిపక్ష•కుంజరసమ్రా
డ్వక్షుక్ష్మిద క్షేమగ
గీక్షాహార్యక్ష పాండ్య•దేశాధ్యక్షా!

కం. అద్వైతమతాధారా
మృద్వంగీనుతవిహార • మేదురసారా
సద్విజయకీర్తిధారా
విద్వన్మందార ముద్దు•వీరకుమారా!

పా. 1. కూపారసమగ్న.

మాలిని. ప్రథనసవకిరీటీ • పాలితప్రాజ్ఞకోటీ
ప్రథితవిజయధాటీ • ప్రౌఢసౌజన్యపేటీ
రథగజభటఘోటీ • రాజనాసీరవాటీ
పృథుబలపరిపాటీ • భిన్నదుర్వృత్తకోటీ.

గద్యము.

ఇది శ్రీకాళహస్తీశ్వరచరణారవిందమిళిందాయమానాంతరంగ జ్ఞానప్రసూ
నాంబికా కృపావలంబవిజృంభమాణసారస్వతసుధాతరంగ వెంగనా
మాత్యవంశపావన విరచితవిద్యాధిదేవతాసంభావన దక్షిణసింహాసనాధ్యక్ష
తిరుమలలక్ష్మీకాంతకరుణాకటాక్షలక్షితస్వచ్ఛముక్తాగుచ్ఛచ్ఛాదిత
చ్ఛత్ర చామరకళాచికాకనకాందోళికాదిరాజోపచార హృద
యరంజకవచోవిహారవల్లకీవాదనధురీణవర్ణగీతాదిగాం
ధర్వస్వరకల్పనాప్రవీణ కామాక్ష్యంబికానాగనకవి
రాజనందన కలితసకలబాంధవహృదయరంజన
శ్రీకర కవితాకర సుజనవిధేయ శ్రీకామే
శ్వరనామధేయప్రణీతంబైన సత్యభామా
సాంత్వనంబను మహాప్రబంధంబు
నందుఁ ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

సత్యభామాసాంత్వనము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ పరిపూర్ణకలాపా
గోపవతీకుసుమచాప ♦ కుటిలతరామన
శ్చాపలదీపితవిమల
వ్యాపారదురాప ముష్టిల♦శ్వరిభూపా !

తే. గీ. అవధరింపుము జనమేజ♦యక్షితీశ్వ
రునకు [1]నలవ్యాసమునిశిష్యుఁ ♦ డనియె నిట్లు
సడ్డఁ గోలు వున్నపసిగాపు♦సామిసరస
తామరసపత్రనేత్ర లం♦దఱు వినంగ.

కం. వినవచ్చె వాద్యరవ మొక
టనితరసాధారణముగ ♦ నాకసమున నా
నినదంబు వెంబడిన క్రొ
న్ననతావులు గుబులుకొనియె ♦ నానాదిశలన్.

పా. 1. నావ్యా.

ఉ. తావులవెంబడిం దగిలి • తార్కొనెఁ దేఁటులు తేఁటిజొక్కులం
బోవక నాకెఁ బుప్పొడియుఁ • బుప్పొడితోఁ దగఁ బూవుసోన యా
పూవులసోనతో మిగులఁ • బొల్చెను కల్పతరుప్రసూనమా
ధ్వీవిసరంబు నావెనుక • వీచెను కమ్మనిచల్లఁదెమ్మెరల్.

ఉ. తెమ్మెర వీవఁగాన కను • తెల్లని సీవిరిగుంపు లంతటన్
గ్రమ్మెను పండువెన్నెలలు • గాసినకై వడి వాడిజాళువా
కమ్మపసిండికాఁడలు చొ • కాటముగాఁ దమహస్తపంకజా
తమ్ములఁ బూనునచ్చరల • తండము నిండె నఖండసంపదన్.

ఉ. నిండినయాసుపర్వతరు • నీతలికంకణకింకిణీభవా
ఖండరవంబు కిన్నరుల • గానము దైవతలోకవంద వా
క్పండితసిద్ధసాధ్యపత • గప్రభురత్నకిరీటకోటికా
హిండితవేత్రివేత్రములు • నెంతయుఁ దోఁచె మహాద్భుతంబుగన్.

కం. అవి యటులఁ దోఁచ నిక్కిన
చెవితేజియుఁ దలఁపుటావు • చెంగల వలఁగన్
చవుదంతి వెండిమలసాం
పు వహింపుచు మింటిగాములఁ • బొల్పుగ రాఁగన్.

సీ. తొడనుండి సామి యుబ్బ • దురుసుగా నునుగుబ్బ
పాలిండ్లపౌలోమి • ప్రక్కఁ గుమ్మ
గుమ్మలు వేవేలు • కులుకుచు నెఱమేలు
కన రెత్తువగ నూడి • గములు పూనఁ
బూన రాచవజీరు • పోఁడిమి గడిదేఱు
తవరునెమ్మేలు చక్కఁ • దనము మించ
మించలవడిమేని • మంచిసొమ్ములమేను
బెళఁకిన నొకవింత • సొలపుఁ జెందఁ

తే. గీ. జెందడరువన్నెకడవన్నె • చేల వల్లె
వాటు లిరుగడ నొకసీటు • చాట మణివి

మానమున శౌరిఁ గనఁ గోరి ♦ మస్తుమీఱి
సరగునను వచ్చె నటు చేరి ♦ జంభవైరి.

ఉ. వచ్చి విమానముం డిగి త్రి♦వాసులు దిండ్లు పరంగివీఁటలుం
నిచ్చలు ముందుగా నడువ ♦ సీలపురాబిరడల్ పొసంగఁ గ్రొం
బచ్చలచిల్కకెంపురవ♦పావలు మెట్టి పులోమకన్య చె
య్యిచ్చిన నాని యాబుధకు♦లేంద్రుఁడు రాఁ గని విస్మితాత్ముఁడై.

సీ. చేరి రుక్మిణియిచ్చు ♦ చేలాగు రహిఁ బూని
సత్యమూ పొకయింత ♦ సందిటాని
మఱి జాంబవతియిచ్చు♦మడుపు వాతెర నంది
పొంత రవిజగుబ్బ♦పోటుఁ జెంది
భద్రతోఁ బౌలోమి♦బా గాగడము చేసి
యోరటిల్లి సువంతిఁ ♦ జేరఁ దీసి
పిరులచే సలమిత్ర♦వింతవేనలి రువ్వి
సరిగ లక్షణనీవి ♦ సడల నవ్వి

తే. గీ. యుదిరిసేడెము వెడజాఱ ♦ సొయలు మీఱ
సిగను పింఛంబు నటియించ ♦ సొగసు మించ
సొసు గొనగూడ హారంబు ♦ లల్లలాడ
లేచె బలుకేవ నానవ్య♦సాచిభావ.

కం. పడఁతి రొంటి తో కంచభరమున
జడియుచు మై వంచి పట్టి ♦ నమ్మోళిగలం
దొడమగం బదములఁ గొని యె
ఱ్ఱ డమరాజన మెప్ప నెదురు♦కొని నయ్యింద్రుం.

ఉ. అత్తఱి నబ్జకింద నసు♦రాంతకుకట్టికవారు జాగువా
బెత్తము లాని యంతటను♦బెట్లు బరాబరి సేయ బెట్టుపై
హత్తినరాజలోక నుమ♦రావళియుం మకుటంబు లూడఁగాఁ
దత్తర మంది వీఁగ వని♦తల్పలవైరియుఁ దక్క దవ్వులం.

మ. పురుషానీకము లట్లు పోవ వికచాం♦భోజేక్షణల్ ప్రేమతో
నిరువంకం గొలువన్ బలానుజుఁడు స♦మ్యగ్రీతిం దుసంధించి యి
ర్వురకే ల్గేలను గీలుకొల్పి తమపు♦ష్పంబోఁడు లాలింగన
స్ఫురణన్ సేమము దెల్పఁగా నెనరుసొం♦పుల్ చూచి సోత్సాహుఁడై.

తే. గీ. సరగ నటు వచ్చి మేరుమం♦దరములట్లు
భోజకన్యాశచీముఖాం ♦ భోజముఖుల
తోడ నిరుగడ దిండ్లు వె♦న్నాడఁ జేరి
యొఱపుమీఱఁగ సరిగదె ♦ నుండుటయును.

సీ. శశిరేఖ మును మున్న ♦ చలువలు సవరించెఁ
జేరువ హరిణి క♦స్తూరి నించెఁ
జెల్వగా నలతార ♦ చేరుచుక్కను దెచ్చె
హేమము కాంచనసుమ♦నావళి యిచ్చెఁ
జిత్రరేఖ కవన్నె♦చీర లియ్యఁగఁ జొచ్చె
రంభ సిరిముకప్పు♦రం బొసఁగ
మంజుఘోష కడింది♦మణులపెండెము దెచ్చెఁ
గోమ రొందు సుగుణ హా♦రములఁ దార్చెఁ

తే. గీ. బ్రాహ్మి తోడ దక్కుకొమ్మలు ♦ పారిజాత
కుసుమఫలజాల మొసఁగిరి ♦ గోపబాలు
రందుకొన నాదరము మీఱి ♦ యన్నగారి
సన్న సేయంగ గోవిందు♦సముఖమందు.

ఉ. కానుక లట్లు వజ్రి సుర♦కాంతలచే హవణింప నింపుగా
మానసమందుఁ గ్రందుకొను♦మక్కువ పిక్కటిలంగఁ గల్పవ
ల్లీనవమంజరీమధురు♦[1]కీలహారీతతిరీతి దాఁచ నా
దానన మించె శ్రీపతి యు♦దారముదారచితోత్సవై ఖరిన్.

ఉ. నీ కెన యెవ్వ రయ్య ధర♦ణీధరశాసన నీదువాసనన్
లోకము లెల్ల ధన్యము ల♦లోలత మించిననీప్రభావ ము

పా. 1. కీలహారీసహారీతి.

ప్రాకృత మానుషాకృతిని నిన్నుఁ గన•రాదు మునీంద్రులకైన నట్టిచోఁ
బ్రాకృతులైన గోపకుల•పై దయ సేయుట వింత లయ్యెడిన్.

సీ. భోగమా సుతనూ•పయోగ మారసి చూడ
భాగ్యమా యజరోప•భోగ్య మెన్న
ధామమా త్రిభువన•భీమ మారసి చూడ
శాంతమా కరుణాని•శాంత మెన్న
సుకృతమా యనుదిన•ప్రకృత మారసి చూడ
ధైర్యమా యరిజయా•వార్య మెన్న
శీలమా గుణగణా•వాల మారసి చూడ
సారమా పటుజయో•దార మెన్న

తే. గీ. నన్న నోయన్న పొగడ న•న్నన్నయన్న
లువ కయిన శక్యమే నీదు•హావణు లహహ
లలనతో నీవు వచ్చుట•వలన నింద్ర
తనరికెలు నిండె నేఁ జేయు•తపము పండె.

మ. అన నాపల్కుల కుబ్బి చాల మదిలో•హర్షించి హర్షించి మై
ననువొందుంబడినూలుకన్నులు ప్రఫు•ల్లాంభోజ రేఖాక్రమం
బున రాణించఁగఁ బాకశాసనుఁడు సాం•పుల్నింపఁ బౌలోమి తా
నును కంసాంతకుతోడ నిట్లనియె నెం•తో యోర్పు నేర్పొం దగన్.

కం. గోపకులమీఁదిదయచేఁ
బ్రాపించితి నంటి వీవు • బళి యిది [1]వింతా
గోపకుఁడ నేను గానా
గోపాధిప నిన్నుఁ జేరఁ•గోరఁగఁ దగదే.

ఉ. వర్షము నించి గోపపశు•వత్సకులంబుల నిన్ను మున్ను దు
ర్ధర్ష భయంబునం గలఁచఁ • దత్సమయంబున లోకరక్షణో
త్కర్షము చాల వ్రేల గిరిఁ•దాలిచి తప్పు సహించి నన్ కృపా
వర్షము నించి పంచుటలు • వారిజలోచన యే నెఱుంగనే.

పా. 1. వింతే.

కం. [1]వత్సపశు గోపతతి నొక
వత్సర మొందెందు దాఁచి ♦ వంచితుఁడై నీ
వాత్సల్య మందె విధి శ్రీ
వత్సా నే నెంతదొడ్డ ♦ వాఁడను చెపుమా.

మ. దివికిం బట్టపురాజుఁ జేసితివి యీ ♦ దిక్పాలక శ్రేణిలో
నెవరిం బోలుదు నీకటాక్షవిభవం ♦ బెం తంచు వర్ణింతుఁ గో
రి వరం బి మ్మన నిత్తు వాశ్రితులకున్ ♦ సృష్టిస్థితిధ్వంసక
ర్తవు సర్వజ్ఞుఁడ వైన నెఱ్ఱెదను నా ♦ రాకల్ దయాంభోనిధీ.

సీ. ఘనవరు లైనట్టి ♦ సనకసనందనా
దుల వెంటఁ దిరుగాడి ♦ యలయ లేక
ప్రియముఁ జెప్పిన నుబ్బి ♦ జయవిజయులదండ
గోలల కగపడి ♦ క్రుంగ లేక
గర్వించుసముఖుపు ♦ ఖరస్వానిద్రాపరి
శోడిగలింగ్లకుఁ ♦ బోవ లేక
చూచిచూడనియట్లు ♦ చొలయువిష్వక్సేను
నొకి దీనతఁ గాచి ♦ యుండ లేక

తే. గీ. జడిసి యేప్రొద్దు మముఁ బ్రోచు ♦ కడఁక మఱచి
యంతిపురి లచ్చికౌఁగిట ♦ నాని చొక్క-
నల్లనై కుంరపతిఁ జేర ♦ నళికి కృష్ణ
చేరితివి నిన్ను శ్రీమంతుఁ ♦ జేయునన్ను.

కం. అంబురుహాక్షా తొలి కన
కాంబరుఁడవె నీవు జగతి ♦ నది తెలుఁగనకో
యంబరచరచంద్రునకును
బింబితచంద్రునకుఁ దెలియ ♦ భేదము గలదే.

తే. గీ. భక్తసులభుండవై నీవు ♦ బాలురైనఁ
బ్రౌఢు లైనను గరుణింతు ♦ వనుదినంబు

పా. 1. వత్సతతి గోపతతి.

నచటికొల్వున రాజస • మధికమచటఁ
జేరుదళవాయి మముబోంట్లఁ • జేరనీఁడు.

౧. పెక్కులు గావు నాదయిన • పెద్దతనంబున కేమి మాటికిన్
దిక్కని నిన్నె నమ్మితిని • దీనులఁ బ్రోచుట నీదుసొమ్ము నే
డక్కటి నీకు దేవరవు • తండ్రివి రుక్మిణి కన్నతల్లి యీ
తక్కిన కోమలుల్ సవతి • తల్లులు నిక్కము దానవాంతకా.

౨. శ్రీమంతుం డయి కానివానివలెనే • చిత్రంబుగా దానవ
స్తోమోద్యన్నర కాసురాహవభవ • ద్దుస్సాధ్యబాధావృత
స్థేమంబై యమరావతీనగర మా • ర్తిం జెందఁ నేఁజూచుటల్
సామీ యే మని విన్నవింతు మదిలోఁ • జాలా భయం బయ్యెడిన్

సీ. పురవీథి వచ్చున • చ్చరలపాలిండ్లపై
సొక్కి గోరులు నాట • నొక్కి నొక్కి
ఒక్కడెక్కడఁ గన్న • జక్కులప్రోయాండ్ర
చిగురువాతెరగంటు • చేసిచేసి
కడతొలంగినఁ బోక • గంధర్వకాంతల
నాముకు కౌఁగిట • నానియూని
విడిమేనులుగ నిల్చి • వినువాఁక నీరాడు
పన్నగాంగనలను • బట్టిపట్టి
తే. గీ. కనినకడ డాఁగుకిన్నర • కమలముఖులఁ
జెనకి యలయించి వెతఁ జేసి • చేసి యళుకు
దీఱి గడిదేఱి నరక • దైతేయరాజ
సేన పగఁ జాటి నావీటఁ • జేసె లూటి.

సీ. పోతరమ్ముల దేవ • పూజాగృహమ్ముల
బెట్టుగాఁ దేజీలఁ • గట్టువారు
నడువీథిఁ దమకు సం • దడి యయ్యె నని ముది
జడదార్ల ముచ్చెల • నడుచువారు

నలుగడ బ్రహ్మచా♦రులఁ ద్రోసి పొలదిండి
తొత్తులఁ గలయించి ♦ దూఁకువారు
చలమున బ్రహ్మని♦ష్ఠులఁ బట్టుకొని యాగ
డించి బరువులు మో♦యించువారు

తే. గీ. నగుచు నందనవనిచెట్టు♦లఁ గలమెట్టి
సురవరుల నెల్లఁ గట్టి య♦క్షులను గొట్టి
మాలికలు పీడఁ దట్టి సం♦భ్రమము దొట్టి
తిరుగుఁ బురిలోన నెల్లెడ ♦ తేయసేన.

సీ. అల తిలోత్తమ చాల ♦ గులగులలై మిట్టెఁ
బ్రమ్లోచికిని నీటు♦ బవిళి వ్రుట్టెఁ
గను ఘృతాచికి వీలు♦నడుము చక్కఁగరాదు
మేనక కిఁక నయో ♦ మేను గాదు
చిక్కెమహోరంగ ♦ ప్రక్కగోరులలావు
తారకు దగ మించి ♦ తీరెఁదావు
ధ్రుతమంజరికి నంత ♦ దొడుగుదీయక హెచ్చెఁ
బెనుగంటిచే హేమ♦ పెదవి విచ్చె

తే. గీ. నెందు నిటువంటిలంజెర్క ♦ మెవరుఁ జూడ
మందు రవ్వేటి కేరిలో ♦ నసురభటులు
సుదతులను బట్టి కులుకు దీ♦ర్చుకొని విడుచు
నపుడు తల్లడమున నల♦యమరు లెల్ల.

చ. ఇటువలెఁ జారులుం బురము ♦ నేను భయంబున నెన్ని యేఁడు లు
త్కటరిపుబాధలం బడి వ♦కావక లొదుము ధాత వెట్రిము
చ్చట నెఱ వేఱు టూమెఁగద ♦ సామి పరా కొనరించ నాయమా ?
కటకట యింకనైన దయఁ ♦ గావఁగదే జగదేకనాయకా.

తే. గీ. మొదలిరాకాసిసేఁతలు ♦ గదిసినపుడు
పిదప పొలదిండిజగజెట్లు ♦ పెరిఁగినపుడు

నెత్తిపోయినయట్టి మాఁ♦యిల్లు నిలిపి
తీశ యిప్పటి నరకున ♦ కెంతచింత.

కం. అన విని యతనిమహత్త్వము
వినయోక్తుల దీనదశయు ♦ వివరించి సదా
ఘనముగ నమ్మినవాఁడని
మనమున హరి యెంచి నిండు♦మక్కువఁ బలికెన్.

ఉ. ఇంతవిచార మేల విబు♦ధేశ్వర యీపని యెంత ముజ్జగం
బంతయు నీదుకోపమున♦కాఁగునె తమ్ముని మీఁది కూర్మిచే
నింతయుఁ బల్కి తీ వసుర ♦ యెచ్చటి కేఁగిన నెందు డాఁగినన్
దుంతవయాళిరౌతుపురిఁ ♦ ద్రోచెదఁ గాచెద లోక మంతయున్.

కం. నవముగ సమరాలంకృతి
హావణించుటకంటెఁ బ్రకృత ♦ మైనవసంతో
త్సవము నెఱవేర్చి మఱి దా
నవుపై దండెత్తవలయు ♦ నముచివిరోధీ.

కం. ఈయుత్సవమున నచ్యుత
సాయకునకు శైలసుతకు ♦ సంతోష మగున్
శ్రేయంబు గలుగు మనల క
జేయతయుం గలుగు రిపులఁ ♦ జెనకెడివేళన్.

తే. గీ. ఇంద్ర! యింద్రాణియును నీవు ♦ నీజయంతుఁ
డప్సరలతోడ నీడకు ♦ వచ్చినపుడె
తరుణచంద్రావతంసుజా♦తర ఘటిల్లె
నస్మదీయమనోభీష్ట ♦ మతిశయిల్లె.

వ. అనిన వినీతియు వేడుకయుం గ్రందుకొన నమ్మహేంద్రుం డుపేంద్రుని కిట్లనియె.

మ. కరిసంరక్షక వైరిశిక్షక హరీ ♦ కంసారి యారాజశే
ఖరుఁడీవే నినుఁ జూచినప్పుడె కదా ♦ కల్యాణముల్గల్గె నేఁ

బురికిం బోవలెఁ బోకయున్న దితిభూ♦పుంఖానుపుంఖాతిదు
ర్భరనారాచములన్ కపాలి మయి స్వా♦రాజ్యంబు భోజ్యం బగున్.

కం. అనిచిన జయంతు నచ్చర
ననఁబోఁడుల నచట నిలిపి ♦ నగరికి హరిచం
దన సంతానసుమాదిక
ఘనసురభిద్రవ్య మంపఁ♦గల నీ కెపుడున్.

ఉ. నావుడు సంతసించి యదు♦నాథుఁడు కస్తురి కుంకుమంబు క్రొం
బూవులు బోంట్లు దేహళికిఁ♦బూసి యొసంగ నతండు నట్లు సం
భావన సేయ నియ్యకొని ♦ మక్కువతో సరిగంచు మంచిచెం
గావుల నిచ్చి లేచి దయఁ ♦ గౌఁగిటఁ జేర్చుచు నంపె వాసవున్.

కం. అనిచిన జయంతు నచ్చర
వనితల నట నిల్పి కపాలి ♦ వాసవుఁ డంతన్
వనజదళాక్షునిసదనం
బునకంచుకి యిట్టు లనియె ♦ మోదము మీఱన్.

ఉ. శ్రీరమణా యుమాపతికిఁ ♦ జేయుమహోత్సవ మెల్లఁ గన్గొనన్
మేరు వనేకరూపముల ♦ మేలిమితో నట నిల్చెనో యనన్
దేరి నభంబు శృంగముల ♦ దీటుచుఁ బైఁడివసంత మాడుచున్
తేరులు తేజరిల్లెఁ బురి♦దేవత లందఱు నుల్లసిల్లఁగన్.

సీ. కలధౌతదళసౌధ♦ములయూథములె యెందుఁ
గుంకుమకోలఁకు లే♦వంకలందు
ఘనసారహిమపూర♦ఘనకటాహము లెందు
విరితేనెదోను లే♦సరఃులందు
మగరాలనిగరాల♦మలఁచుమార్గము లెందు
విధుశిలావేదు లే♦వీథులందుఁ
గలువరాచలువరా♦చలువ లేకడలందుఁ
బూవుచందువలె యే♦త్రోవలందు

తే. గీ. నిచ్చలును మెచ్చ నగుగచ్చు • హెచ్చువీలు
రవలపచ్చతోరణము లే•రచ్చలందుఁ
గ్రందుకొన నిందిరాదేవి • చిందు లెనసె
ననఁ దగుపురంబుశృంగార • [1]మద్భుతంబు.

వ. మఱియు నవ్వలివ్వల నివ్వటిల్లుపువ్వు పందిళ్లనీడలఁ బరిమళ మంజిమను గంజిల్లుకుమంజిమను పన్నీరు చికిలించుజాడల నెడతెగక యడరు నడపావడలును, పావడలమీఁదఁ గ్రమ్ముమొలకతెమ్మెరలకపురంపుదుమ్ము గ్రమ్మరింప ఘుమ్మను తావిముమ్మరంబునకుఁ దానె తలయూఁచువగ మెదలిమెదలి నటించు నేడాకులయనఁటికంబంబుల నెడనెడం గూడిన రస దాడిచెఱకుదడులును, చెఱకుదడికురుంజులఁ జులుకగానంటు నంటిమేరువు లును నంటిమేరువులనుంగిలిముగిల్ల రంగుమీఱు బంగారురేకు చెక్కడపు చిక్కుపనినిక్కు తడికచిక్కొక్కమ్మ లావరించు పువ్వటోవరిబవరిగొన్న సన్న జాజిజల్లుల నుల్లసిల్లునల్లకలువచప్పరంబులును చప్పరంబులయెదుట నిద్దంపు సుద్దదిద్ద జానొందునోదుఖానా నిండి దండిగ నంబరంబున కుప్పొంచు కొప్ప ళించు గొప్పధారలుగల జలయంత్రంబులును, జలయంత్రధారాధోరణీ కృతావలంబ జంబీరనారంగనాగపున్నాగమాతులుంగలవంగపచేళిమ భిదేళి మదాళిమ ఫలకేళి మనోహరకీరవీరవారమ్ములును, నచట నద్దగించిన కెందమ్మికప్పడగొప్పకప్పురపు పూఁతసెజ్జలును నాపట్టునఁ గనుపట్టు కెంబట్టు పజ్జలును, వాటినికటంబున డంబుచూపు సవురుచివురు జంబుఖానాల మంచినమంచియావజమ్ములు, నావజమ్ములసరసనీటుచాటమీఱు సురధా రలు మెఱుంగుచెందొవరేకుసింగాణులు కుసుమశరశ్రేణులు కుంకుమవంకి ఖలు రాణించుమసంబున జంకులు దొలంక చేకానుకలానుక ధీమంతు లగు మంతు లంతంత సందడింప నల్లకుమారలోకంబు నల్లుంద్రప్పైకంబు కమతమహాజారంబులసమీపప్రదేశమ్ముల సకలవస్తూపహారమ్ములు హావ శించుకొని నిలువఁ గలువకంటు లారతిపళ్లెరంబులు చేఁబూనుకొని యున్న వారు కన్నవా రందఱు వెఱఁగంద నయ్యవసరంబున.

పా. 1. మబ్బురంబు.

చ. గొడుగులు నాలవట్టములు ♦ కుంకుమకస్తురిసీటితిత్తులుం గ
సిడములు జాళువాపికిలి♦చెండులు నీఁటెలు పైఁడియందె తె
క్కడుఁవగ వేత్రముల్ మొరట♦కొమ్ములు చిమ్మనఁగ్రోవు లాని ని
ల్కడసొగ సూని భోగమువె♦లందులు వేవురు వెంట నంటఁగన్.

సీ. కంకణమణిఘృణాం♦కణమణిగణధగ
ద్ధగలు కుంకుమవసం♦తములు చల్ల
గళసీమగళదన♦ర్ఘళనీలధళధళల్
దనరుకస్తురివసం♦తములు చల్ల
నెలరాలజిగి గ్రమ్మ♦నెమ్మోని నిగనిగల్
తావిగందపువసం♦తములు చల్ల
రాణించుబంగారు ♦ వీణెల మిసమిసల్
తళుకుపసపువసం♦తములు చల్ల
తే. గీ. గం డెనయఁ బొల్చి జాళువా♦యందె దాల్చి
హావణికలు మీఱి పైఁడిమే♦రువులదారి
పర్వతకుమారితోఁ గూడి ♦ బయలుదేరి
చెలు వమరియుండెఁ దరుణేందు♦శేఖరుండు.

తే. గీ. అనిన విని యంతిపురిఁ జేరి ♦ యనువుమీఱి
చెలులు గై చేసికొని చెంత ♦ నిలిచినంతఁ
గొలువుసింగారములఁ జెందు♦కొంద ఱిందు
ముఖు లెదుటఁ జేర మదిని స♦మ్మదము మీఱ.

సీ. అరజాఱుసిగమీఁద ♦ విరిమొగ్గసరి చుట్టి
జాళువాజంటరు♦మాల గట్టి
సొగసుకస్తురిపట్టె♦సోగనామము దీర్చి
మెసలెడుకుంకుమ♦మెఱుఁ గొనర్చి
డంబుముత్యపుచేస♦రం బొకచే నాని
చీనాగొలుసు లొక్క♦చేతఁ బూని

పాలకాయొంట్లును ♦ బావిలీ ధరియించి
ప్రోదిగాఁ జెవుల జ♦వ్వాది నించి

తే. గీ. తళుకుజిగిమించు సరిగంచు♦తమ్మిపూల
వ్రాఁతపనిదుప్పటిని వల్లె♦వాటు వైచి
కడఁక తగ నెంచి కొల్వుసిం♦గార మిటులు
చేసికొని శౌరి యెన లేని♦చెలువుమీఱి.

తే. గీ. వెనుక నెదుటను నిలిచిన♦వెలఁదు లెల్లఁ
దనమొగముఁ జూడ సామియం♦దంబుఁ జూచి
కోమలజడవ్రేటులును పచ్చి♦గోళ్లసోఁకు
లెన్ని చూచిన ననఁ డేమి ♦ వెన్నుఁ డపుడు.

వ. తదనంతరంబ నితంబినీనికరంబ విలంబమానమణిమేఖలాకలకలమ్ములును, కంజాననాచరణకంజసింజానమంజుమంజీరఝుళంఝుళంబులును, పంకజముఖీపాణిపంకరుహచంకనత్కనక కంకణ ఝుణ ఝుణత్కారంబులును, విధుముఖీజన కబరీ నిబిరీ సమరువక కురువక ఫుల్లమల్లికాగంధానుబంధగంధోదయ పుష్పంధయస్తనంధయ ఝుంకారంబులును, విచిత్రతర వేత్రిణీలోకవిజ్ఞాపిత విజయహుంకారంబులును, వివిధహృద్యవాద్యసన్నాహసమయచిరత్నావిరళనాదంబులును, గ్రమ్ముకొన నమ్మానవతులును కమ్మవిలుకానిఁ గన్నసామియును ముందుముందుగా నానందంబు డెందంబునఁ గ్రందుకొనఁ జెందిరపువన్నిగందపుప్పొళ్లచెందమ్మిరేకులచల్లు లాడం దగినగరెల్ల ఘూర్ణిల్లె నంత.

ఉ. పౌజులు రాజులున్ నగరి♦బైల రయమ్ముగ నేఁగఁ దత్పురాం
భోజదళాక్షులున్ చిఱుత♦బోడికలు న్నికటోర్వి రాఁగ నా
నాజనులుం దొలంగురవ♦ణంబున కట్టికవారు గొల్లలున్
రాజపథంబునం గడుబ♦రాబరి సేయ మహాద్భుతంబుగన్.

సీ. బలుగొల్సు లెనయించి ♦ బండ్లపై నుంచి కుం
కుమ నించుబంగారు♦కొప్పెరలును

కాపుగుబ్బెతగుంపు♦మూపులపై నుంపు
గందంపురతనాల ♦ బిందియలును
చిఱుతనీమందంపు ♦ చేఁ బూనుపవడంపు
గొనబుకస్తురిగాజు♦కుండకవలు
జతగూడి వెలిబొక్క♦సమువారిచేచక్కి
హావణించువన్నెగం♦దవడితట్ట

తే. గీ. లావెనుక సూడిగమ్ముల♦హస్తములను
గచ్చుతట్టలరాణించు ♦ కలువపూల
చెండ్లు పలువన్నెపన్నీటి♦గిండ్లు తావి
విరులు నేతేర నెనలేని♦వేడ్క మీఱ.

తే. గీ. తనియఁ గన్నాఁగి వెస వసం♦తమునఁ దోఁగి
సొరిదిగా జొత్తుపావల♦సొబగు హొస్తు
వింతదగువీధి నిరుగడ ♦ వెడలె నంత
సొగసు వెలయింపుహారికొల్వు ♦ సూళెగుంపు.

ఉ. మన్ననయమ్మగారు లోఁగి♦మానికపుంజిగిపేరు లాని ము
న్మున్నుగఁ జోవ నావెనుక ♦ మూవరసాసులు సందడించఁగాఁ
గన్నెలు వేనవేల్మరుని♦కైదువలో కడవన్నెబొమ్మలో
వెన్నెలసోగలో యనఁగ ♦ వెంబడిగా నడతేర నిచ్చలున్.

సీ. భృంగఝుంకారంబు♦రీతి నుపాంగంబు
ఘుమ్మన ఢక్క ఢిం♦ఢి మ్మనంగ
నిల్చి నాదించుతం♦త్రీవాద్యములసుతి
ఘుమ్మనఁ జెంగుత♦జ్ఝుమ్మనంగఁ
జిఱుతమద్దెలతోడి ♦ చిఱువీరణపుసద్దు
ధిమ్మన దిమ్మోధిం♦ధి మ్మనంగ
జిలుగైనవరలహో♦చ్చిలు శేషనాదమ్ము
ఝుమ్మన నిల్వుతోం♦ఘొ మ్మనంగఁ

తే. గీ. జంద్రవలయమ్ము సారంగ ♦ జవిలిబాజ
మురళి ముఖవీణె తిపిరి కి♦న్నెర కమాచి
తాళమును వేటుగజ్జెలు ♦ దవిలి రక్తి
గుల్క గంధర్వమేళంపుఁ ♦ జెలులగుంపు.

తే. గీ. సరససాంబ్రాణిధూపముల్ ♦ చౌకళింప
గెలుపుపద్యంబులను వంది♦నులు నుతింపఁ
గెలన నుడిగంపుజవరాండ్రు ♦ కెలసి చూడఁ
బసిఁడిపావడ లాడ రా♦జసముతోడ.

మ. ప్రపదం బానుక కుచ్చెలల్ మెఱయఁగాఁ ♦ బాలిండ్లపైపై నొయా
రపుపైఁట ల్వెడజాఱ లేనగవు మీ♦ఱ న్వచ్చి దేవేర్లు నె
య్యపుమాటల్ పలుకంగ రాధ యడపం♦బానంగ బ్రోలన్ బరా
కు పరా కంచును వేత్రిణుల్ పలుక వ్యా♦కోచస్మితాబ్జాస్యుఁడై.

సీ. మెఱపులఁ దళుక్కొత్తి ♦ నెఱతనంబున హత్తి
వలగొన్న యల నీల♦జలధరంబొ
సొలపులసొంపెక్కి ♦ పలుచుక్కగమి నిక్కి
సరస దొరయనుండు ♦ చందురుండొ
మిసమిసల్వెలయింపు ♦ పసిఁడితీవియగుంపు
పొదలియుండెడు కల్ప♦భూరుహంబొ
మణిశలాకలు నిండ ♦ మలసి వెళుక్కుచునుండ
నలువొందు నల రోహ♦ణాచలంబొ

తే. గీ. యనఁగ శృంగారసర్వస్వ ♦ మవని మించి
మించి కంటికి సాక్షాత్క♦రించి నటులు
పొగరుచిగురాకుఁబోండ్లతో ♦ నగరు వెడలె
మందరధరుండు మన్మథ♦మన్మథుండు.

మధురగతిరగడ.

అప్పుడు శ్రీపతి ♦ నాత్మల మెచ్చుచుఁ
గప్పురగంధులు ♦ కడఁకల హెచ్చుచు

మునుకలు గను జను♦ముగుదలఁ గనుఁగొని
వెనుకొని యరసెదు♦వెలఁదులఁ గనికని
చెలిమియు బలిమియుఁ ♦ జెలఁగఁగ మతిమతి
యెలమిని నొండొరు ♦ లిట్లని పలికిరి
పైఁబడ నేటికె ♦ పంకరుహేక్షణ
ప్రాఁబడె నీ కీ♦పదటము లక్షణ
చెనకుచు హరి ద్రో♦చిన నేఁ ద్రోచితి
ననవచ్చెదు నీ ♦ వదె సాత్రాజితి
చిత్రముగా హరి ♦ చెనకిన నేటికి
మిత్రవింద నీ♦మొరమొర లేటికి
నాడెను రుక్మిణి ♦ హరితో ముచ్చట
యేడ దమ్మ మన ♦ కీలవ మిచ్చట
కందువతోఁ బతి ♦ గనె నంతంతకుఁ
జిందురవారము ♦ చేరె సుదంతకు
కౌతుకునడలు పె♦క్కులు జాంబవతికి
హితవులు గలయది ♦ హృదయమునఁ బతికి
నౌర చూపు మొగ ♦ మురసెను భద్రకు
నేర మయ్యెఁగదె ♦ నిన్నటినిద్రకు
చుట్టుక హరితో ♦ సూరకుమారిక
గుట్టుబయలుగా ♦ గొణిగెను శారిక
యీయెడ రాధిక ♦ యెంతటిచిన్నది
మాయురె హరిమెడ ♦ మలయుచునున్నది
కోమలవల్లికిఁ ♦ గొసరుచుఁ జేరెను
సోమునిబావకు ♦ జుమజుమ మీఱెను
కలహించుట నీ♦ఘనతకు మేలా
కలభాషిణి నీ♦గాయక మేలా
మందరధరుపై ♦ మమతలు ద్రోయకు
చందనరేఖిక ♦ చనె నాచాయకు

సదమదముగ నిదె ♦ సందడిఁ గూడెను
కొదవే దానికిఁ ♦ గుబులను వీడెను
పనుపడ హరిచే ♦ బంతులరువ్వులు
మొనసెను దానికి ♦ ముసిముసినవ్వులు
నెలఁతకు నూరక ♦ నీవిక జాఱెను
పొలుపుగ హరితలఁ ♦ పులు చేకూరెను
పడఁతికి గుబ్బల ♦ పైఁట తొలంగెను
కడుతమి హరి క ♦ గ్గలమై పొంగెను
మున్నుగ నది విరి ♦ మొగ్గలఁ జల్లెను
వెన్నునిమదిలో ♦ వేడుక చెల్లెను
నావుడుఁ దమి పొ ♦ న్ననయుం గాటము
గా వెలయఁగ హరి ♦ గనె సయ్యాటము.

తే. గీ. అటుల సయ్యాటములఁ దేలి ♦ యదుకులాబ్ధి
పూర్ణచంద్రుఁడు శృంగార ♦ పూర్ణుఁ డగుచు
నగరు వెలువడి నెఱసీటు ♦ నడలతోడఁ
జెలులతోఁ గూడఁ బురవైరి ♦ చెంతఁ జేరి.

ఉ. నారులపాట యచ్చరల ♦ నాట్యము చంద్రవతంసుచందముం
దేరులయందముం బురము ♦ తీరును వీథులసౌరు నెంచి లో
సారెకు మెచ్చి విస్మయము ♦ సమ్మదముం బొదలంగఁ దాను శృం
గారవతీజనంబులు జ ♦ గద్విదితప్రతిభానుభావులై.

తే. గీ. శివునకును మ్రొక్కి యనుపమ ♦ శ్రీల ♦ జొక్కి
యిందుధరుసమ్ముఖమున నొ ♦ క్కెడను నిల్చి
యాదిని జయంతుఁ బ్రద్యుమ్ను ♦ నర్జునాది
నృపతులను బిల్చి కుంకుమ ♦ నీటఁ దేల్చి.

కం. ఆవెనుకఁ గవివరేణ్యుల
నావెనుకను బుధులు గాయ ♦ కావళిఁ గరుణా

భావనచందనజలధా
రావితతిఁ ముంచి పనిచె ♦ రాజన మొప్పన్.

ఉ. ముందుగఁ బోవఁ బంచె నల ♦ ముగ్ధశశాంకకళావతంసు నా
నందడిఁ బోయె నచ్చరల♦సంఘము బోగపుటింతిగుంపు తా
మందగతుల్ సెగ న్వెనుక♦మానవతు ల్గొలువన్ బ్రతోళికా
ళిందమునం జెలంగి మరు♦లీల వసంతము లాడి వేడుకన్.

కం. వేడక శౌరి వసంతము
లాడన్ కుంకుమరసంబు ♦ లపుడు రహించెన్
జూడం జాలక సవతుల
సూడున మహిఁ గ్రోధరసము ♦ చూపెడు మాడ్కిన్.

తే. గీ. ఉదయభాస్కరు మొరయించి ♦ యువిద యొకతె
శౌరిపైఁ గల్వపూబంతి ♦ నరగ వైచె
నెలఁతపై నొక్కతన్వి ప♦న్నీరు నించె
నేసెఁ గల్లరిగొల్ల నా♦యిక్క వెఱఁగి.

తే. గీ. తిరుచిగురాకులాదె ప♦న్నీరు నించి
యచ్యుతుఁడు నొక్కకొమ్మతో ♦ మ్మప్పళించి
యింతి మర్మంబు విడు మని ♦ హెచ్చరించె
నిఱుకుచనుదోయినదు వక్కి ♦ చఱచినట్లు.

ఉ. తమ్మిలకోరిఁ దాల్చుదొర♦తండ్రికిపై నెరయాళి జాళువా
చిమ్మనఁగ్రోవి నొక్కచెలి ♦ చేతులకొద్దిని చిమ్మఁ జిమ్ముతోఁ
గ్రమ్మి యురమ్మునం దొరగు♦[1]కప్పురపుం దెలిసీరు వాల్చెఁ జి
త్తమ్మున నున్నచంద్రునిసు♦ధారసముల్ వెలిఁ దేరు కైవడిన్.

తే. గీ. మదనజనకునిపై వధూ♦మణులు చూడ
నెదుటఁ గస్తూరి నీ రొక్క♦యింతి చల్లెఁ
గంసశాసనుఁ డప్పు డా♦కందు వెఱఁగి
గ్రక్కున మరల్చెను కళింద♦కన్యమీఁద.

పా. 1. కప్పురపుంజల్లీరు.

సీ. బాహుమూలశ్రీల • పసపువసంతంబు
దొళుక లేఁగౌను దో • డ్తోన యుళుక
కడకంటిచూపుల • కలువవసంతంబు
చిందఁ దొడవునవ్వు • చికిలి చెందఁ
బలుచనిచెక్కిళ్ల • పైఁడివసంతంబు
నెఱయఁ జిగురుకేలు • నిగ్గు దొరయ
రహి నడుగుల లక్క • రసపువసంతంబు
చిమ్మఁ గాంచీనినా • దమ్ము గ్రమ్మ
తే. గీ. సమ్మదమ్మున నదరంటఁ • జంటఁ గ్రుమ్మి
గుమ్మవిరిదమ్మిచిమ్మనఁ • గ్రోవి తేనెఁ
జిమ్మి హరిపైని మగుడించి • చెల్వఁ బూని
రాజవదనాతిమూర్ధన్య • భోజకన్య.

ఉ. జగ్గు మనంగ జాంబవతి • సత్యయుఁ జిమ్మనఁ గ్రోవు లానఁగాఁ
దగ్గకపోఁగఁ బారుహిమ • ధారలు ప్రక్కల సోఁక నుల్కుచున్
తగ్గక వెన్నుఁ డత్తలిరుఁ • గైదువదేవరసత్యజాతరల్
పగ్గము లాడుకైవడిని • భాసిలె వ్రేఁతలు మేలు మే లనన్.
తే. గీ. గందవడి భద్రనెమ్మోము • నందుఁ జల్లి
వెన్నుఁ డేతేరఁ జన్నులు • వెన్నునాని
యణఁచెను సుదంత మరునిగా • యమ్ము లార
హత్తి గజనిమ్మపండ్లచే • నొత్తుకరణి.

ఉ. పాళిగ వెన్కనుండి యొక • యంగన సన్న గొనర్చి నవ్వ గో
పాలుఁడు మిత్రవిందచను • బాతుల కుంకుమనీట నేత్రముల్
వేళమె చిమ్మఁ జిమ్మ నది • పీవనకెంజిగిజాలు వెల్లయుం
దేలెను మొల్లనైబుదొర • తేజము టెక్కము నిక్కకై వడిన్.
కం. పక్షీంద్రతురంగునిపై
వీక్షణరుచి కలువదోని • విధమున నిగుడన్

లక్షణ చక్కె వసంతము
నాక్షణమే కుచఘటంబు ♦ లతఁ డదుమంగన్.

సీ. ఒకసారి దనుజారి ♦ యుదుటుగుబ్బలపైఁట
హస్తకస్తూరిక ♦ నపనయింప
మఱియొక్కపరి హరి ♦ మాధవుళపుచీర
కుచ్చెలచేతికుం♦కుమము పూయ
వేఱొక్కసారి కం♦సారిచేనంటుచై
గోవజవ్వాది చె♦క్కులను జెమర
మఱుసారి యలశౌరి ♦ కరముగందవడిపో
నదరంటఁ బిఱుఁదుల ♦ నప్పళింపఁ

తే. గీ. జెలులనే పోఁకులను గ్రమ్మ♦చికిలిమీస
ములఁ బసపుపావడను వెన్నుఁ ♦ డలమి చిమ్మఁ
జాయయునుబోలెఁ దిరిగిన♦చాయఁ దిరిగి
రహి నతఁడు పంట పడు పాన ♦ రాధ వెంట.

సీ. పావడకట్టుతో ♦ భ్రమసి తొట్రిలెడివారు
నొగి నీవి జాఱఁ గూ♦ర్చుండువారు
రవికపీడినఁ బైఁట ♦ రహిగఁ జెక్కుమవారు
నది వోఁ గుచము కేల ♦ నదుమువారు
తడికోకతొడనిగ్గు ♦ లడర వ్రాలెమవారు
నవ్వొచ్చఁ దళుకొక్కన ♦ నణఁగువారు
కుచ్చెలనెత్తిక వోఁ ♦ గొంతి కొదిగమవారు
నాభిసైపైన వె♦న్నల్లయువారు

తే. గీ. నగుచు నగినగి వగవగ ♦ నిగుడుపొగరు
మిగుల సొగసుగ మగువలఁ ♦ జిగురువిల్తు
మాయలను జొక్కఁజేసిన♦మరునిఁ గన్న
సామి తమిఁ జెందుఁ జెందునా♦సమయమందు.

సీ. రసదాడివిలుఁ బూని ♦ బిసరుహాక్షులపైని
కుసుమాస్త్రముల నేయుఁ ♦ గొంతసేపు
కొలఁకుల జతగూడి ♦ కుంకుమనీ రాడి
కోమల నుడ్డాడించుఁ ♦ గొంతసేపు
బోంట్ల నేచఁగఁజాలు ♦ భూపతిమలచాలు
వింత గన్గొని నవ్వుఁ ♦ గొంతసేపు
చెలులకు సందిళ్ల ♦ ఫలపరంపర లెల్లఁ
గొల్లగా నిప్పించుఁ ♦ గొంతసేపు

తే. గీ. ప్రొద్దు గడపుచు మకరాంకు♦వద్దు చెల్ల
నగు వసంతోత్సవం బటు ♦ లతిశయిల్ల
నెఱపి తా నెల్లపల్లవా♦ధరుల కెల్లఁ
దనివి సంధిల్ల నామాయ♦దారిగొల్ల.

వ. మఱియు నయ్యింటిరాజాని రమ్యవస్తూపహారమ్ములవలనను విచిత్రతరనీహారమ్ములవలనను విధుముఖీకరారవిందనిక్షిప్తకుసుమకందుక ప్రహారమ్ములవలనను హృదయమ్మున విస్మయావిహారమ్ములు రాణింపఁ జంచలనయనారుణారుణ పటాంచలప్రపంచితపంచశరప్రతాపావలేపసూచన విశంకట సకుంకుమపంక సంకలనచంకనదకలంకనిజశరీరకిరణజాలమ్ములును, తరుణతరణికోటిధాళధళ్యంబును గ్రమ్మించుక్రొమ్మించు దువ్వటిచెఱఁగులు జాఱఁ గొమరుమిీఱులావణ్యసారంబును లలితాకారంబును మందహాసం బును మహనీయవిలాసంబును మానసోల్లాసంబును మన్మథవికాసంబును గ్రందుకొన నరవిందముఖీబృందంబునుందాను నమందానందంబున మంద మందగతులఁ జెంతలిరుపందిళ్లఁదోఁప నించునించు చారువులును మేరువులును గొజ్జంగినీటికొలంకులును గుజ్జుమామిళ్లవలంతులును కృత్రిమకేళీగృహవాటం బులును కృతకాచలకూటంబులును జూచి శిర మూఁచి యవ్వలవ్వలదాఁటి యలరులనెలజాతరలఁ జాటి నగరప్రదక్షిణంబుగావించి నగరాజకుమారికా శంకరుల మగుడ సేవించి వారల నిజనివాసంబుల కనిచె నంత సాయంతన సంధ్యారాగమ్ము వెన్నునియంగరాగమ్ములాగునజగమ్మునునిండెఁ జండకిర

ణుండు కుంకుమభరణికిరణిఁ జరమగిరికడనుండె నంభోరుహంబులు వాడె వియోగిజనధైర్యంబులు వీడె నిందీవరంబులు విరిసె నిందిందిరంబులు మొరసెఁ గందర్పవీరాట్టహాసంబులు వెలసెఁ గటికిచీకటి హరిదంతంబులఁ గలసెఁ దారలు మెఱసె ధవళిమ తూర్పుదెస నెఱసె జక్కవకవలు తల్లడించె జాబిల్లి యుదయించె నంతకుమున్న వెన్నెలలనిగనిగలు హత్తుపగలువత్తు లిరుగడల నడవ ముందుగాఁ గొందఱిందుముఖులు కరదీపికాదశసహస్రంబుల నాని పొలిచి సముఖంబున నిలిచి దిశల జాళువామొలామాలు నివ్వటిల్ల దివ్వటీసల్లాములు చేసిడాసి మూరువారువమ్ములలీలల విలసిల్లు నిరుపగళ్లబారుదేరి గ్రమ్మన నమ్మదనగోపాలుండును కలితకర్ణికార కలికానుషంగ జంగమగాంగేయశైలంబు డంబున దంతపురేకుసంతనవింతపనికడానిగచ్చు పచ్చలపల్లకినెక్కి యిరుపక్కియలఁ గ్రిక్కిఱిసి దచ్చిదేరులు తచ్చనలాడ నటనాటకశాలకేలికతోడ నాపురవీథినుండి హజారంబుఁ బ్రవేశించి యంతస్సుల మించి యపరంజియిటికెలాగడపుపటికెపుఁగంబంబుగుంపు నెఱకెంపుజగతి నిగనిగదగు మగరాలకుమడికాసురేకుజోకయీడపు సీలపు గోడసడలఁ దురంగలించు చెంగటిముంగిటికిరీటిపచ్చ హెచ్చుపసరుజిగి విచ్చలవిడి పుటంబెగయువగఁజెలంగుబంగాళిపచ్చతానకపుటింగిలీకపు బ్రాఁతతామెరపొందుఁ జెందుముత్యపుచందువాలఁ గనుపట్టి తెరమానికపురాకట్టు తొట్టికట్టినశిబికావరోహణంబు చేసి శచీవిలాసిని యనుపఁ గొందఱచ్చరలచ్చటికివచ్చి పారిజాతకుసుమబృందాది దివ్యచందనమ్ములు దెచ్చియిచ్చిన సంతసిల్లి యచ్చెలువ లేమరక నరకదైతేయబాధలవలన దాడి తడవు చెల్లె నని విన్నవించిన నాలకించి నగి జయంతు రావించి కటాక్షించి యంత నయ్యచ్చరలఁ దోలుతటియచ్చరల నగారి నివాసము న కనిచిన వేడ్క నప్పుడు సత్యభామ సరసత నవరస యని హెచ్చరించినలీలఁ జేలాగియ్య నడచి కనకకక్ష్యాంతరంబులు గడచి దైతేయుమీఁద దాడిచననలయు నని యందఱు వినునట్లుగా మందలించి కందలించినపొగరు నిగుడఁ బ్రద్యుమ్న భీమవిజయసైనేయులం గాంచి వీట జయయాత్ర చాటించ విజయభేరి వేయించ నియోగించి భోజలలనమాముఖనిఖిల లలనాజనంబుల నంతిపురంబున కనిచి తోరంబగు సాత్రాజితిమాణిక్యాగారంబు చేర నరిగి యందు.

ఉ. సారసనేత్ర లారతులొ♦సంగ వసంతముచెల్వు కొల్వుసిం
గారముల న్నడల్చి యట ♦ గ్రక్కునఁ దా జలకంబు లాడి క
న్గోరులరావిరేకపని♦గోణము గట్టుచుఁ జల్వఁ దాల్చి యం
భోరుహనేత్రుఁ డందముగ♦మోమునఁ గప్రపుబొట్టుఁ బెట్టుచున్.

కం. లోలాక్షియుఁ దోడనె హా
జీరై రా నారగించి ♦ చేఁ దొలఁచి రుమాల్
పూలును కలపము తగ బా
గాలాకుమ్మడపు లొసఁగఁ ♦ గైకొని యంతన్.

శా. శృంగారించుక శౌరి చంద్రముఖిమై♦సింగారముం జూచి యు
ప్పొంగున్ డెందముతోడఁ జూపులు నయం♦బుల్ చాలఁ జేకూర సా
రంగాక్షుల్ తనసైగ దెల్సి వెలిదే♦రన్ వేడ్క నాయంగనా
నంగాయోధనసాధనప్రమదధ♦న్యస్నేహసన్నాహుఁడై.

సీ. పటికపుకీల్బొమ్మ♦చిటికకొయ్యొద్దికఁ జిల్క
గుటికలపల్లకీ ♦ గొనుచు నినుచు
సురటిరెక్కలగాలి♦సోఁకులనేమొన
గొడిగెను సకినల♦గుంపు నింపు
[1]సద్దుసద్దన నార♦జంపు మంపులనింపు
జగజంపుజంత్రంపు♦జతలకూకి
కవలకుత్తుకహత్తు♦కవకవకీవకీవ
రవలతో మరుచివ్వ♦బవిరి దీర్చ
తే. గీ. నవులపుంజెందుచందువా♦తొవలపొంగు
తుమ్మెదయెలుంగుశ్రుతి గ్రమ్మ♦కమ్మపైఁడి
ఢక్కఘుమకారములమేలి♦గ్రుక్క లీను
హరువు మురువైనశయ్యాగృ♦హమ్ములోన.

పా. 1. సద్దుముద్దుల నార.

క౦. విరికుచ్చుహెచ్చుగుచ్చుల
తఱిమెనపగడాలకోళ్ల ♦ దంతపుపనిచ
ప్పరమంచంబున ఘుమ్మని
పరఁగెడుసేవంతిరేకు ♦ పానుపుమీఁదన్.

చ. చికిలిమెఱుంగుకెంపురవ ♦ చెక్కడపుం జిగిడంబకంబు మో
రకొణిగె నంటఁ గట్టినజి ♦ రాపనిమేలరవిప్పదీర్చకో
రకములనింపు సంపఁగిక ♦ రాళము నోరతురాయిసోఁకని
య్యక వసియించుహారలత ♦ లాడఁ దలాడను చేయి యూఁదుచున్.

క౦. వసియించ శౌరిసరసన్
మిసమిసమనుగబ్బిగుబ్బ ♦ మెఱుఁగుపయఁటలో
మసలఁగ నెఱమోహపురా
జసపుం దరితీపుతోడ ♦ సత్య వసించెన్.

తే. గీ. కాంత యటువలె వసియించి ♦ కొంతసేపు
మంతనముతో వసంతపు ♦ మాట లాడఁ
బ్రొద్దు గడపుచు నున్న దీ ♦ పూవుఁబోఁడి
యని యుతాళించి యెనలేని ♦ హాసు మించి.

క౦. పనిలేనిమాట లాడుచుఁ
దనమైచే మేని సోఁకఁ ♦ దప్ప బెణఁకుచున్
వనజదళాక్షుఁడు మాటలఁ
దనియక మదిఁ బొంచియుండెఁ ♦ దహతహ మీఱన్.

క౦. రమణుఁడు పొంచుట తనచి
త్తములో నెఱుఁగ కట మాట ♦ దారిగ నగుతా
గమకించి కురుజు తెలనా
కుమడపు మొనపంటఁ గఱచి ♦ కొ మ్మని యొసఁగెన్.

చ. ఒసఁగినయంత వింతగను ♦ హుమ్మని కమ్మనిమోవి నోరఁగా
దుసికిలనీక యమ్మనుపు ♦ తోడఁజుఱుక్కున నొక్కెశౌరి సం

తసమును సిగ్గు నెగ్గుమెయి♦తగ్గును సీత్కృతిజగ్గు మొగ్గురా
జనమును మీాఱ బోటిమెయి♦సంఘటిలం గటిలగ్నపాణియై.

కం. పెదవిచుఱుకంట సతి పతి
కెదురెక్కుచు గోర నదిమి ♦ యెదను చనుమొనల్
గదియించి కాటు సోఁకినఁ
గదియంబడి నిల్చి వెల్చె♦కై వశీ నంతన్.

చ. ఉరమున గుబ్బ లాని హరి♦యుల్కుచు మాటలఁ దేర్చి పల్కుచున్
తరుణిని నిండుకౌఁగిటను♦దార్చి నయంబు లొనర్చి హామికల్
బెరయ బిరాలునన్ బొటన♦వ్రేలునఁ గుచ్చెల రెమ్మి నీవి వోఁ
బారలి చివ్రుక్కునం గదిసె ♦ బోటియుఁ దా నెదురెత్తు లియ్యఁగన్.

కం. అటువలెను శౌరి కదియుచుఁ
గుటిలాలక జొక్కమలుకు♦గ్రుక్కులు రహిఁ బి
క్కటిలన్ ఘుమకారము సం
ఘటిలన్ బకదారిరవలు ♦గలిబిలి సేయన్.

కం. కుతికంటుమొదలఁ గదురఁగ
గతిపెక్కుల నిలిచి నిలచి ♦ కమ్మలు గదలం
జతగొని ముంగర పొదలన్
కొతకక మణితంబు సలిపెఁ ♦ గోమలి యంతన్.

సీ. అధికహస్తగ్రాహ♦శిథిలకుంతలవాల
మాతతశ్రమకణో♦ద్యత్కపోల
మామృష్టఘుసృణది♦వ్యచ్ఛిత్రనికటాల
మన్యోన్యరచితాట్ట♦హాసలీల
మధిగతసుఖ మనం♦గామీాలితనిపాల
మాప్రయోగక్షతో♦ష్ఠప్రవాళ
మలఘువక్షోజక♦ట్యామర్దనస్ఫాల
మాకీర్ణకుసుమశ♦య్యానిచోళ

తే. గీ. మవిరళావ్యక్తవాగ్జాల ♦ మతికరాళ
మాత్మపులకాంకురనిరాళ ♦ మమితఖేల
మగుచు మరుఁ డిచ్చుఁ గొలువుండి ♦ నగుచు మెచ్చ
నమరి నిరతంబు మెఱసెఁ ద♦త్సమరతంబు.

కం. చిఱుమూల్గులు లూరడింపులు
గరిసింపులు గాయకములు ♦ కసరులు కొసరుల్
మురిపెంబులు సరసంబులు
మెఱయఁగఁ దరుణియును హరియు ♦ మెలఁగుచునుండన్.

ఉ. చొక్కక చొక్కినట్లు మఱి ♦ చొక్కియుఁ జొక్కనియట్లు చొక్కి పైఁ
జొక్కినయట్లు మేలువగఁ ♦ జూపుచు వాతెఱకాటు మేపుచున్
మ్రొక్కుచుఁ దక్కుచు న్వాయల ♦ ముద్దులఁ బెట్టుచుఁ జెక్కుగొట్టుచున్
చక్కరబొమ్మ యోరటిలఁ ♦ జక్రధరుం డతివిస్మితాత్ముఁడై.

కం. ఔడుగఱచి చనుపొత్తుల
జో డరచేతుల నడంచి ♦ సొగసి దురుసుగా
వీడక విడుచుచు మఱిమఱి
కూడక కూడుచుఁ గరంచెఁ ♦ గోమలి నంతన్.

కం. ఇందుముఖిసమరతం బా
చందంబున వెలయ విభుని ♦ చరణంబులపై
సందుకొని లాగి కుచని
ష్పందనను రమాంగి వీఁగి ♦ పైకొనువేడ్కన్.

కం. పయికొనియును కంసాంతకు
పయి బరు వానకయ పొదలి ♦ భామామణి ర
త్ప్రియలీల కలరి మఱిమఱి
నయముగఁ గొలిపించె శౌరి ♦ నానాగతులన్.

సీ. వీఁగి సన్నం బైన ♦ లేఁగౌను వణఁకంగ
నుదుటుగుబ్బలు మాటి ♦ కుబికి పొంగ

మొగిలిరేకులనూనె♦ముడిచిందు లెనయంగఁ
దళుకుఁజెక్కుళ్ల క♦మ్మలు చెలంగ
మెఱుపుహొంబాళెపు♦సర మల్లలాడంగ
మెఱుపులవలెఁ దోడ♦మిం చెసంగ
నిలువక రవలయం♦దియలు ఘల్లు మనంగఁ
గవగూడి విడిగాజు♦రవ చెలంగ

తే. గీ. సంగన చెలంగె నపుడు ర♦థాంగపాణి
యంతరంగంబునకుఁ జాల ♦ వింత గొలిపి
జంతవగ చూపుపంతుమై♦సరులకోపు
మీసరం బైనమరుసాము♦పై సరంబు.

కం. ప్రియుఁ డుబికి మోవి గొరయం
బయిపయి మో విచ్చి యిచ్చి ♦ పడఁతుక జడియన్
నయముగను చెమటఁ దడియన్
మయిసుడియ న్మెఱసెఁ గాంత♦మగసాగ సంతన్.

మ. కొఱపల్కుల్ రవగుల్కుచిన్నెలును, టె♦క్కుల్ నిక్కుమేలన్నులున్,
తరమౌవాతెరతేనెజున్నులును, ని♦ద్రామేనిడాల్ హొన్నులున్,
చిఱుగోరింపులనింపుచన్నులు, హొయల్♦చేకొన్నవాల్గన్నులున్,
హరి కెంతేఁ దమి రేఁచె బోటి మగస♦య్యాటంబు వాటింపఁగన్.

సీ. చిఱుదొండపంటికిఁ ♦ జిలుక చేరినలీల
వరునివాతెర నొక్క ♦ వ్రాలివ్రాలి
కరికొమ్ము గుద్దిన♦కరణి గుబ్బల బమ్మి
యెమ్మెకానియురమ్ము ♦ గుమ్మి కుమ్మి
వెడవిల్తుచేథక్కు♦నుడికారములపోల్కి
బకదారివగరవల్ ♦ పల్కుపల్కు
పలుమాఱు పొదలుచుఁ ♦ బై పాటుదురుసాఁగి
లకుముకివలె బయ ♦ లాఁగియాఁగి

తే. గీ. పులకమొలకలు నెలకొన ♦ లలితసఖర
కలితకటిగళసుఖజల♦స్ఖలనసమయ
విరళవిరళోక్తి మై లోఁగి ♦ వీఁగి తనిసి
మగనిఁ దనియించె నొయ్యారి ♦ మమత మీఱి.

తే. గీ. అటులు విహరించి దంపతు ♦ లచటినుండి
బయలుదేరి వసించి చ♦ల్వలు ధరించి
మగుడఁ బాన్పునఁ బవళించి ♦ మమత మించి
యంచితోల్లాసముగ నిదు♦రించి రంత.

చ. తిమిర మడంగెఁ గ్రుంగె నలు♦దిక్కులు జారకులంబు సాంధ్యనా
సమితి చెలంగెఁ బొంగె మది♦జక్కవకుం గుతుకంబు పక్షినా
దములు గడంగె నింగెనసెఁ ♦ దామరపుప్పొడిగుంపు సూర్యబిం
బ మట వెలింగెఁ జెంగె నతి♦మంజులగౌరవకైరవద్యుతుల్.

వ. అప్పు డప్పద్మలోచనుండు కప్పురగంధియుం దానును మేలుకాంచి కాల్యకృత్యంబులు నిర్వర్తించి పౌలోమీప్రహిత పారిజాతకుసుమజాత కుంకుమపంకసంకుమదమృగమద జాంబూనదాంబర చంకనదలంకారుండై పువ్వుఁబోఁడితోడ బువ్వంబు నారగించి తదీయముఖతామరసదత్తకర్పూరవీటికాతిసురభిళవదనారవిందుండై వేదండగామినీకుచమండలోపధానంబునం జేరి వింతహాయలు మీఱియుండె నయ్యెడఁ బ్రద్యుమ్నుండు సద్యస్తనవిజయయాత్రాముహూర్తంబు సమీపంబయ్యె నని యేకాంతంబుగా విన్నవించిన నన్నుతోదరి యంతకుమున్న వెన్నునిపయనంబు తనకు మన్ననక్రొన్ననఁబోఁడులవలన విని నిశ్చితప్రయాణయు విభుప్రస్థానవార్తాజాయమానవిరహాతరళీకృతప్రయాణయునగుచుఁ గలితమధుకైటభనిరాస కంసశాసనా నీవు నరకాసురవిజయంబు సేయుట యీదేవీసమాజంబునకు నేఁడెలుపఁదగినది గావున భూమివారు చూడ స్వామివారితోడనే నన్నుం దోడుకొని విజయంబుసేయవలయు నని యెచ్చరించిన మచ్చెకంటెనిం జూచి మదనజనకుం డిట్లనియె :—

వ. వెఱవక పోరు చూచుటలు ♦ వెన్నెలకుప్పలో కాక గవ్వలో
గురుగులో బొమ్మరిండ్లో మఱి ♦ గుజ్జనగూడులో పెండ్లిపీడులో
పొరిఁబొరి నిచ్చలుఁ విసరు♦పువ్వులరువ్వులో తేటనవ్వులో
యరయరు కార్యముల్ మృగము ♦ లట్లె వెలందులఁ దెల్ప శక్యమే?

సీ. పాటలాధర[1]యాట♦పాటలా యింక ని
శ్శంకశాత్రవవీర♦హుంకృతములు
బోటు లాడెడిపూల♦వేటులా రిపుకోటి
నాటితకరవాల♦పాటనములు
తేటలాగునఁ జిల్క♦మాటలా యక్షత
ప్రతిపక్షభటరూక్ష♦భాషణములు
నీటు లానెడు వీణె♦మీటులా హుంకార
చంకనదరిచాప♦టంకృతములు

తే. గీ. బోటు లాసించుముత్యాల♦సేటులా ర
ణాంతదుర్గాంతకుంతప్ర♦హారధార
లువిద యిది చండితన మని ♦ యుండియుండి
యకట యీవేళ సంగ్రామ♦యాత్ర యేల.

చ. ఉవిదలతోడ మర్త్యుఁడు ర♦ణోర్వికిఁ బోవుట యెట్లు పోయెనా
బవరము చేయుదానవుల♦పైఁ బడి చూపుట యెట్లు చూపెనా
యవిరళబాణజాలముల ♦ నంగనఁ గాచుట యెట్లు కాక నీ
సవతులు విన్న నెట్లు మఱి ♦ [2]శారదపూర్ణనిశాకరాననా.

కం. మానవసమరమువలెనా
మానవతీమణి యివేటి♦మాటలు బళిరే
దానవరణభీషణదశఁ
దా నవలా చూతు ననుట ♦ తగునే యెందున్.

పా. 1. యాల♦పాటలా. పా. 2. శారదపూర్ణసుధాకరాననా.

కం. అన విని మిటారి వగఙిగి
కొనగుబ్బల నతనివెన్ను • గోరాడుచు మూ
పునఁ దనమో మిడి కులుకుచు
వనితామణి యిట్టు లనియె • వల్లభుతోడన్.

చ. వలవనిచింత యేల యదు•వల్లభ కెల్లభయంబు ప్రోదియుం
బొలుచుట స్వామివల్లఁ గద • పుట్టు జగంబుల కెల్లఁ జెల్ల! నేఁ
డెలియ నటంచుఁ బల్కితివి•తీరుగ నేణకులంబు గబ్బిబె
బ్బులిఁ గనుకై వడి న్వడి రి•పుల్ నినుఁ గన్గొని నిల్వనేర్తురే.

కం. సాధారణనరునికి నా
యోధనముల్ రిపులు ననెకు•యోజన తగుఁగా
కీ ధాత్రి నీమహత్త్వ మ
సాధారణ మగుట నిట్టి•శంకలు గలవే.

కం. ఆఁటది రారా దనునీ
మాటవలన నేమి త్రిపుర•మర్దనుఁ డని మున్
బోటుల సిక నొకప్రక్కన్
గాటపుతమి నాని గెలుపుఁ • గైకొనలేదే.

చ. అవునవు నన్నిమాయలు సు•రాసురకోటిఁ దృణీకరించునీ
కవుఁగిటిగూఁటిలోఁ జిలుక • కైవడి నిచ్చ వసించుబోటికిన్
బవరము చూడరాదొ పెర•వారులు ను గ్గొనరించ రాదొ దా
నవు లన నెంత రాక్షసజ•నంబులు దైత్యులు నెంత శ్రీపతీ.

చ. నవతులు విన్న నెట్లనుచు • నంతస మొప్పఁగఁ బల్కి తీవు మా
నవతులవల్ల నౌనెఱపు • సామికి నేఁడు నవంబె యైన యా
దవకులచంద్ర నన్ను దయ•దప్పక తోకొనిపోవఁగావలెన్
బవరము చూడ నాసతుల • పాదము లాన మరల్పరాకుమీ.

కం. అనిన నగి మగుడఁ దనచె
క్కు నొక్కి ముద్దిడుచు వేఁడు•కొనఁగా నెనగా

నని మురిపెపుమాటల నం
గన గట్టిగ మనవి జెల్ప • గమకించంగన్.

మ. సకి యొక్కర్తు పరాకసన్ విజయుఁడున్ • సైవేయమాద్రేయభీ
జకుమారాదులు భీముఁడు న్వడిగ రా•సద్యశ్శ్రీభాపాదనో
క్తికమాహూర్తికలోక జీవ జయ వా•గ్రీతిన్ ముహూర్తంబు చే
రిక యాటన్ హరి లేచె లేచినయొయ్యా•రిన్ మక్కువం జూచుచున్.

ఉ. చూచినకాంతునిం గనలి•చూచుచు నే మనలేక నవ్వుచున్
దాచతురాలు గావునఁ ద•దాత్యసమాగతబాంధవాళిపై
మోచినగుట్టుతోఁ దలుపు•మూలకు నేఁగుచు మ్రొక్కి సామికిన్
ధీచతురన్ వయస్యఁ గొని • దీవనవీడె మొసంగె సొంపుగన్.

వ. ఇవ్విధంబునఁ దన్వంగి దీవనవీడె మొసంగ నంగీకరించి హావుసు మించి యంతకుమున్న దొరఁకొన్నవిజయభేరీనినాదంబు విని యచ్చటికి వచ్చినవై దర్భీముఖనిఖిలవిధుముఖీజనంబుల నెల్ల సాదరవిలాససమందహాస వీక్షాలీలాసవిశేషపోషణమ్ములతమకమ్ము కెరలించి తన్నివాసమ్ములకు మరలించి కరారవిందకలిత విజయకరావలంబం బంది విలంబమానజాంబూన దాంబరవిభాకదంబంబు ప్రతాపంబువిధంబున భుజంబునఁ దొంగలింప దిగం గనాతరంగితాశీర్వచనరచనానుభావభూదేవ బలదేవ వసుదేవ నందాది గురు బృందానుమతిఁ గైకొని నగరు వెలువడంగ హెచ్చరించిన నగుచుఁ జంచల హృదయకంచుకవ్యాహారసాహసోనినాదంబు సంధిల్ల రాజీవాక్షుండు తేజీ నెక్కి యిరుపక్కియల బవిరిగాఁ గ్రిక్కిఱిసి హాజీలై తేజీల నెక్కి కుమార లోకమ్ము నల్లుంగ్రుం కమ్ముకొనిరాఁగ నమందమందగతుల ముందువెనుకఁ గొందఱెన్నఁదగుమన్నివార లేనుంగుల నెక్కి రాఁగ సంవర్త సమయావర్తావర్తనఘూర్ణమానాక్షోరాశి జంఘాలతరంగసంఘాతసంఘర్షణ జనిత నిర్ఘోషణపోషణనిపుణదుందుభిబృందకందళితనినాదమ్ముల నమదహృదయ పుటభేదనమ్ములు చాటి యాపుటభేదనమ్ము దాఁటి తమకంబుబైట గమకంబుగా హావణించినకలువకలువడంపుచలువనెత్తావి ఘుమ్మన గొప్ప కురువేరుచప్పరంబునడాసి తురంగావరోహణంబు చేసి యచట నగుశుభ

నిమిత్తంబులకు సంతసిల్లి మనంబున భవానీశంకరులకుఁ బ్రణమిల్లి చతురంగ బలంబును వెన్నాడి వచ్చి గుమిగూడి యుండుటం జూచి యేచి కరువలి దిండిచండి దొరతండంబుగుండెనంజూడు సంజసంజకెంజాయకఱకుటెఱకలు గలుగుపులుఁగుమన్నీఁ దనయెప్పటిపటానిందలంచె తలంచిన నతండు వెండి బిరడజిగి మెంటుకొన వేటొక్కనడ బ్రహ్మాండమధ్యంబునంబొలిచినవగ వచ్చి నిలిచినం జూచి కటాక్షించి సకలబలసహితుండై తదీయస్కంధారోహ ణంబుఁ జేసి యతివేగంబున సాగరాంతరాకాశపథంబునం జనియున్నద్రశర భసైరిభశార్దూలంబు నుదగ్రహరిణగజగవయకులంబు నురుతరసాలతమాల మాలతీహింతాల తక్కోలంబును జృంభమాణనిర్ఝరిణీశీతసముల్లోలకల్లో లంబును మణిమయగుహావిహారిదానవదంపతీ విలసనోద్వేలంబు నున్మీలిత కుముదకమలసముదయసముదంచిత కాసారతీరోపవనపార్శ్వానుపార్శ్వామితసర్వ ర్తుకుసుమ మకరందతుందిలాలవాల మ్మగు కనకమహాకుత్కీలమ్ముఁ జేరి యగ్గిరియందు నిచ్చలపుపచ్చికబయళ్ల గరుడుని డిగ్గి యందు నిష్యందమాన సలిలబిందుపిండీకృతయజ్ఞభుగ్జలదకుంతలాదృగ్జలరుహ ప్రాగ్జ్యోతిషపురకలిత విహృతినరకదానవశుద్ధాంతకాంతాకుచకుంభగుంభితమసృణజరీజృంభమాణ పరిమళఝరీసందానితమందపవనకందళమ్ముల సేదదేరి పరిజనమ్ముల నెల్ల నియోగించి పాళెంబు విడియించె నంత.

తే. గీ. చిగురుఁబోఁడి ముకుందుని•నగర నుండి
తలఁపు వెనుకొనఁ గనకసౌ•ధమ్ము నెక్కి
కోమలతో మంచిశుభశకు•నములు గాంచి
సామినెమ్మోము మఱుఁగైన • సంచలించి.

కం. రతనంపుగవాక్షులలోఁ
బతిఁ గనుఁగొనునంచు వదన•పద్మ మొదిగియున్
సతి యొఱుఁగక మై మఱచిన
గతి నుండఁగ నిలిపి చెలిమి•కత్తియ లంతన్.

కం. ఇదిగో ముకుందుఁ డనినన్
మదిరేక్షణ తిరిగి చిత్ర•మధ్యతలమునన్

పదయునిఁ గనుఁగొని యావిభు
పదములపై ౖవాలి సోలి ♦ భగ్నాశయయై.

తే. గీ. మదిని నెలకొన్న రుక్మిణీ♦మాయఁ దగిలి
కలనఁ గైవచ్చుజయలక్ష్మి♦వలనఁ జిక్కి
మఱియు వేవేలుచెలువల♦మరులఁ గెరలి
నన్ను రానిత్తువా నీవు ♦ నలిననాభ.

కం. కాంతల నందఱ మును శు
ద్ధాంతమునకు ననిచి నాగృ♦హమునకు నీ వే
కాంతమున వచ్చి కలియుట
యెంతయు బలవంత మనుచు ♦ నెఱుఁగఁగనైతిౕ.

వ. అని ప్రాణేశ్వరునేర మెంచ నవలా♦లాడ్ౕ జెలుల్ భోజనం
దన నీక్షింపుము ముంగట న్నగుచుఁ గాం♦త ల్గొల్వఁగా నున్న దం
చును చేఁ జూపినఁజూచి నవ్వి సఖి యం♦చుం జేయి చేయూఁతగాఁ
జనుచుౕ బంగరుమెట్లవెంబడిని రం♦జన్మంజుమంజీరయై.

సీ. చెలువునిపై బాళి ♦ సెలవుముట్టినజాలి
మొలక లెత్తువిరాళి ♦ మోహరించ
వెడనడలహంకారంగు ♦ విడికమ్మలమెఱుంగు
గ్రమ్ముగుబ్బలపొంగు ♦ ముమ్మరించ
కలకఁబాఱినయేపు ♦ తొలఁకఁబాఱినవైపు
తలిరువిల్తునితూపు ♦ తారసించ
చిగురువాతెరఠెక్కు ♦ చికిలిచూపులచొక్కు
చిఱునవ్వొలయుచెక్కు ♦ జేవురించ

తే. గీ. చెలులు మునుమున్నుగా నేఁగి ♦ కలువరేకు
సెజ్జ హవణించ మెల్లనఁ ♦ జేరి శిశిర
మారుతోదారతుహినకా♦సారతీర
చంచదుద్యానసీమ నా♦సత్యభామ.

వ. తదనంతర కథావృత్తాంతం బెట్టిదనిన.

మ. మహీసంక్రందన, [1]క్రందనందనసుమ
న్మందార, మందార ద్రు
స్పృహాసంస్పర్శన, స్పర్శనాతిగదయా
సద్భావ, సద్భావన
న్మహిళాభావిత, భావితార్కభుజసీ
మాధామ, మాధామవి
గ్రహితాలోకన, లోకనవ్యనయనా
భాచంద్రభూచంద్రమా.

కం. కరుణావరుణాలయ నత
భరణా శరణాగతారి • పార్థివ సుగుణా
భరణా వరణాంచితపుర
తరుణా యరుణాబ్జసదృ • శాయతభరణా.

కం. ద్రాక్షాశిక్షానుక్షణ
రక్షోక్తి కృతవినోద • రక్షితపక్షా
లక్షణలక్షితవీక్షా
దక్షిణసింహాసనేంద్ర • దయితకపీంద్రా.

మత్తకోకిల.

ప్రాకటీవిజటీనసాదర
పద్మభూభుజగాదరా
ధిక్కృతార్యమహోభరాధర
తీక్ష్ణఖడ్గరణోదరా
న్యక్కృతారిధరావరా దర
హాసగమ్యసరాదరా
చొక్కనాథనృపాలసోదర
స్ఫూర్తితామరసోదరా.

పా. 1. క్రందనందితసుమ.

గద్యము.

ఇది శ్రీకాళహస్తీశ్వరచరణారవిందమిళిందాయమానాంతరంగ జ్ఞానప్రసూనాంబికా కృపావలంబవిజృంభమాణసారసారస్వతసుధాతరంగ వెంగనామాత్యలింగనమఖివంశపావన విరచితవిద్యాధిదేవతాసంభావన దక్షిణసింహాసనాధ్యక్షతిరుమలక్షమాకాంతకరుణాకటాక్షలక్షితస్వచ్ఛముక్తాగుళుచ్ఛసితచ్ఛత్ర చామరకళాచికాకనకాందోళికాదిరాజోపచార ధీరజనహృదయరంజకవచోవిహారవల్లకీవాదనధురీణవర్ణగీతాదిగాంధర్వస్వరకల్పనాప్రవీణ కామాక్ష్యంబికానాగనకవిరాజనందన కలితసకలబాంధవహృదయానందన శ్రీకర కవితాకర సుకవిజనవిధేయ శ్రీ కామేశ్వరనామధేయప్రణీతం బైన సత్యభామాసాంత్వనం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

సత్యభామాసాంత్వనము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ శ్రితకరుణాశృంగా
రాక్రాంతసమగ్రగుణగ♦ణాలంకారా
విశ్రుతకీర్తివిహారా
యాశ్రితమందార ముద్దు♦లక్ష్మిరక్షీరా.

తే. గీ. అవధరింపుము జనమేజ♦యక్షితీశ్వ
రునకు నావ్యాసమునిశిష్యుఁ ♦ డనియె నిట్లు
పాళె మటువలె విడియించి ♦ ప్రౌఢి మించి
పరిజనముతోడఁ బసిగాపు♦పాదుశాహు.

సీ. జాతిపచ్చలజోతి ♦ లాతిగాఁ జూచుమ
జ్జాతిపసరువన్నె♦రీతి సరిగె
కుట్టునాతిపతిమె ♦ గుజ్జరాతివిళాతి
సకళాతిబిళ్లషాం♦దికసరాతి
యేకరంగిహారంగు ♦ టింగిలీకపురంగు
లెనయుపగ్గపునిగ్గు ♦ లోనర లగ్గు

నుగ్గడితపునిల్వు • మగ్గపురుతకల్వు
పరఁగెడిపట్టుచా • పలను బెట్టు
తే. గీ. చుట్టుఁ గనుపట్టు రతనాల • కుట్టుపనుల
కుకుకంబాలు పగడంపు • మేకు లుదిరి
కలశములపక్కి దొరడాలు • కలికితావి
మీఱి హొమ్మైన కులిసీగు • డారులోన.

చ. మొదటిసరాత్రి దాఁటి యట • ముంగలిగద్దియఁ గొంతసేపు స
మ్మదమునఁ గొల్వుఁ జేసి మఱి • మంత్రుల రాజులఁ బంచి యూడిగాల్
యదుకులసార్వభౌమ జత • నయ్యె యనన్ వడి లేచి యావలన్
గదియఁగ దూఱె బమ్మిన న • కాసిగుడారునఁ జేరి యచ్చటన్.

చ. పరిపరిచాయలన్ సుఖవు • పట్టుతలాడయుఁ బక్కదిండ్లుఁ జే
బెరయులివాసులున్ బటువు • బిళ్లలు సూరెపుటంపుపానుపున్
నెరజిగికుందనంబుహావ • ణింపులయింపుల నింపు కెంపురా
తరిమెనకోళ్ల నుల్లసిలు • దంతపుమంచముమీఁద వింతగన్.

మ. హావ ణొందం బవళించి యాయుధచయం • బాచుట్టునన్ బోడిగల్
సవరించన్ గనుగీటి క్రొంజికిలిగా • జాబాకుదా రొక్కవ
క్క వడిం బానుపుక్రింద నుంచి రహి ని • క్కం జెంగటన్ నేస్త్రకాం
ద్రము వసింపం బెదయూడిగా లెదుటఁ జు • ట్టుం గొల్వ నున్నప్రముఁడై

చ. పకపకనవ్వి సారె కొక • పాటిగ మీసము దువ్వి యుస్సురం
చొకపరి యూర్చి పక్కనగు • నొంటిగఁ జెక్కటఁ జెయ్యి చేర్చి యూ
రక వెఱఁగంది చిత్తమున • రాఁజినపూవిలుకానిబాణపున్
సెకలకుఁ గుంది సత్యపయిఁ • జెందినమోహము మోహరింపఁగన్.

కం. జిలజిల మనమున నొనరం
జిలచిలకన్నీరు దొరఁగ • సెక చిత్తముతో
నిలుపోపక వల పాఁపక
తలపోసెన్ సత్యరూపు • తహతహ మీఱన్.

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వివ్వచ్చుబావ జవ్వనియావు తలపోసి తలపోసి వాసి దొరంగి కరంగినమనసున నెవ్వగ నివ్వటిల్ల నివ్వెఱఁగు సంధిల్ల నవ్వ లివ్వలం బొఱలుచు నాఁపరానితాపరాశిం దెరలుచు నల్లనల్లన మెల్లమెల్లన నుల్లంబునఁ బల్లవించుతల్లడంబున నెల్లదెసలు నిరులుకొన మరులు కొనసాగ నీశ్వరా సాగరావారితంబగు [1]నీశిఖరిశిఖరభాగం బెక్కడ నాద్వారకాపురం బెక్కడ నే నెక్కడ నింతి యెక్కడ నీ శైలంబునకుఁ బౌలోమిమగని జాలంబున నేల వచ్చె నీవలపుదండు నేలీల నెమ్మది నుండు నెపుడు నాతపములు పండు నేవేళ లీలావతి నాప్రక్కలో మక్కువఁబండు నిండుపొగరున నున్నయన్ననఁబోఁడికి నెవ్వరు నాబన్నంబులు విన్నవించువారు వియోగం బేలాగునంగడతేరు నని తనుఁ దానె పలికిపలికి యులికియులికి తిగిచి కన్నుల మొగిచి యన్నువకలికిపై నెలకొన్న తనభావంబునకు దైవంబునకు వగచి వగచి యుసుగని వగచిడిముడిగెడసి యెడనెడ యుని నడగనియగు చిలుక నెడఁ గని పై నడరి పడంతిమగతుడుమువిడుములం బడ గడగడవడంకి వెడ వెడపడవందొడరుడు రుసుతొగకిరుసుదొరయరిమురిగరగరింగరువమున మురు నమరఁ బరిపరివిరిగొరక మరిమరి బరపి చిరచిర నెరపి దిరదిరం దిరుగ సరగున డిందినడెందఁబునఁ గ్రందుకొను వెత చిందులసందులజబ్బువారమై యుబ్బుదీర వెఱచి మైమఱచి తోన [2]తెలిసి సొలసిసొలసి యలసియలసి మిసమిసనొసయు నొసపరి పసరుచెంగావిరంగున కుదురుకొన కట్టువన్నె జంటకట్టునుదురుతెరపి రుమాలతోడ జాఱుసిగ వీడ బావిలీముత్తియం బించుకించుక తొలఁగియాడ మెఱుంగుబంగారుదుప్పటిజాఱ మే నెల్లఁ జెమట లూర నంగాంగములబలిమి యెడల ముంగాముఱము చేసరము సడల నురమునందుఁ దగుహచ్చురుమంజిముత్యాలతావళంబులు కగ్గ నుల్లానంబు తగ్గ నుల్లంబునఁ దలంపులు నెగ్గ డగ్గఱి తివాసుల నున్నమన్ననచెలికాండ్రతో మందలించిన నంద ఖ్రేమందురో యనుచింత నోహటిల్లి కొంతయూరడిల్లి యాత్మగతంబున.

మ. మెలతల్ నాజయయాత్రలోఁ దమకుఁ దా•మే యానుకోఁ జూడఁగాఁ
దెలి సాలోనని చిన్నవోయి తమి చిం•తి ల్లింత నంతంతఁ దాఁ

పా. 1. నివ్వరాహశిఖరభాగం. పా. 2. లేచి సొలసిసొలసి.

బలుకన్వచ్చి భయంబు సిగ్గు జమిలిం♦పన్ దెప్ప లల్లార్చి చూ
పులపై దేర్చినముద్దరాలితరితీ♦పు ద్దెల్ప శక్యంబులే.

చ. కులుకుమెఱుంగుగబ్బివలి♦గుబ్బ లురంబున నాని కిన్కచేఁ
బలుకుట మాని పాదముల♦పైఁ బడి దిగ్గన లేచి బాష్పముల్
దొలఁకఁగ వెంట జంట ననుఁ ♦దోఁకొనిపోయినఁ గాని తాళ నం
చెలమిని విన్నవించుచెలి♦నేటికి నాఁటికిఁ గ్రమ్మఱించితిన్.

చ. ప్రమదలు లేనిచో మనసు♦రాయి గదా మగవాని కంచు నే
రములు దలంచ కంచు నను ♦ గ్రక్కున నక్కునఁ జేర్చుచున్ గ్రమ
క్రమమున వత్తు నన్నగమ♦కంబును లోఁ దమకంబు హెచ్చఁగాఁ
గుములుచునున్నయాకొమెర♦కొంకు దలంకును నెన్న శక్యమే.

ఉ. వైరుల గెల్చి నే మరలి♦వత్తు నన్ బొటవ్రేల నేలపై
గీఱుచుఁ దారుచుం దలుపు♦క్రేవల నావల నిల్చి పొమ్మనన్
నో రొకయింత రాక దయ♦నూల్కొని దీవెనవీడె మిచ్చి క
న్నూచ్చఱిలుగొన్నయామగుద♦పోయగ మేయుగమందుఁ గందునో.

సీ. గజకేతువాతసం♦గతిని సేనలదుమ్ము
లెరలంగ నెపుడు నేఁ ♦ దిరిగిచూతు
వెన్నానికొనివచ్చు♦మన్నీల్వరా కనఁ
దిరుగుచో నెపుడు నేఁ ♦ దిరిగిచూతు
మావంతు వెడలించు♦పూవుతోరణముల
సరణి నే నెప్పుడు ♦ తిరిగిచూతు
గవను లడ్డముదేరి ♦ యవలఁ బో బయ లాని
తేఁకువ నెపుడు నేఁ ♦ దిరిగిచూతుఁ

తే. గీ. బయనమై తేజి నెక్కి నే ♦ బయలుదేఱి
కనకసౌధాగ్రములకూకి♦కవలగూళ్ల
యిండ్లకడ నెక్కి సోరన♦గండ్లచక్కి
శకునములఁ గోరుదయచూపు ♦ సకియచూపు.

కం. చూచెద నన్నను మనసునఁ
జూచుటయే కాక పోయి ♦ చూచుట యెపుడో
యాచంపకాంగికై పులు
నాచూపు మెఱుంగుకోపు ♦ లానగు వైపుల్.

ఉ. దానిహారంగు దానిజిగి♦దార్కొనుచెక్కులరంగు దానిన
మ్మేనినలుంగు దానితోడ♦మించు బెడంగును దానినవ్వుపు
వ్వానమెఱుంగు దానిబిగి♦వట్రువగుబ్బలపొంగు నెంచినన్
మానస మయ్యెయో మరుని♦మాయలఁ జొక్కెడి నేమి సేయుదున్.

సీ. పక్కవాటుగఁ గొంత ♦ పడ కిచ్చి తమి నెచ్చి
కసివోక తె మ్మని ♦ కొసరునేర్పు
ఉబికి పెందొడ లెక్కి ♦ యుదుటు గన్పడ నిక్కి
యొడికట్టు గదియించు♦నుబ్బురంబు
ముద్దిచ్చి లాలించి ♦ మొనగుబ్బ లానించి
[1]బిఱబిఱ గమకించు♦నెఱతనంబు
పొంగ రాని తెగఁబూని ♦ పొగడపూవిలుకాని
[2]జోడన ల్గానియెడి♦కోడిగంబు

తే. గీ. కరఁగి కరఁగించి రతులయ♦క్కఱలఁ గెరలి
తనిసి తనియించి చెమటచి♦త్తడిని దడిసి
సుడిసిపడి చల్లఁగా వ్రాలు♦సుదతిమేలు
మఱచెద నటన్న నిఁక నేను ♦ మఱవలేను.

ఉ. కొప్పునఁ బూలు చెక్కి వెడ♦కోపము దీరఁగ మ్రొక్కి తేనియల్
చిప్పిల మోవి నొక్కి నును♦చెక్కిలి ముద్దిడి తక్కి వేడుకల్
చొప్పడ నొక్కి చక్కి తమిఁ♦జొక్కి కవుంగిటఁ జిక్కి చక్కయా
యొప్పులకుప్పచొ ప్పెఱిఁగి ♦ యూరటఁ దేరుట లింక నెన్నఁడో.

కం. కాంత చిఱుప్రాయమున నే
నంతిపురిం జేర నరుగు♦నప్పుడు తా నా

పా. 1. చిఱునన్నలెదలించు. పా. 2 జాడ నన్గానియెడి.

యింతులకన్నను ముందుగఁ
బంతులు మెఱయంగ వచ్చి ♦ పైఁబడు వేడ్కన్.

చ. మొలకమెఱుఁగుచన్ను లుర♦ముం గదియించి తొడ ల్గళంబు చే
తులఁ గొని గ్రుచ్చి యెత్తి దయ♦తో మరునిల్లు మొగంబు నాభియున్
సొలయుచుఁ బ్రేమదొట్టి మయి♦జుమ్మన ఘుమ్మన ముద్దువెట్టి వే
తలిమము నుంచునాసొగసు ♦ తన్వి తలంచుకొంకో తలంచదో.

సీ. మిన్నఁబాఱిననాఁడె ♦ మేలుమే లుదయించెఁ
దిన్నె లెత్తిననాఁడె ♦ వన్నె మించె
మొగ్గ గట్టిననాఁడె ♦ మోహంబు పచరించె
మొనలు చూపిననాఁడె ♦ ముద్దు గాంచె
బటువు మీఱిననాఁడె ♦ దిటముగా గమకించె
నునుపు గాంచిననాఁడె ♦ ననుపు మించె
ప్రేఁకమై తగునాఁడె ♦ డాకమై సవరించె
జోడైననాఁడె మెచ్చులు ఘటించె

తే. గీ. మగువపాలిండ్లతోడ నా♦మనసు చూడ
నింతయై యంతయై మఱి ♦ యెంత యగుచుఁ
గంతుసామ్రాజ్య మేలంగఁ ♦ బంతగించె
నాకలికిపొందు నే నెట్లు ♦ లేక యుందు.

సీ. నునుసరాతిగవాక్షు♦లన వచ్చుజాబిల్లి
యుడుకుచేతులకుఁ జే ♦ రొడ్డియొడ్డి
సలిగటాకునఁ గ్రమ్ము♦వలిగాలిమొలకల
యుద్దవళ్లకు మూల ♦ నొదిఁగి యొదిఁగి
ప్రక్కనుంచుకయున్న ♦ బాకుదారిజవాది
కావలిమోముగా ♦ నళికియళికి
దేరిజలో గుమ్మి♦తీమేలుకట్టు పు
వ్వులకుమ్ముదుమ్ముల ♦ కులికియులికి

తే. గీ. కలికి తలపోసితలపోసి ♦ కడఁకఁ బాసి
పలికి యళికీరములహాళా♦హాళికి నళికి
మేనిగాసికి వెత లూఁది ♦ దానిమీఁది
దయ యెటుల దాఁతు నెటుల నే ♦ దంపు సేతు.

సీ. అలపోఁక కువిదయం♦దెలపల్కు వినవచ్చుఁ
దడవుగా విన్న ని♦ల్కడకు రాదు
నిలిచిచూచిన బోటి♦నెమ్మేనిజిగి దోఁచుఁ
గనుఱెప్ప లల్లార్పఁ ♦ గానఁబడదు
కోరినప్రోయాలి♦గుబ్బ లురము సోఁకుఁ
దాళి చే నంటినఁ ♦ దగుల దేమొ
యాగుబ్బుగాఁ గొమ్మ♦యంగవాసన వచ్చు
నాఁగి మూర్కొన్న వో♦నటమటించు

తే. గీ. నేపునను గ్రోల సఖమోవి♦తీపు సోఁకు
మరలికొన నాల్కఁ జెనకిన ♦ మాయ మగును
మోహభారంబొ విరహంబొ ♦ ముమ్మరంబొ
యే మని తలంతు మదిలోన ♦ నింతిరంతు.

ఉ. ఇంతకుఁ దెచ్చెఁ గంతుఁ డిఁక♦నెంతకుఁ దెచ్చునొకో వసంతుఁ డా
వంతయుఁ దాళలే నిపుడు♦వంత తనంత దురంత మయ్యె లోఁ
జింత నిరంతరం బటులు ♦ చింతిలిచింతిలి కాంతలీలఁ దా
నెంత కృశించెనో మగువ ♦ యెంత తపించెనొ యేమి యెంచెనో!

చ. కల గనినట్టు లయ్యె నల ♦ కల్కివిలాసము దాని కల్కి య
చ్చెలిని దలంచ నట్టిదయ♦చిల్కినబల్కినఁ మెచ్చుకొందు లోఁ
గలఁగితి బేలపోల్కి నల ♦ కామునిములికి నుల్కియుల్కి యా
చిలుకలకొల్కి యెన్నఁటికిఁ ♦ జిత్తము రంజిలఁజేసి యేలునో.

కం. పడవకయి వచ్చి యిదుమలఁ
బడవళమా తియ్యవిల్తు♦పడవాల్ వగచే

జడిసె మది తడసెఁ గోరిక
లెడసెన్ చంద్రునికి మాకు ♦ నే మందు నయో.

ఉ. చక్కిలిగింతజోకలకు ♦ సారెకుసారెకు నవ్వఁజొక యే
మొక్కలిపిఁకచే నపుడు ♦ ముద్దులు పెట్టిన లోనుగాక తా
మక్కువఁ జూపరాక తొలు♦మాలిమిమేలిమి లేక గోరునన్
పొక్కిలి నొక్కనీక చల♦పోరు నొయారిని జేరు టున్నదో.

ఉ. ప్రాణుల కెల్ల లోకమునఁ ♦ బ్రాణమె హెచ్చగు నేణనేత్ర యా
ప్రాణముకన్న హెచ్చిటులు♦ప్రౌఢి వహించినవన్నెలాఁడి నా
ప్రాణము కావఁగోరి కద ♦ భావమున న్నెలకొన్న దైన నా
ప్రాణము ప్రాణనాయికను ♦ బా సిట నిల్చుట పాడి యౌనొకో.

సీ. చక్కెర యన్నింట ♦ జాణ నిద్రాహారాంత
కారి కురుజుతేనె♦గరిగె పచ్చి
కస్తూరివీణె బం♦గారుతీఁగె యొయారి
జీవరత్నము రామ♦చిలుక కన్నె
లేడి కలికి వన్నె♦లాఁడి చిత్తరుబొమ్మ
కులుకులగని ముద్దు♦గుమ్మ కమ్మ
జాజితేజీకూన ♦ చక్కఁదనమ్ముల
యిక్క తళుక్కను♦చుక్క మరుని

తే. గీ. ఢక్క సురతపున్నుల్ తాని ♦ చొక్కుమందు
బరణి లేగుజ్జుమామిడి♦పండు మెఱసి
నిలుచుక్రొమ్మించుమురువు వ♦న్నిటిచెలువు
దానినెడఁబాసి యీవేళఁ ♦ దాళఁజాల.

కం. అని చింత చేసి వింతగ
దనుజాంతకుఁ డంత నమ్మి ♦ తనమానసమం
దునఁ గొలుఁ వుండెడిచెలిఁ గని
కనికరమునఁ బల్కె నేస్త♦కాండ్రు వినంగన్.

ఉ. నమ్మితి నీపదమ్ములు మ♦నమ్మునఁ గ్రుమ్ముదుఁ గమ్మతమ్మివిల్
రెమ్ముచుఁ గమ్మవిల్తుఁడు మ♦రీమరి గ్రుమ్మిన సొమ్మసిల్లితిఁ
ఘుమ్మన వీడియం బొసఁగి ♦ గ్రక్కున నక్కునఁ జేర్పరాదటే
కొమ్మ యదేమి నీకరుణఁ ♦ గోరక యూరక యుండనేర్తునే.

కం. నేరక యీవిధమున నే
నూరక యుండఁగ నయో వి♦యోగంబుననే
కోరక నీ వేటు లుండెదు
వారకమా మనలవలపు ♦ వనజాతముఖీ.

చ. కెల సొకమాట దీసి గిలి♦గింతలు రంతుల నుబ్బఁజేసి మై
యలఁతలు దీర డాసి బిగి♦యారఁ గవుంగిటఁ దోసితోసి కెం
గొలుకులు దేల్చవేసి తమి♦గుబ్బతిలం జెయివేసి యుండుటల్
తలఁచిన గుండె ఝల్లుమని ♦ తా నదరీ బెదరీ తలోదరీ.

సీ. ఊడిగంబులు చుట్టు ♦ నున్నారు గాని యో
యతివ నీచెలి యొక్క ♦ తైన లేదు
సరిగెకుట్టునకాసు♦తెర యున్నదే కాని
రమణి నీసరియైన♦ ప్రతిమ లేదు
కలువపూవులమేలు♦కట్టు లున్నవి కాని
సుదతి నీయరచొక్కు♦చూపు లేదు
రుటమైనహాంబట్టు♦బటువు లున్నవి కాని
వనిత నీచంటిగుం♦పెనలు లేవు

తే. గీ. ఏమి సేయుదు నే మందు ♦ నెచట నుందు
నెవ్వరిని వేఁడుకొందుఁ బొం ♦ దెందుఁ జెందు
వంత యెఱ మెందుకొనునట్టి♦వట్టిదంతు
చేయఁగా వ్రాసెఁ దలవ్రాఁత ♦ చెనటిధాత.

చ. మరురణమందు నెగ్గి మును ♦ మంచము డిగ్గినఁ జేతివల్వ నే
దురుసున రెమ్మిసం గినుక♦తోఁ గని నాతొడ వ్రాలి దుష్పటీ

చెఱఁగున మేను గప్పుకొని ♦ చింతిలి [1]నావదనంబుఁ జూచి క్ర
మ్మఱ నగి యార్చునీసొగసు ♦ మానిని యింకొకనాఁడు గల్గునే.

సీ. పూపచన్నులు కేలఁ ♦ బుణికి పట్టెడువేళ
నదరంటఁ గొనగోట ♦ నదుమ వెఱతుఁ
జక్కరకెమ్మోవి ♦ చవిఁ జూచుతఱిఁ దావి
చొక్కుచు మొనపంట ♦ నొక్క వెఱతుఁ
గులుకు పుట్టఁగఁ గొంత ♦ కొనగోర గిలిగింత
తనువుచో మర్మముల్ ♦ చెనక వెఱతు
నలమి పై రెద నుంచి ♦ యాదరింపుచు మించి
బిగియారఁ గవుఁగింటఁ ♦ బెనఁగ వెఱతుఁ

తే. గీ. బరువము లెఱింగి యీరీతి ♦ వెఱచివెఱచి
సేవఁ జేసితి నింక నీ♦చిత్త మెఱిఁగి
కొలుతు దయఁ జూడు రసదాడి♦విలుతుచేతి
తలిరు జముదాడి క్రొవ్వాఁడి♦తలిరుఁబోఁడి.

మ. కుచము ల్చేతులు వియ్య మొందఁ బులక♦ల్గుల్కొంద నందంద చే
రుచు మైఁ జీఱుచుఁ గన్యరో మనము నే♦ర్పుల్ చెందఁ బూల్చింద నా
స చెలంగన్ మది పొంగఁగా నెమరునుం♦చా లెక్క యుయ్యాల లూఁ
గుచుఁ బై నాఁగుచుఁ బల్మొన ల్మడుపునొ♦క్కుల్ చొక్కలింకెన్నఁడో!

చ. వికచపయోజనేత్ర యొక♦వేళల నెమ్మొయి జుమ్మనంగ నే
రక తమి నందు జీర నడ♦వ్రాలుచు సోలుచుఁ బ్రేమఁ దేలుచున్
పకపకనవ్వి కే లొడసి♦పట్టుచుఁ దిట్టుచుఁ జెక్కు గొట్టుచున్
చికిలికడానిపై సరము ♦ చేసిన దెం తని చింత చేసెదన్.

కం. అది సొగ సౌ నది మన సౌ
నది నయ మౌ నదియె తాళు ♦ మది నిలుకడ యం
చెదు రెత్తుచుఁ దమి హత్తుచు
ముదితా నీ వెపుడు సురత♦మున మెచ్చెదవో.

పా. 1. నావదనంబుఁ బూని.

సీ. కాపురం బాద్వార◆కాపురవర మయ్యె
నునికి నీరంతసంపు◆నునికి యయ్యె
గీము నీపడకింటి◆మోముమేడల నయ్యె
తావు నీచనుదోయి◆తావు లయ్యె
నిమ్ము నీమెయితావి ◆ గ్రమ్మమాళిగ యయ్యెఁ
బజ్జ నీవు వసించు◆సెజ్జ యయ్యెఁ
దావలం బెన్న నీ ◆ కేవలాద్భృతి యయ్యె
నెళవు నీనునుఁజూపు◆సుళువు లయ్యె
తే. గీ. వెలఁది దైవంబు మాయ గా◆వించి మించి
పడనగొడవలు దలపెట్టి ◆ కడఁక పుట్టి
యట్లు నను వీడఁజేసిన◆యందువల్లఁ
గటకట బిడారుగా నయ్యెఁ◆గా గుడారు.

సీ. అయ్యె పల్లెము వెట్టె ◆ రని పల్కు నొక్కర్తు
వనిత కాచుకయున్న ◆ దను నొకర్తు
పాలును రసదాడి◆పం డ్లిడె నను నోర్తు
నసపాన్పు హావణించి ◆ రను నొకర్తు
ముడిపూవులును గంద◆వడి యుంచి రను నోర్తు
విను నమురే యాయె ◆ నను నొకర్తు
విద్యల నెంగాఁక ◆ వినుబాళి యను నోర్తు
మన సెక్కుడను సామి ◆ కను నొకర్తు
తే. గీ. పరిజనుల నింద్ల కనుపఁగాఁ ◆ బలుకు నోర్తు
తనర వరుసలు దెప్పించు ◆ మను నొకర్తు
నందు హెగ్గడికత్తె లి◆ట్లందు రిందుఁ
జెలియ మగకాపురం బెంత ◆ చేసెఁ జింత.

సీ. తమలంబుమార్పుల◆తమి యుబ్బు గెరలించి
చూపుమార్పులను గ◆చ్చుల నటించి
తొడుకుచేమార్పుల ◆ దుడుకులు పచరించి
తొడసందుమార్పులఁ ◆ గడిమి నించి

మోవిమార్పులఁ గొన్ని ♦ ముద్దులు హావణించి
ప్రక్కమార్పులఁ గొంత ♦ టెక్కు మించి
కౌఁగిటిమార్పుల ♦ గమకముల్ పుట్టించి
పడకమార్పుల నిండు♦కడఁక గాంచి

తే. గీ. చేరిమఱి కేరజమ్ములఁ ♦ గేరి తూరి
తూరి యొకదారి బకదారి♦దారి మీఱి
యులికి పల్కుచు మన మపు ♦ డున్నవితము
మదిఁ దలఁచ గుండె యదరీని ♦ మరుపఠాణి.

ఉ. పుత్తడిబొమ్మ నీవు సుర♦పొన్నలపొన్నలపూలు గోయఁ జే
యెత్తిన గుబ్బ యుబ్బునపు♦డే నడుమట్ట వడి నుల్కి కుల్కుతో
నుత్తర మీఱ నెచ్చెలియ♦లున్నెడ కేఁగుచు వారిఁ జూచి చే
యెత్తఁగ నీదుతే టచట ♦ నేమొకొ యంటి న దిప్పు డెన్నెదన్.

కం ఎంత నుతియింతుఁ గలలోఁ
గాంతును గమకింతు వేడ్కఁ ♦ గాంతును మఱి మే
ల్కాంతుఁ బలవింతుఁ గాఁగాఁ
గంతునిచే రంతు తాళఁ♦గలనా లలనా.

సీ. గబ్బిగున్నునుదోయి ♦ గజనిమ్మపండ్లొత్తి
తనుగతశ్రమవారి♦ధార లెత్తి
కమ్మనివీడెంపు♦కవణంబు హత్తించి
యెలనవ్వుచలువపో♦త్తుల బిగించి
పచ్చగాజులడాలు ♦ పసగారఁ బట్టించి
లలితసంకుమదతై♦లంబు నించి
రహి మీఱఁ జూపుక♦ప్రపువత్తు లెనయించి
పదము లత్తుకజోక♦పట్టు పూన్చి

తే. గీ. యెమ్మెలోఁ గ్రమ్మ వలరాచ♦కమ్మతమ్మి
గుమ్మతీగమ్ములొమ్ముగా♦యమ్ము మాన

మానవతి! వెఱ్ఱితన మీపు • పూవఁ బోన్ను
నిలువరింపదు ప్రాణమ్ము • నిజముసుమ్ము.

తే. గీ. ఇంతి లోఁజూపు నిల్పి ని • న్నెంచి యెంచి
యుసురు మని యాఁచి వెతఁ దల • యూఁచి యూఁచి
కాంచి శృంగారదేవతఁగాఁ దలంచి
నోమి నను లూటి చేసెద • వేమి బోటి.

కం. నిను నేఁ గలయం గోరఁగ
నను నీ వెడబాఁసి యుంట • నాయం బగునే
తనువులు వేఱైనను మన
మనసులు చెలి యేక మగుట • మఱచితి వేమే.

ఉ. ఏమని హెచ్చరింతు నిఁక • నెంతని కంతునిబారి కెంతు నా
యామనిచేతిరంతు లహహా యెటు లాత్మ గణింతు నీదుపొం
దేమఱినట్టు లయ్యె మది • నెంతయు వింతలు సేయుచున్న వే
తామరసాక్షి యక్షులకుఁ • దావకరూపవిలాససంపదల్.

సీ. వింతవింతగ నావు • లింతలు గ్రమ్మెఁబో
మొలనూలిగంటలు • పలుకరించఁ
గోర్కులు తెరలెత్తి • కొనసాగి క్రమ్మెఁబో
గుబ్బలహారముల్ • గులుకరించు
సెక దీర తెక్కులు • ముకుళించి క్రమ్మెఁబో
తళుకుగాజులనాదు • తొలకరించు
నరగంట నంటి ని • ద్దురమబ్బు గ్రమ్మెఁబో
నులుకుపల్కుల మేను • పులకరించు

తే. గీ. నించుతమి మించువెత యగ్గ • లించు రుటము
దిటము చలియించఁ జెలికోర్కె • పుటమరించు
జేవురించును మది చూపు • జేవురించు
నెటులు వేగింతు నెటులు నీ • వటులు గాంతు.

కం. వేసరి నీవిరహాంబున
వేసవికిం జిక్కు తరువు♦విధమున నిపు డ
య్యో సోమరినై స్రుక్కితి
నీసారదయారసంబు ♦ నించవె చెలియా.

సీ. ఉవిద నీకెమ్మోవి♦చవులెంచి చవు లెంచి
కండచక్కెరమీఁదఁ ♦ గసరు పుట్టె
వెలఁది నీమాటలు ♦ వివరించి వివరించి
జుంటితేనియమీఁదఁ ♦ గంటు దోఁచెఁ
బడఁతి నీపాలిండ్లు ♦ పరికించి పరికించి
దాలిమ్మపండ్లపై ♦ బాళి దొరఁగెఁ
దరుణి నీచిఱునవ్వు ♦ తలపోసి తలపోసి
యూరఁగాఁగినపాలు ♦ నరుచి మించె

తే. గీ. జలజలోచన నీమేను ♦ తలఁచి తలఁచి
యపుడు చిలికినవెన్నపై ♦ హావుసు మానె
నొక్కదిన మొక్కయుగముగా ♦ నున్నదైన
నేల నామీఁద ననఁబోఁడి ♦ యింత మోడి.

సీ. మొక్కలిదొరలచే ♦ మ్రొక్కించుకొనువాఁడ
ముగుదరో నీకు నే ♦ మ్రొక్క నెంతు
గడిమన్నెవా రూడి♦గము సేయఁదగువాఁడ
నువిద నీపాదంబు ♦ లొత్త నెంతుఁ
బరులచేఁ గాళాంజి ♦ పట్టించుకొనువాఁడ
భామ నీతమలంబుఁ ♦ బట్ట నెంతు
నరులచేఁ బావడల్ ♦ హావణించుకొనువాఁడ
వెలఁది చేలను నీకు ♦ వీవ నెంతు

తే. గీ. నొడిసి మరునంపఱలచేత ♦ విఱిసిమిడిసి
తడసి ధైర్యంబు నిలుపఁబోఁ ♦ కెడసియెడసి

యడసి యే నిన్నుఁ జేరమి ♦ జడిసిజడిసి
పడఁతి యీతేప మది లజ్జ ♦ విడువుఁ జూవ.

సీ. పసిఁడికుండలు గాంచి ♦ పాలిండ్లుగా నెంచి
పదరి చేతులకొద్ది ♦ నదుమఁబోదుఁ
గెంపుబేసరి గాంచి ♦ కెమ్మోవిగా నెంచి
మొక్కంట మునిపంట ♦ నొక్కఁబోదుఁ
జీనియద్దము గాంచి ♦ చెక్కిలిగా నెంచి
ప్రేమ మీఱఁగ ముద్దుఁ ♦ బెట్టఁబోదుఁ
గమ్మతామరఁ గాంచి ♦ నెమ్మోముగా నెంచి
మనసారఁ దావి మూ♦ర్కొనఁగఁబోదు

తే. గీ. నిలిపి పలికెడుస్వరకూకి ♦ మెలుపు గాంచి
వలచి మణితంబుగా నెంచి ♦ పలుకఁబోదు
నింతి నీమాయొ మరుమాయొ ♦ యెఱుఁగలేక
యకట యీరీతి బ్రమసి నే ♦ వెకలినైతి.

మ. వనితా ముత్తెపుపంటివింటిమొగలీ ♦ వజ్రీఁడు హా యంచుఁ గ్రొ
న్ననలేఁదేవియబేజుమాల్ చిగురుఖం♦డా గుమ్మి గొక్కమ్మడీ
కనుఱెప్ప ల్మొకుళింప డెంద మదరన్ ♦ కంపంబు పై నొప్పఁ బ
ల్కన నగన్ మేల్కనఁ జూడఁగూడక రసా♦లం బంటి కేల్ ముట్టితిన్.

మ. కడకంటన్ ననుఁ జూచి యేచి మదికాఁ♦కల్ దీర్చి మన్నింపవే
గడెసే పైనను తాళఁజాలఁ జెయి సోఁ♦కన్ తగ్గు నీసిగ్గు నీ
తొడనిగ్గుల్ నడజగ్గు నావలపు దం♦తుల్ వెట్టు నీగుట్టు నీ
యొడికట్టున్ జనుకట్టు నెంచి మిగులా♦నుప్పొంగెడి న్వేడుకల్.

కం. [1]అటమీఁదటిదుర్దశ నే
నెటువలె వివరింతు నీర♦జేక్షణ నీవే
దిట మొనరింపక యుండినఁ
గటకట నా కెవ్వరింకఁ ♦ గాఁగలవారల్.

పా. 1. అటమీఁదటిదశ వశమే.

సీ. ప్రక్కలోఁ బవళించి ♦ పదము పై హావణించి
యచ్చోటు గదియించి ♦ హశాసు మించి
జిగిగుబ్బ లానించి ♦ బిగియు సం దొనరించి
పెదవి కెంపులు నించి ♦ బెద రణంచి
మోవిచ్చి తేలించి ♦ ముద్దాడి లాలించి
ముందుగాఁ గదియించి ♦ మోహరించి
యలసి నీ వలయించి ♦ చెలఁగి న న్నలయించి
పుంభావ మొనరించి ♦ బుజ్జగించి

తే. గీ. వేగ నభిముఖవై తోన ♦ విముఖ మగుచు
భ్రమణ మొనరించి రమణఁ బ♦రా కటంచు
మురువుతోఁ బ్రాలి నీమేని♦యొరపు లెల్ల
నింక నొకసారి దయసేయ♦వే యొయారి.

కం. ఉమ్మలిక మయ్యెఁ జామా
కొమ్మా లతకూన ముద్దు♦గుమ్మా నారీ
నమ్మితిఁ బల్కు మొయారీ
యి మ్మగునామీఁదిప్రేమ ♦ యేమాయె నయో.

సీ. చల్లఁగా మనసు రం♦జిల్లఁగా నీచేత
వెలఁదిరో యెపుడు నే ♦ వీణె విందుఁ
బొందుగా వీనుల♦విందుగా నీచేతఁ
గలికిరో యెపుడు నేఁ ♦ గథలు విందుఁ
దేటగాఁ దేనెచి♦ట్టూటగా నీచేత
నతివరో యెపుడు ప♦ద్యములు విందు
హరువుగా బకదారి♦మురువుగా నీచేతఁ
గొమ్మరో యెపుడు ప♦ల్కులను విందు

తే. గీ. ననికి దళకర్త నంపక ♦ యకట నేన
యేల వచ్చితి వచ్చిన♦యంత నిన్నుఁ

దోడితేనట్టిఫలము దో♦డ్తోన కలిగె
నెటులు నేఁ దాళి భరియింతు ♦ నీవిరాళి.

కం. అన విని చెలికాం డ్రందఱు
ననునయవచనముల నించి ♦ యలరించి భయం
బు నయంబు దగఁగ ఫణిశా
యిని కలవింకుంపు వినఁగ ♦ నిట్లని రంతన్.

సీ. మెరవడిగా నీతి♦సరళిఁ దెల్పెడుమంత్రి
జనులతోఁ గార్యయో♦జనలు లేక
రాయసమ్ములవారు ♦ ప్రౌఢులై వినుతించు
దినసరివక్కాణల్ ♦ వినుటలేక
తొలమిని ముందుగా ♦ దళకర్తలను బిల్చి
యట నిటఁ బంపువె♦ట్టుటలు లేక
బలిమిగా నుండును♦క్కళమువారికిఁ దెల్పు
టకు వేత్రులను పంపు♦టలును లేక

తే. గీ. వృష్టిభోజాధివిభునిబి♦రీస మైన
శిబిర మొనగూడఁ జతురంగ♦సేనతోడ
నెంతయును హెచ్చి యసురపై ♦ నెత్తివచ్చి
కటకట మిటారిఁ దలఁతురా ♦ కంసవైరి.

కం. వలచినవారలు లేరో!
వలపించివారు లేరో! ♦ వనితల నిట్లా
తలఁచుకొని సమరముఖమునఁ
బలవించినవారు గలరె ♦ పద్మదళాక్షా?

ఉ. చూడక చూచినట్లు తమి♦సోలుచు సొక్కుచు మోహ ముంచి మా
టాడక యాడినట్లు కల♦యన్ గమకించి మదిన్ గణించి యా
చేడియతోడిలోక మయి ♦ చింతిలి కార్యము నెంచకుండుటల్
పాడియె తెల్పుమా దయిత♦పాండవ కాళియమౌళితాండవా.

సీ. అంగనామణి యైన♦యల్లరుక్మిణి యుండ
యువతి యైనట్టిజాం♦బవతి యుండ
నసమానలక్షణ ♦ యల్లలక్షణ యుండఁ
గాంత యైనట్టిసు♦దంత యుండ
[1]సువచోభినందన ♦ సూర్యనందన యుండ
నందగత్తియ మిత్ర♦విందయుండ
ననిశసేవోన్నిద్ర ♦ యగుభద్ర యుండంగ
నాథాశయజ్ఞ యా♦రాధ యుండ
తే. గీ. మఱియు వేవేలగరితలు ♦ మానవతులు
స్వామినగరను గల రైన ♦ నారిలోన
నెవ్వతెఁ దలంచ కయ్యయో ♦ గవ్వ యైన
సత్యఁ దలపోసి చాల వా♦చార నేల.

ఉ. అప్పుడె సామివెంట నమ♦రారిగొనర్చ్చరణంబుఁ జూడఁగాఁ
గప్పురగంధి వత్తు నన ♦ గ్రక్కున ర మ్మన కింకి నీడ కీ
విప్పుడు రాఁదలంచితివి ♦ యొంతయుఁ బూవిలుకాఁడు మాయచేఁ
గప్పుచు [2]గప్పుచి ప్పనుచుఁ ♦ గల్వలకోరులు కుప్పళించినన్.

సీ. వెలఁదివాతెర యాను♦వితముగా నీమోవి
నీవె యానుచు గ్రుక్క ♦ నించుసొక్క
తరుణిఁగౌఁగిటఁ జేర్చు♦హారువున నీబ్రాహ్మ్మ
నీవె కౌఁగిటఁ జేర్చు♦నిందుతక్క
అతివకాళ్లకు మ్రొక్క♦నట్లు నీపదముల
నీవె వ్రాలుచు నంటు♦నీటుమ్రొక్క
పడఁతిచెక్కులు చీరు♦వడువున నీచెక్క
నీవె చెనక గోర ♦ నినుచునెక్క
తే. గీ. నిందుముఖి సందుచేసిన♦యంద మొంద
నీతొడలు నీవె కదియించు♦నేర్పుటెక్క

పా. 1. సువచనానందన. పా. 2. గప్పుతెప్పనుచుఁ.

నిక్కువంబుగఁ గంటి మొం♦దేనిఁ జూడ
మవని నీ కేటికింక యా♦దవశశాంక.

సీ. సుదతిగుబ్బలమీఁద ♦ సుఖయింపుచుండఁగాఁ
దెలిరైక తప మెంత ♦ సలిపెనొక్కొ
తరుణితొడలమీఁద ♦ మెఱయుచునుండఁగాఁ
బావడ యేపూజఁ ♦ బ్రబలెనొక్కొ
పొలఁతిమే నెల్లఁ గ♦ప్పుక యుండఁ జెంగావి
చీరె యేపుణ్యంబు ♦ చేసెనొక్కొ
యువిదవాతెర నాని ♦ యుండంగ ముక్కఱ
నునుముత్య మేనోము ♦ నోమెనొక్కొ

తే. గీ. రమణిఁ దనమీఁదఁ బొరలుకుం♦కుమపుఁబఱపు
బళిర యెంతటిభాగ్యంబుఁ ♦ బడసెనొక్కొ
యనుచు నేవేళ నో రెత్తి ♦ యఱచె దేల
యకట చెలిపొందు గోరి ఘో♦శకటవైరి.

సీ. బలిమిచేఁ గే ల్తన♦పాలిండ్ల నుంచుక
లేమ కుల్కుచు నెఱ ♦ లేకయున్న
మాటి పంటఁ దెలనాకు♦మడు పంపుకొ మ్మని
యుత్పలేక్షణతోడ ♦ నుండ కున్నఁ
దెలిచల్లడముమీఁది♦మొలకట్టు నిమురఁగా
నరచూపుతో నింతి ♦ మురియ కున్న
జన్నులపైపైఁట ♦ జాఱఁగా నెడ వ్రాలి
హరిణాక్షి యపుడు మై ♦ నొరయ కున్న

తే. గీ. నునుసుఖపుదండిసూరెపా♦నుపుఁ బండి
యూరకే మేలుకొని యుండి ♦ యుండలేక
భామ యోరామ యోసత్య♦భామ యనుచుఁ
గలువరించెద వేమి యో♦కొఱముసామి.

కం. చెలువం దలంచ బవరము
చెలు వంతయు నిలిచె గోప ♦ శేఖర తోడ్తో
వలవంత నీదుమదిలో
బలవంతం బయ్యెఁ గంతు ♦ బవరము లేమిన్.

శా. తిన్ననిమోవి విం దొసఁగి ♦ తీరుగ గుబ్బలజోడు దార్చి యా
యన్నులమిన్నఁ జేర్చి తన ♦ యంగబలంబునఁ గూర్చి యార్చి ని
న్నన్నిట సేదదేర్చి నగి ♦ యందపుజంకెనచూపుకోపులన్
మన్నన సేయకున్న వస ♦ మా యసమాయుధుబారి గెల్వఁగన్.

చ. వనజదళాక్ష నీమనసు ♦ వచ్చినయ ట్లవుఁగాక నిన్నుఁ గా
దనియెడువారమా కలికి ♦ యందఱిలోఁ దరితీపులాఁడి లోఁ
జనవరి మాటకారి కను ♦ సైగల ని న్వలపించుబాల యా
వనితను బాసి తాళఁగల ♦ వా యలవా టటువంటిదే కదా.

ఉ. అజ్ఞత మున్ను నే మెఱుఁగ ♦ కాడుట కోడుటగాఁ దలంచు స
ర్వజ్ఞుఁడ వీవు లోకమున ♦ స్వామి యెఱుంగనికార్య మేమి నీ
ప్రజ్ఞకు శేషుఁడైన సరి ♦ రాఁ డటు గావున మార్గమందు నీ
యాజ్ఞలు హెచ్చ నిచ్చుటకి ♦ నా సతిఁ బిల్వఁగఁ బంపు మింపుగన్.

కం. చెలిఁ బిలువఁ బంపవలె నను
చెలికాండ్రను జూచి నన్ను ♦ సేయుచు నగగా
నలపంకజనయనునితోఁ
గలవింతుం డనియె హాస్య ♦ కలనం బెసఁగన్.

కం. నలినాక్ష విరహ మనఁగా
నలుపో తెలుపో యి దేటి ♦ నటనలు బళిరా
నలుపైనఁ జీఁక టేదియు
తెలుపైన న్వెన్న లేది ♦ తెలి సిటు చెపుమా.

కం. మామగువ నెపుడు దలంచిన
మామది నొకచింత లేదు ♦ మాకున్ మీకున్

కాముఁడు వే ఱాయెనోకో
భూమిని గంసారి యున్ని ♦ బూమెలు గలవే.

కం. మదిరాక్షి పేరు నుడువకు
మొదల౯ రుక్మిణియు వినిన ♦ మోనం బగుఁగా,
యదె ప్రద్యుమ్నుఁడు వచ్చెను
పదిలము పదిలంబు వికచ ♦ పంకజనయనా.

సీ. చామ యంటి వ దేమి ♦ సామి చేలను గాక
చామ యీశిబిరంబు ♦ చాయఁ గలదె
లతకూన యంటి శ్రీ ♦ పతి తోఁటలోఁ గాక
లతకూన పటకుటీ ♦ వితతిఁ గలదె
కొమ్మ యంటివి హరి ♦ భుజములందునె కాక
కొమ్మ యాయోధన ♦ క్షోణిఁ గలదె
[1]నారి యంటి వ దేల ♦ శౌరి వింటను గాక
నారి నాసీరకో ♦ ణమునఁ గలదె

తే. గీ. ముద్దుగు మ్మంటి వది యేమి ♦ ప్రొద్దు పోదె
మొదవుచంటను గాక యిం ♦ దొదవ దరుదు
చెంద మాటాడుదురె యిట్టి ♦ మందె మేల
మందమా చందమా గొల్ల ♦ చందమామ.

సీ. ఏసాధ్వికోసమై ♦ యిలను సత్రాజిత్తు
గుట్టు పోనాడిన ♦ తిట్టు గలిగె
నేపుణ్యవతి నెంచఁ ♦ బృథ్వీశ్వరులలోన
నెలుఁగురాయల పట్టి ♦ నేల వలసె
నేభాగ్యవతిఁ గోర ♦ నినుఁ డిచ్చుమణికినై
తొలుత నీపై వట్టి ♦ దూఱు పుట్టె
నేసతిఁ బెండ్లాడ ♦ నెనయ రుక్మిణిచేత
వడిసుళ్ల నేప్రొద్దు ♦ జడియవలసె

పా. 1. నారి యంటివి మేలు ♦.

తే. గీ. నెవతె వరుమానసము జాలి ♦ నిడినదానిఁ
దలఁచి యిల వ్రాలి సోలి చిం♦తిలఁగవలసె
నట్టిసాత్రాజితిఁ దలంచ ♦ నమగుఁ గాంచ
నేల యీనేళఁ జాల గో♦పాలబాల.

సీ. కేకవేయుము సారె ♦ కెరలి నవ్వఁగవచ్చు
నునుమోవిఁ బలుగెంపు ♦ లునుపవచ్చు
గోటికొద్దిని నొక్కి ♦ గుఱుతు లుంచఁగవచ్చు
నానమీటినమాట ♦ లాడవచ్చుఁ
గుంకుమనిగ్గన♦కోక గట్టఁగవచ్చు
దండఁకుఁ దోతెంచి ♦ యుండవచ్చు
బయటను కొల్వుండి ♦ పాడించుకోవచ్చుఁ
దిరునాళ్ల జతగూడి ♦ తిరుగవచ్చుఁ
తే. గీ. గాన వెలయాలు గల్గ లో♦కమున మేలు
గలుగు నెటువంటివాని కాం♦కతలు మాని
పడవక్కై వచ్చినట్టియా♦యెడల వట్టి
గొడవ యిల్లాలిపై బాళి ♦ గోపమాళి.

కం. వెలచెలికి సామి వలచినఁ
గలుగుఁ జను వెల్లఁ దాపి♦కాంద్రకుఁ దోడ్తోఁ
ఫలియించు పూంతకారుల
తలఁపులు విటజనులశిక్ష ♦ తామరసాక్షా.

ఉ. సామరు లూడిగాల్ నృపతి♦చంద్రులు రౌతులు పెన్వజీర్లు పే
రాముల నిచ్చటం బటగృ♦హమ్ముల నిమ్ముల నాగవాసపుఁ
లేమల వేళువేళ తగి♦లించుక ముచ్చటఁ గూడి యుండుటల్
సామి యదేమి దెల్పుదను ♦ సంతతముం గనుపండు వయ్యెడిఁ.

సీ. బాలుఁ డంచును నిన్ను ♦ లాలించురాధను
కాపుఁ జేసినయట్టి♦గాయకంబు

నీరాటకై వచ్చు♦నీరజాక్షులగుట్టు
అట్టుచేసినయట్టి♦దిట్టతనము
నన్నంబు దెచ్చిన♦జన్నంపుగరితలఁ
గాటు మేపినయట్టి♦నీటుతనము
గొల్లపల్లెల నున్న♦కొమిరెల వలపించి
దూటు చేసినమాయ♦దారితనము

తే. గీ. మఱచి ప్రాకృతజనులట్లు ♦ వెఱచివెఱచి
వసుధఁ బరకాంత నొల్లని♦వానివలెనె
నిచ్చ నిల్లాలిపై బాళి ♦ యెంచ నేల
యేల పసిగాపురాజ నీ ♦ కిట్టిపోజ.

మత్తకోకిల.

భండనంబున దైత్యుఁ గొట్టఁగఁ ♦ బాకము ల్వెడియింపుచుఀ
దండు సేయుచు నుండఁగాఁ బ్రమ♦దామణిఀ సతిఁ దెత్తురా
నిండుజవ్వన ముబ్బుగుబ్బలు ♦ నీటుచూపులు మీఱ నీ
యండ నుంచుకయుండఁగా వెల♦యాండ్రు కర్వయినారకో!

ఉ. గామిడిదైత్యునింటఁ జెఱ♦గా వసియించుపదాఱువేలకాం
తామణులఀ గ్రహించుటకుఁ ♦ దన్విని దీమము చేసి తెచ్చెదో
కాముని వేఁటలాడఁగ మొ♦కంబుల కొల్లను వేఁట యిట్టి లే
దీమపుపుల్గు పుల్గులకుఁ ♦ దే గనుకించినబోయకై వడిఀ.

సీ. సారంగి కనకాంగి ♦ చక్కనిరత్నాంగి
బాల యంబుజపాణి ♦ నీలవేణి
దమయంతి యుపరంజి ♦ కమలాక్షి యెలనాగ
కావేరి యింద్రాణి ♦ పూవుఁబోణి
బంగారుతీఁగె రూ♦పవతి కళావతి
చిత్రాంగి శశిరేఖ ♦ చిత్రరేఖ
మదనమంజరి యిందు♦వదన కోమలవల్లి
మదహాస్తి కల్యాణి ♦ మధురవాణి

తే. గీ. యనఁగఁ బొగడొందు వెలయాంధ్ర♦యందు నొకతెఁ
దళుకుగలదానిగాఁ జిన్న♦దానిగాను
పొంకముగ నేర్పరించి య♦లంకరించి
తోడి తెచ్చెద నీదండఁ ♦ గూడియుండ.

వ. అనిన విని కోపంబు నెమ్మనంబునం గ్రమ్మఁ గ్రమ్మవిలుకానిఁ గన్నచక్కనిసామి యేమిరా పాపజాతి నీవు బాఁపనజాతి నెటువలెఁ బుట్టితివో కాక, నీవునుసరికాకఘూకరుతమ్ములు నీభాషణమ్ములునుసరి యనేక లోకుల దూషించి నవ్వునీకు నేలోకమ్ము మీఁదుగట్టియున్నది? కన్నదియు విన్నదియుంగాదు నీవగ యేవగ సేవగించిన వికృతవదనుండవై యెంత వారినైన సరకుసేయవు విగతలజ్జుండవై యేపనికిని రోయవు మేలుమేలని యుపగతశంకుని నాకలవింకునిం గని యిట్లనియె.

కం. రాజసభ నుచిత మెఱుఁగక
వాఁ జెడి తోఁచినవి పిట్ట♦వలెఁ బ్రేలెదుగా
యేజాతినరులఁ గానము
నీజన్మం బిటుల నిట్ల♦నే వేగెఁగదా.

కం. ఒకవేళఁ గూనిరాగము
లొకవేళన్ వెకలినవ్వు ♦ లొకవేళను పొం
దిక లేనిచాడిగొణఁగులు
వికటపుమఱుగుజ్జ నీకు ♦ విధి దయచేసెన్.

కం. తర మెఱిఁగి పలుకుటలు నీ
తరతరమున లేని వాట ♦ ధర నెఱుఁగరొకో
దొరగరితలవిరహమ్ములు
వెఱపులు నీ కేటి కింక ♦ విను కలవింకా.

ఉ. ఒప్పులకుప్ప లౌ సతుల♦నొప్పుగఁ జేరుచుఁ బంతు మీఱుచున్
ముప్పిరిగొన్న మోహమున ♦ ముచ్చట లాడుచు నిచ్చఁ గూడుచున్
దెప్పలఁదేలురాజులకుఁ దెల్విడి ♦ బల్విడిఁ గూడు నాజ్యమున్
వప్పను మెక్కువల్లఱపు♦బాఁపని కేమయినాను తెల్పునా.

చ. ఎఱుక గలట్టివానివలె ♦ నే పని కడ్డము వచ్చి తూఱి లో
గరువము హెచ్చి నిచ్చలును ♦ గాఁడివై మమువంటివారితోఁ
బరుసపుమాట లాడెదవు ♦ బాఁపని కేనుఁగుబుద్ధి చాలదో
గరితల నెన్ను వేళ వెల♦కన్నెలవన్నెల నెన్నఁ బాడియే.

కం. జాలము మందులపొందుల
జాలిం బడఁజేసి తాళఁ♦జాల మటంచున్
దేలింతురు [1]వెలజంతలు
గాలింతురు చేతిసొమ్ము ♦ గడెవడిలోనన్.

కం. వల పొకచోఁ బిలు పొకచోఁ
బలుకులు వేఱొక్కచోట ♦ భావం బొకచో
వెలయించు వెలమిటారుల
వల కగపడి [2]మోసపోవు♦ వారలు గలరే?

కం. మే లెంతురు కులకాంతలు
తేలింతురు రతులఁ గొంకు ♦ దీర్చినకొలఁదిన్
బాలింతురు కులధర్మము
తాలిమి పచరింతు రెంత ♦ తహాతహ యైనన్.

చ. అహరహ రేధమానశుభ♦మన్వయవృద్ధికి సాధుబుద్ధికిన్
విహితము ప్రేమభావనకు ♦ విశ్రుతకీర్తికి నుత్కృష్టమై
యిహపరసాధకం బగు కు♦లేందుముఖీసుఖ మెంతవానికిన్
బహుతరజన్మపుణ్యపరి♦పాకమునన్ ఫలియించు నెంచఁగన్.

సీ. దాక్షిణ్యములగీము ♦ లక్షణంబులదీము
వ్రతములయొరగల్లు ♦ రహికి నిల్లు
నెఱతనమ్ములతావు ♦ నిక్కువమ్ములప్రోవు
కలిమికి దాపు భా♦గ్యములకోపు

పా. 1. వెలయింతురు. పా. 2. మోసపోవు♦వారలు గలరే.

వినుతికి విడిపట్టు ♦ వినయమ్ములకు గుట్టు
కలఁకకుఁ గొళవు కీ♦ర్తులకు నెళవు
పతిభక్తికి బిడారు ♦ సుతరత్నపుఁగొటారు
ధర్మంబులకు మూట ♦ దయకుఁ గోట
తే. గీ. యనుచు నందఱుఁ గొనియాడ ♦ నతిశయించు
కులసతిని జేరి యన్నింటఁ ♦ గొంకు దీరి
యాత్మ సుఖియించు నేధన్యుఁ ♦ డట్టివాని
కడఁక చెలువొందు నెందు నీ♦పుడమియందు.

కం. చెలివలపును నావలపుఁ
దెలియక నీ విటులు వదరి♦తే నే మగు నీ
తలఁపులు నీవెడపలుకులు
కల వింకా కొన్ని విడువు♦గా కలవింకా.

వ. అనిన విని చకితభావుండై యసంగతవచనజనితకళంకుం డగుకలవింకుండు విచ్చలవిడి పెచ్చు ప్రేలక స్రుక్కి గచ్చులు దక్కి రిచ్చవడి మ్రుచ్చువలెఁ బులుకుపులుకునం జూచుచుండె నంతఁ గంసాంతకుండు మఱియు వేదండగామినీవిరహవేదనాదోధూయమానమానసుండై తనయింగితం బెఱింగి వినయంబునఁ బెనంగు ననుంగుచెలికాండ్రఁ గనుంగొని యిట్లనియె :—

చ. కనికర మెంత వింతనుడి♦కారపుమాటలనీటు లెంత న
మ్మనమునఁ బ్రేమ యెంత జిగి♦మాయనిమేనివిలాస మెంత నా
మనసున నున్నవంతమును ♦ మర్మ మెఱింగి కరంచు టెంత యే
వనజదళాక్షు లాసమద♦వారణయానకు సాటి వత్తురే.

చ. దుసికిలినట్టిపోఁకముడి♦తో వసివాడిననెమ్మొగంబుతో
మసలెడిచూపుతో మెఱుఁగు♦మాసినగుబ్బలకుంకుమంబుతో
ముసిముసినవ్వుతో రతుల♦ముచ్చట లాడుచుఁ బైఁటకొంగుచే
విసరుచునున్న యన్నెలఁత ♦ వేడుక నేఁ డొకసారి కల్గునే.

చ. అలరులశయ్యమీఁద జల♦జాసన తానును నేనుఁ గూటమిన్
మలయుచు నుండ నోఁ జెఱకు♦మాసిన నుల్కుచు లేచి కుల్కుచున్
వలువ ధరించి యుల్వడలి ♦ వాలికచూపుల నామదుప్పటిన్
దోలఁ గెడుచిన్నిచెయ్యిలకుఁ ♦ దోఁచమిఁ జేసిన దెంచ శక్యమే.

చ. ఎనసినపిమ్మట న్నిలిచి ♦ యేకయిచేసికొనంగఁ జూచి తా
వెనకరుమాల గట్టుటకు ♦ వెన్కకు వచ్చరవ్రాలి వెన్నుపైఁ
జనుమొన లాని యూనినప♦సం దమి రేఁచుమెఱుంగుఁబోఁడి నె
మ్మనమున నెన్ను వో మరుఁడు ♦ మాటికిమాటికి లూటి సేయఁడే.

చ. మురువుగ నిల్చి యవ్వెలఁది ♦ ము న్నొకనాఁడు తలంటుచున్నచోఁ
గరములు నూనెగా నడప♦కత్తియ యిచ్చువిడెంబు గైకొనన్
దొరయక దానిఁ బొమ్మనుచుఁ ♦ దోడనె పుక్కిటివిడె మూని బి
త్తరము తలంటుతాళగతిఁ ♦ దప్పనితత్తర మెన్న శక్యమే.

చ. సొగసుగ నేఁ దలంటి మెయి♦జొమ్మన నూనె నలుంగువెట్టి నా
వగలను గుల్కుబోటివలు♦వం జనుదోయి మఱుంగు సేయుచున్
సగము తలంటు దోయి యని ♦ చానలు దెల్పిన నియ్యకొంచు నా
మగువలఁ బొమ్మటన్న నిను♦మైసరి నేసరిఁ బోల నేర్తునే.

మ. జడిగొన్నొక్కుర్కుల నింతి తాను మగవే♦షం బూని నువ్వింపిణీ
జడలన్ పాపిట రావిరేక జిగి హొ♦చ్చన్ గొప్పు సొంకించి య
య్యెడ నాయాఁటతనంబు చూచి నగి హా♦యి న్నన్ను లాలించి యె
క్కుడువీఁకన్ మగపంతముల్ సలుపుకో♦ర్కుల్గల్గు టెంకెన్నడో.

సీ. చనుమొనల్ కనుఱెప్ప♦లనె యప్పళించినఁ
దెర సేయుకన్నులు ♦ తేలవేయు
గళముపల్మొనలచే ♦ గిలిగింత గొనఁజేయ
గరుచెక్కు మురియాడు♦గఱచి పొక్కు
నునుదొడ లదరంటఁ ♦ గొనగోరులను జీరఁ
బొఱలించు సందిట ♦ గుబ్బుతు లుంచు

మునిప్రేళ్ల నునుపోఁకఁ ♦ముడి నెమ్మి రెమ్మనఁ
జలపట్టు నెంతయు ♦ సెలయఁ గొట్టు

తే. గీ. సువిదతమి యెంతొ క్రియల నొ♦నుచిత మెంతొ
మనసువగ యెంతొ నామది♦మమత యెంతొ
యే మని నుతింతు నెం తని ♦ ప్రేమ గాంతు
విధికి నేమందుఁ జెలి నెట్లు ♦ విడిచి యుందు.

సీ. మణితంబు సేయుచో ♦ మరుధక్కఁ దలఁపించుఁ
బలికిన మార్గ్యంబు ♦ నలవరించుఁ
గేళ వేసినఁ గంచు ♦ గీచినవగ నించుఁ
బడము పాడిన సిగ్గు♦నఁ దల వంచుఁ
బై కొనుచో దొర♦పాడిజ గనుపించుఁ
బవ్వళించిన లంకె♦పాటు నించు
రాకొట్టుచో వింత♦రకి నొ ననిపించు
ర మ్మన్న వినయంబు ♦ గ్రుమ్మరించుఁ

తే. గీ. ప్రౌఢియును గోలతనమును ♦ బరఁగ నిట్లు
నన్నుఁ జెలి మోహమున డాయు ♦ నయముఁ జేయు
నట్టిప్రాణేశ్వరిని బాసి ♦ యలఁత నిట్టు
లలవరింతు నయో యెట్లు ♦ నిలువరింతు.

సీ. అతివచక్కెరమోవి ♦ యూన జిహ్వ దలంచు
సుదతిమోమున నుండఁ ♦ జూపు లెంచు
నారిపొక్కిట ప్రేలు ♦ నడయూడఁగా నెంచు
గోరు లింతిపిఱుందుఁ ♦ జేర నెంచు
మించుఁబోఁడిని కౌఁగి♦లించ బాహువు లెంచుఁ
జానపల్కులు విన ♦ వీను లెంచు
వనజాక్షి మోము మూ♦ర్కొనఁగ నాసిక యెంచు
వనితచన్మొన లాన ♦ వక్ష మెంచుఁ

తే. గీ. గాన నిట్లంగములు పరా♦ధీనవృత్తి
నానినటులైన మరునైన ♦ నసురనైన
నతనుసంగరమున నుల్ల ♦ మతిశయిల్ల
నెటులు గెలిచెదనో కాక ♦ యింతిలేక.

మ. ప్రమదారత్నముఁ జూడకున్న నవలా♦పాదాబ్జపాంసుచ్ఛటా
క్షమ లేఁజెమ్మటజాలునన్ సలిలముల్ ♦ చారుస్మితజ్యోత్స్నఁ దే
జము నిట్టూర్పున గాలి కౌనున బయల్ ♦ సంధిల్ల జీవంబు జీ
వము నేకంబు ఘటింతుఁగాని సమర♦వ్యాపార మింకెంతునే.

కం. నావుడుఁ జెలికాం డ్రావసు
దేవాత్మజుఁ జూచి యతని♦తీరును నవలా
రావలె నటన్నతలఁపును
భావంబున నెంచి మగుడఁ ♦ బల్కిరి వేడ్కన్.

కం. దేవరయానతి మదిలో
భావించిన యుక్త మగును ♦ పద్మదళాక్షా
తావి నెడఁబాసియుండెడి
పూ వెందుకు నట్లె కాదె ♦ భువి నీనడకల్.

కం. చంద్రు నెడఁబాసి యుండునె
చంద్రిక చంద్రికను బాసి ♦ చరియించునొకో
చంద్రుం డిపు డాకై వడిఁ
జంద్రముఖియు నీవు నెనసి ♦ చరియించుగతుల్.

కం. నీ మమత తెలిసెనేకద
భామామణి యచట నెంత ♦ పలవించునొకో
మీామనసులు మీావలపులు
కాముఁ డెఱుఁగుఁగాక యొరులు ♦ కానంగలరే.

కం. నావుడుఁ జెఱున వ్వొలయుఁగ
భావజజనకుండు వికచ♦పద్మదళాక్షిన్

రావింపఁగోరి యుండఁగ
నావేళను జనుల కెల్ల ♦ నద్భుత మెసఁగన్.

సీ. బంగారుచెంగావి♦పావడల మెఱుంగు
బయ లానునట్టినె♦మ్మోయి బెడంగు
పచ్చరాపలకడాల్ ♦ రచ్చఁ బెట్టెడిచిన్ని
పొసఁగెడితెక్క_ల♦పసరువన్నె
కప్పొందునింద్రనీ♦లపుపొగరు లెసంగు
శిరసునఁ దగుకర♦జిగిహరంగు
నలుదెసలందు సం♦దపుముత్తియపుమ్రుగ్గు
చల్లెడియుదరంబు♦తెల్లనిగ్గు

తే. గీ. నెఱపసపునీటిచాయలు ♦ నిక్కుముక్కు
బెరయ నున్నట్టుమాటికి ♦ తిరుపు గట్టి
చేరి యటమీఁద శౌరిముం♦జేతిమీఁద
వ్రాలె రహిఁ జిల్క నొకపచ్చ♦వన్నెచిల్క.

చ. అటువలె వ్రాలి యంతఁ జిగు♦రాకుకటారివజీరుతేజి యు
త్కట మగుసత్యభామచెయి♦తావి నునుంబస పంటి ఘుమ్మనన్
చిటిపొటితెక్కు_లెమ్మెరల♦చే వడి దేరినదాన వారితో
నిటు లనె నీశమౌళిగళ♦దిందుసుధామధురోక్తినైఖరిన్.

ఉ. సామి జొహారు నీ కసుర♦శాసన నీపదదర్శనంబుచే
నీమెయి నాకుఁదిన్మిగుల♦ హెచ్చినసధన్యత గల్గె నయ్య నే
నామున సత్యభామకర♦మందు వసింతు మృగాక్షి నన్ను నెం
తే మదిఁ బ్రోది సేయుటలు ♦ దేవరచిత్త మెఱుంగునేకదా.

కం. అకలంకచరిత నీకున్
శుకవచనం బింపు గనుక ♦ సుదతీమణి యా
త్మకథలు దెలుపు మనన్ నే
వకజనమందార చేర ♦ వచ్చితి నెలమిన్.

తే. గీ. నిన్ను వరియించఁగా నెంచి ♦ మున్ను సత్య
భామ యుద్యానమున గౌరి♦నోము నోమ
నంబ ప్రత్యక్షమై కోర్కు ♦ లడిగ నొసఁగి
కృప వెలయ నన్ను నొసఁగి తా ♦ నిట్టు లనియె.

మ. చెలి యప్రాకృత మీశుకంబు వినుమా ♦ చేదోడువాదోడునై
తలఁపుల్ నీకు ఘటించు నా సకలవి♦ద్యాశాలి యస్మద్దయా
కలనం బేర్పడుమేటి యీపులుఁగు నిం♦క న్నీవు చేపట్టినన్
కలుగు న్నీకును నిన్ను నేలుదొరకుం ♦ గల్యాణసాఫల్యముల్.

కం. అని గౌరి తనుఁ గటాక్షిం
చినది మొదలు సత్యభామ ♦ చేకొని నన్నున్
తనసైదోడువలెం బ్రో
చును మఱి ప్రాణంబుకన్న ♦ సొంపుగఁ జూచున్.

సీ. అమృతమధ్యమునఁ జె♦న్నార నుండెడుమాకు
నీచాటికడలివీ ♦ డేమి యరుదు
తనరురత్నద్వీప♦మునను గ్రిమ్మరెడుమా
కెన్న జంబూద్వీప ♦ మేమి యరుదు
పైఁడికడిమితోఁట♦నీడఁ జేరినమాకు
నెలమావిక్రీనీడ ♦ లేమి యరుదు
కనకపద్మంపువా♦సనలు గనెడుమాకు
నితరవర్ణసుగంధ ♦ మేమి యరుదు

తే. గీ. పరమశివసభఁ బార్వతీ♦పాణిముఖర
వేణువీణానినాదంబు ♦ విన్నమాకు
నిచటిమనుజులసంగీత ♦ మేమి యరుదు
గావ సాధారణశుకంబఁ ♦ గాను నేను.

చ. గడియ కనేకపద్యములు ♦ గ్రక్కున నే రచియించఁ జూచి యా
వడి నుమువం దలంచి గొర♦వంక కడున్ బొమ నిక్కఁజేసి వా

దడిపిన నవ్వి నీదుకవి•తల్ రచియించిన నట్టు లుండునే
బుడిబుడి బట్టికాఁడు కను•బుద్ధులు గైకొను నంబవెంబడిన్.

చ. హరునకు నద్రికన్యకకు • నప్పుడు మేలపుటల్క గల్గినన్
వెఱవక చెంతఁ జేరి కను•వేడుక నిద్దఱ నూరడించి క్ర
మ్మఱ నలజోడు గూడి నెఱ•ముక్కువ నుండ ఘటింతుఁ గాన న
బ్బురములె లోకమందు నను•బోఁటికిఁ దక్కనరాయబారముల్.

తే. గీ. అవని నీసత్యభామయు • నంబుజాక్షు
నీవు మాపాల గిరిసుతా• నీలకంఠు
లగుట మిముఁ గొల్వవలె నను•నాస వొడమ
సామి చేరితి నీమీఁద • శరణ మనుచు.

చ. ఇది యిటు తోఁగదా యదుకు•లేశ్వర తావకపాదసేవ న
భ్యుదయము గల్గె మాకు నసి•తోత్పలనేత్రకుఁ గార్యసిద్ధియున్
మొదటనె కల్గెఁ గావునను • ముచ్చట హెచ్చఁగ నింతికోసమై
వదలనివేఁక నేఁ దెలుప•వచ్చినకార్య మొక్కింత దెల్పెదన్.

చ. శకునముఁ జూచి నీ వవల•సాగినపిమ్మట మేడ డిగ్గి యా
చకితకురంగనేత్ర మది•చాపలమున్ భ్రమయున్ శ్రమంబు లోఁ
దుకతుకపై సెకల్ చెమట•తుంపురులుం గెరలంగ నూర్పు లూ
రక నిగుడంగ గుండె యద•రంగఁ దరంగదపాంగబాష్పయై.

కం. తడఁబడునడలున్ గడగడ
వడఁకెడిమొడలుం గడంక•వడుచూపులు ని
ల్కడలుం గడలుకొనం జెలు
లొడికమ్మునఁ దోడితేఁగ • నుపవనసీమన్.

తే. గీ. కాఁక సోఁకినపైఁడికి•లాకవలెను
కలఁకఁబాఱిన వెన్నెల•మొలకవలెను
జిగురుకండెను దగిలిన•చిలుకవలెను
కోమలి విరాళికిని జిక్కి • గుట్టు దక్కి.

కం. బెగడుచుఁ దనమదిఁ దెగడుచు
నగణితమోహమున నుపవ♦నాంతరసీమన్
చిగురుతివాసున జిగి దగి
సొగ సగువిరిసెజ్జఁ బొఱలు♦చుం బలుమాఱున్.

కం. నీరూపు నీవిలాసము
నీరేకయు నీదురతుల♦నేర్పును మదిలో
నూరక తలపోయుచు మది
దీరక చెలు లెల్ల సేద ♦ దేర్చుచునుండన్.

శా. ఇంకా మేలిమితోడ నుండదనుమీ ♦ యేణాక్షి యేణాంకమీ
నాంకాతంకవిశంకటప్రసవప♦ర్యంకస్థలిన్ గంధవా
హాంకూరాహతి సోలి వ్రాలి భవదీ♦యధ్యానసంధానని
శ్శంకప్రక్రియఁ దేలితేలి విరహా♦జ్వాలాకరాళాంగియై.

కం. నగుచు న్మాటికి విధికిం
దెగుచుం జెలి యుండియుండి ♦ తెఱవల కెల్లన్
మొగిుచుం జేతులు మనమునఁ
దగుచు న్మలుచుట్టు విరహ♦తాపముకతనన్.

సీ. వనమాలి యిదె వచ్చెఁ ♦ దనుమాలిమి నటంచు
ఘనమాలికను జూచి ♦ కలువరించుఁ
గనఁజాలునిలఁదళు ♦ క్కనఁ జాలుజిగిమించుఁ
గని జాళువాచేల ♦ యని తలంచుఁ
గరవీరములఁదేఁటి♦మొఱ వీరగలిపించు
మురళీరవం బని ♦ మోహ మించు
ముద మాని తెలియ కం♦గద మాని చలమించు
నెదమానికం బని ♦ యిచ్చగించుఁ

తే. గీ. దెలిసి వెఱఁగంది యెదఁ గుంది ♦ పలువరించుఁ
దలఁపునను డాసి కను మూసి ♦ కలువరించు

మరునిచే నున్నపొన్నపూ♦దురుసుకిరుసు
చెనకులకు నోడి ధృతి వీడి ♦ చిగురుఁబోఁడి.

చ. వనజదళాక్షి గోల యదు♦వల్లభ దుర్లభతావకాంఘ్రిసే
[1]వనజనితానురాగభర♦వల్గదనంగదశాకృశాంగియై
వనరుచున్న దింతులను ♦ వంతలఁ బెట్టుట పాడి యౌనె యే
పని యెడఁ గల్గినా చెలులఁ ♦ బాయనివైపున నుండఁగాఁ దగున్.

తే. గీ. ఏమి తెల్పితినో యని ♦ యెంచవలదు
బాల యిఁక నొక్కక్షణ మైనఁ ♦ దాళలేదు
ద్వారకకు నంపఁదగునట్టి♦వారి ననిపి
చంచలాక్షిని వడిగ ర♦ప్పించవలయు.

చ. మన విటు లేను దెల్పి తను♦మానము సేయక చిత్తగించు నా
ఘనతయు నాప్రసిద్ధియు జ♦గంబున నంద ఱెఱుంగఁగా మదిం
దనియక చెందుచు న్నవసు♦ధారస మొల్కెడునాదుపల్కులన్
విని తల యూఁచనట్టిపృథి♦వీవరు లెవ్వరు కంసశాసనా.

వ. అని యివ్విధంబున విన్నవించిన పంచవర్ణకీరంబునకు సంతసించి మఱియును వినుతించి మగుడ ననిచి యంతకుమున్న తనకు సమయోచితాలాపంబులఁ బ్రొద్దుగడపిన సమీర మయూర సారంగ కలహంస కలరవ సురభి శశాంక మకరాంకముఖనిఖిలపరిజనంబులం గాంచి వీరు తమపేరు వాసికి వేఱు వాసి యుండక తమ యింగితం బెఱింగి పలికి రని విజయమాద్రేయసైనేయులం జూచి నుందలించి కందళించినయానందంబు గ్రందుకొనఁ దమచిత్తంబులు చల్లఁజేయువాఁడు వీఁడెయని చిత్తజావతారమహోదారుం డగు రుక్మిణీకుమారుం గాంచి సకలకళాభిరామయగు సత్యభామం దోడితెమ్మని నియోగించి యంభోధితరణంబు నతిత్వరితాభిగమనంబు నుద్దేశించి యుచితచిరత్నం బగునొక్క శిరోరత్నంబు నిచ్చి యచ్యుతుం డనిపె ననిపిన యప్పు డారత్నం బద్భుతంబుగా ననర్ఘ్యమణిఘృణిధోరణీదేదీప్యమానం బగునొక్కదివ్యవిమానంబై పొల్చె. పొల్చిన నందు నిలిచి

పా. 1. వనజతాంతరాగ.

ప్రద్యుమ్నుఁ డాకీరంబుబడి వాగెగా ముందఱ రాఁగ వేవేగ నంభోనిధానంబు తరించి ద్వారకాపురంబు ప్రవేశించి యరదంబు హజారంబుచెంగట నునిచి నిరంతరసమేధమానకల్యాణంబగు దివాణంబునం దగుకక్ష్యాంతరంబులు గడచి యలవడనఁచి కంసశాసనానురాగసాగరంబు గట్టుపొఱలినవగఁ దగుమానికంపుజిగిచెందిరంబుచేఁ దిరంబగు సత్యభామామందిరంబు దరిసి యచట నేమి యలబలంబు లేమి యరసి యనుకలశిశిరవస్తునికరాదాన సముస్నిద్రగజగామినీజనయాతాయాతగమన సూచితసరణిఁ దదీయోపవనాతంబు చేరం జని యచ్చటవేచి యంతటఁ గలయంజూచి వాడినకువలయంబులును, వీడినమృణాలవలయంబులును, చిటిలినరత్నహారమ్ములును, పెటిలినగంధసారమ్ములును, కగ్గినకర్పూరమ్ములును, తగ్గినయుశీరమ్ములును, ఉడిగినసమరసపూరమ్ములును, నుడుకెత్తినతుషారమ్ములును, దొరఁగిన వకుళమ్ములును, సొరగిన కమలముకుళమ్ములును, జడిసిన యాళీజనమ్ములును, కెడసిన కుసుమవీజనమ్ములును, రిత్తలైనచలువకలువపూసింగాణులును, గుత్తులువీడి పొడిపొడిగ రాలినసుహాణులును పరికించి యచ్చెరువుగానెంచి యందు చవిజాతిరాతిచందపొందికల నందగించియున్న కడవన్నెతిన్నెకడల నెల్లెడలఁబెల్లుగ మల్లడిగొని యుల్లలిల్లుపుప్పొళ్లఁజల్లనగు మల్లెపూసెజ్జఁ బవ్వళించి దిటమ్ము ఘూళించి తనపజ్జ బుజ్జవమ్ముగ నుజ్జగించిన సజగపుగొజ్జంగినీటితుంపరలు పెంపరలుగాఁ జిలుకునలుకుమగులుకునిగనిగనిపొగరుతొగరు తొగచిగురువగచిమ్మనఁగ్రోవులదీవుల నింపుజలసూత్రపు ప్రతిమలనుండి దండిగ నిండియుండి జాళువాడాలు జాలువాఱ నిచ్చలపు పచ్చలరవలనిగనిగలు గీలుకొనుకీలునెమ్మిపించంబులఁ గ్రమ్ముతెమ్మెరలనిక టమ్మున నాడాడ నాటునేడాకులయనంటికపురపుదుమారమ్ములు ఘుమ్మనఁ దనపయిం గెరలం బొఱలుచు వియోగభరోపప్లవంబునఁ దెరలుచు నంబుజాక్షుదిదృక్షాతరంగితాంతరంగయు ననవరతగళదవిరళబాష్పధారాళధారా విరచితాపాంగయు ననుక్షణజాయమానసంతాపయు నాయల్లకదశాతిదీన విలాపయు నాళీజనకృతోపచారయు నలసభారవిలుప్తసంచారయు నంతత వియోగసంజనితసంభ్రమసముద్దామయు నగుసత్యభామను గాంచి నమస్కరించి కృష్ణాభిహితసందేశంబును దదీయవిరహావేశంబు నంతయు నెఱింగించి

యంగనాజనసమేతంబుగా నాయుపమాత నాదివ్యవిమానారూఢం గావించి తోడితెచ్చె నప్పు డాయసమానవిమానవిలసమానకాంతిసంతతి దిగంతంబుల వింతవింతగా నకాలసంధ్యారాగంబుడంబున విడంబింప సొంపునం జూచి యవ్విధంబు కంచుకిజనంబు వచ్చి హెచ్చరించిన నచ్చెరువున నగ్గిరిధరుండు దిగ్గన లేచివచ్చి మచ్చెకంటి యున్నవిమానంబు చూచి యచ్చట నఖిలజనంబులు తొలంగ బరాబరి సేయించి పరిజనంబుల నవల ననిచి యెదురుకొని మదిరలోచన కేలుకేలునం దాటించి యానావరోహంబు సేయించి వదనారవిందమ్మున మందహాసమ్ము గ్రమ్మ వశావశంవద విలాసబంధురం బగుగంధసింధురంబుచందంబున మందమందగమనంబున వచ్చి యనంగసంగరతరంగితాంతరంగంబులు హెచ్చి శశాంకముఖియుం దాను పర్యంకంబున వసియించె నంత.

తే. గీ. తల్లిదండ్రులమనసులు ♦ చల్లఁజేసి
తన యునికికేఁగె రుక్మిణీ♦తనయుఁడటులు
మఱియు హరివేడ్క చెల్లించి ♦ మమత మించి
యతనిసిగబొందుపైఁ జెంది ♦ యంద మొందె.

ఉ. అంగనవెంట వచ్చినమృ♦గాయతలోచన లందుఁ బొందుగా
నంగజుతండ్రికిన్ జలరు♦హాక్షికి నూడిగముల్ ఘటింపుచున్
చెంగట నిల్చి తత్కరుణ♦చేకొని సైగలు దెల్పి సొంపు మీ
ఱంగఁ గ్రమాన వేఱొకస♦రాతిమఱుంగున కేఁగి రర్మిలిన్.

కం. ఆనాటిఁ గలసి పలుమఱు
నానావిధరతులఁ బ్రియము ♦ నయ మెనయంగా
నానందనందనాగ్రణి
యానందాంభోధి నోల ♦ లాడుచు నుండెన్.

వ. తదనంతరకథావిధానం బెట్టి దనిన.

మ. ప్రథితప్రాభవ ప్రాభవన్మృదుగుణ♦ప్రాగ్భార ప్రాగ్భారతీ
ప్రథితాచారణ చారణస్తుతయశో♦భారా సభారాసహా

త్వథసేనారవ నారవర్యపటలీ పార్థక్య పార్థక్యయో
ధధరాయావళ యావకన్నిజమహో దారాంకదారాంకగా.

కం. అంగజసదృశాకారా
సంగరతలనిరుపమాన శౌర్యవిహారా
లింగాంబికాకుమారా
శృంగారరసప్రధాన శీలోదారా.

కం. హాటకితస్మరగుణపద
పీటంకృతిగీతివిజయ వేంకటదేవా
పీటీరససౌరభపరి
పాటీరమ్యగుణచంద్ర బలినిస్తంద్రా.

మాలినీవృత్తము.

అధరితపరరాజా హారిచక్షుఃపయోజా
ప్రథితభుజమహౌజా భవ్యసాహిత్యభోజా
బుధజనసురభూజా భోగలీలాబిడౌజా
విధుతరిపునమాజా వీరసామ్రాట్తనూజా.

పంచచామరవృత్తము.

చరాచరాధిరాజవీర జాలమానకేళికా
దరా ధరాధరార్భోగ ధైర్యఘాతమేరుమం
దరా ధరాధరాచకీర్తి దారదస్యుమీనదీ
వరావరావరాత్మగంధ వారణాంచితాంగణా.

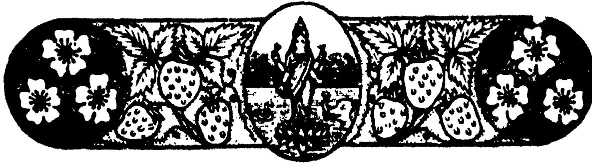
గద్యము.

ఇది శ్రీకాళహస్తీశ్వరచరణారవిందమిళిందాయమానాంతరంగ జ్ఞానప్రసూనాంబికా కృపావలంబవిజృంభమాణసారసారస్వతసుధాతరంగ లింగనమఃఖివెంగనామాత్యవంశపావన విరచితవిద్యాధిదేవతాసంభావన దక్షిణసింహా

సనాథ్యత్పతిరుమలక్ష్మాకాంతకరుణాకటాక్షలక్షితస్వచ్ఛముక్తాగుళుచ్ఛ
సితచ్ఛత్ర చామరకళాచికాకనకాందోళికాదిరాజోపచార ధీరజనహృద
యరంజకవచోవిహారవల్లకీవాదనధురీణవర్ణ గీతాదిగాం
ధర్వస్వరకల్పనాప్రవీణ కామాక్ష్యంబికానాగసకవి
రాజనందన కలితసకలబాంధవహృదయానందన
శ్రీకర కవితాకర సుకవిజనవిధేయ శ్రీ కామే
శ్వరనామధేయప్రణీతం బైనసత్యభామా
సాంత్వనం బనుమహాప్రబంధంబు
నందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

సత్యభామాసాంత్వనము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ జృంభితాంబురుహా రే
ఖాజనకకటాక్ష యాది♦గర్భేశ్వర నా
నాజనసుతవితరణ వి
ద్యాజితరాధేయ ముద్దు♦లక్ష్మిరిరాయా.

తే. గీ. అవధరింపుము జనమేజ♦యక్షితీశ్వ
రునకు నావ్యాసమునిశిష్యుఁ ♦ డనియె నిట్లు
శౌరి సాత్రాజితిని జేరి ♦ చనువుమీఱి
యుబ్బరంబునఁ దనియక♦యుండువేళ.

ఉ. అయ్యొ పరాకు సామి నర♦కాసురుఁ డంపఁగ వచ్చినట్టి పెద్
దయ్యపువేగరిం బెనఁచి♦త్రాటను గట్టి గుడారువాకిటన్
గుయ్యకు మంచు నో రదిమి♦గుప్పచు మీనగరింటిచారు లో
య్యొయ్యన వచ్చినా రని మృ♦దూక్తులఁ బెంపుడుచిల్క పల్కినన్.

చ. తనిసినవేళఁ జూచి మఱి ♦ దవ్వులనే పొడకట్టి నిల్చి మీ
కనుఁగొనసన్నమన్ననలు ♦ గన్గొని చిత్త మెఱింగి ఱెక్కలన్
నినుచుక చిన్నిక్రొంబసిఁడి ♦ నిద్దపుటందెలు గిల్కుగిల్కనన్
చనవునఁ జిల్క వచ్చుటలు ♦ సారసనాభ విచిత్ర మయ్యెడిన్.

చ. ఒడికముగాఁగ మై యణఁచి ♦ యోరగఁ జేరఁగ వచ్చివచ్చి యొ
క్కెడ నెడ గల్గ నిల్చి క్రియ♦యేర్పడఁ గార్యము ముక్తకంబుగా
జడియక మేలు గల్గఁగను ♦ సంగతి తప్పక చాల కింపుగాఁ
గడఁక వహించి పల్కుచిలు♦కన్ జిలు కంచు గణింప శక్యమే.

తే. గీ. పలుకుపలు కెల్లఁ జల్లనై ♦ ప్రౌఢి మీఱ
మీకు విజయంబు గోరెడి♦మేలువలన
నవని నీచిల్క హరి యాట ♦ యరుదె నీదు
పేరువా సెందు లేదొకో ♦ బిసరుహాక్షి.

చ. మిము నెడఁబాసి యున్నతఱి ♦ మే లొనగూడఁగ డాసి నాదుహృ
త్కమలము చల్లఁజేసి నయ♦గారవుమాటలఁ దేర్చి నన్ను నీ
సముఖముఁ జేర్చి నీమదికి ♦ సంతసము ల్గలిగించినట్టి కీ
రముఁ జెయివట్ట కేటికిఁ బ♦రా కొనరించెదు కంసశాసనా.

మ. అని సాత్రాజితి పల్కినన్ నగి పయో♦జాక్షుండు మై దువ్వి చి
ల్కను చేపట్టి నవాత్తు మేపుచును బా♦లారత్నముం దానుఁ గొ
ల్వునకున్ వచ్చి కడానిరేకుపనిబె♦ళ్కుల్ గుల్కుప్రాఁగొప్పు త
ళ్కును కాసీపనిపీఁటపైఁ జెలువుతోఁ ♦ గూర్చుండి పిల్పించఁగన్.

ఉ. వేగ సరాతి దాఁటి మఱి ♦ వింతశ్రమంబు తగన్ దివాణపు
న్వాగరులుం జమూపతులు ♦ వీరులు గుంపులు గూడి దయ్యపు
న్వాగరి ముందఱ న్నిలిపి ♦ వేమఱు మ్రొక్కుచు వీఁడు బాళెపున్
బాగులు మాయఁ గన్గొనఁగఁ ♦ బట్టుక వచ్చితిమయ్య నావుడున్.

తే. గీ. శౌరి విస్మయమునఁ జూచె ♦ సారె కతని
చూపు సోఁకిన దయ్యంపు♦రూపు మాని

చొప్పు మార్చినగతి వింత • సొబగు మీఱఁ
దాల్చె నెప్పటిబాఁపన•తనువు వాఁడు.

కం. అప్పుడు హరి వెఱఁగందుచుఁ
గప్పురగంధియును దానుఁ • గను మోదముతో
నప్పాలుబ్రహ్మవర్చస
మొప్పారుట యోర్చి మదిని • నూహింపంగన్.

ఉ. చిత్త మెఱింగి యి ట్టనియె • శ్రీపతితో వెడవింటిపాదుషా
తత్తడి, సామి వీఁడు ముని•దయ్యపురూపున వచ్చి యిప్పు డీ
యుత్తమవర్ణలీలఁ దగ•నుంటకు హేతువు గాఁగఁ దత్పురా
వృత్త మొకం డిలం గలదు • వింతగ నే నది విన్నవించెదన్.

కం. అతులకుతూహలఖని యై
యతులకు గృహమేధిజనుల • కావాసం బై
తతసాధుతపోఽరణి యై
శ్రుతసారణి యనెడియూరు • శోభిలు జగతిన్.

కం. ఆయూర నొక్కవిప్రుఁడు
మాయూరిగరున్ని భాంశు•మంతుఁడు దాంతుం
డాయతమతి యతిశాంతుఁడు
హాయిగ మను నుచితవృత్తి • నచలుం డనఁగన్.

ఉ. ఆయచలాహ్వయుం డెపుడు • నంబురుహోదరపాదపూజనో
పాయము సంఘటిల్ల ముది•ప్రాయమునందు స్వకీయజాయ రమా
మాయయెడ న్రహి న్వికట•మూరుని శ్రీనలు నీలునిం గజున్
గాయజతుల్యమూర్తుల వి•కల్మషకీర్తులఁ గాంచె నల్వురన్.

కం. రయమున వా రందఱు న
ధ్యయనాధ్యాపనవిధమ్ము • లన్నియు నేర్చ
న్వయమునకు వన్నె దెచ్చిరి
నయనానందం బెసంగ•నలువు చెలంగన్.

తే. గీ. అతుల పటుతరపాండిత్య ♦ మమరుసుతులఁ
గాంచి మాయాసమేతుఁడై ♦ ఘనతఁ దండ్రి
పరువము లెఱింగి తగినట్టి♦బంధుజనుల
యిండ్లబాలామణులఁ దెచ్చి ♦ పెండ్లి చేసె.

మ. కృతపాణిగ్రహులై కుమారకులు కూ♦ర్మిం దల్లియుం దండ్రియున్
సతతంబున్ దముఁ బ్రోది సేయఁ బ్రజ మె♦చ్చన్ సర్వకార్యస్వతం
త్రత నిట్లున్ వహియించి కేశవసప♦ర్యాస్నానదానమ్ములన్
శ్రుతిఘోషం బతిథిప్రమోదమును నెం♦చున్వేఁక వర్తింపఁగన్.

తే. గీ. తరువు లన్నియు ననఁబౌరు♦మురువు దెచ్చు
గచ్చు పెచ్చుంగ నామని ♦ వచ్చినటులు
ధరణిసురనందనులకు నం♦దఱికి బాగు
మెయిసొగసు దేరునూనూఁగు♦వయసు వచ్చె.

కం. జవ్వన మిటువలెఁ దమమై
నివ్వటిలం గొన్నినాళ్లు ♦ నెలఁతలుఁ దాముం
బువ్విలుతుకేళి నందఱు
మవ్వంబునఁ దేలి రంత ♦ మఱి విధివశతన్.

కం. గార్హస్థ్య ముడిగి పురిలో
నర్హాచారంబు మాని ♦ యంబాజనకుల్
గర్హింప నన్వయోచిత
బర్హిర్విధు లెల్ల మాని ♦ పాపాత్మకులై.

మ. చరియింపంగఁదొడంగి రందుఁ బరిహా♦సశ్రేష్ఠుఁడై జ్యేష్ఠుఁ డా
పెరిమెం బట్టి కథ ల్వచింపుచుఁ దనుం ♦ బిల్వంచుఁ బిల్వంగ ని
ద్దరఁ బెంపొందెఁ దృతీయుఁ డోహటపువిం♦తల్ చూపుచుం గుక్కలన్
మరఁగెం జేరెఁ జతుర్థుఁ డంత్యకులభా♦మన్ పేరు సార్థంబుగన్.

కం. అందు ద్వితీయుఁడు తా నతి
సౌందర్యము కుశలబుద్ధి ♦ చతురత్వంబున్

గ్రందుకొనువాఁడ నని సం
క్రందనసుతు[1]నట్లు సవతు • గానక జగతిన్.

మ. తిరుగం గోరి భయంబు దీరి తటినీ•తీరంబునందున్ జలా
హరణార్థంబుగ వచ్చియున్నయెడ స•య్యాటంబు గాటంబుగా
బెరయం దా నెలయించె మన్మథశరో•ద్విగ్నాత్ముఁడై యొక్కతెన్
గరియానం గలవాణిఁ గాంచననిభం • గల్యాణిఁ గంజేక్షణన్.

కం. శ్రీనలుఁ డటు వలయించ
న్మానవతీమణి యడంకు • మాని స్మరధను
ర్జ్యానాదమేదురిత చే
తోనాదితమోహ యగుచుఁ • దొడరె న్వానిన్.

ఉ. తొడరినఁ జూచి పైఁ మడమ•ద్రొక్కుఁగ నవ్వుచు గువ్వ చిక్కెరా
విడువ నటంచు నొచుకొని • వేమఱు దానికి మేను జ మ్మనం
దడవుచు వెన్కఁ జూచు చొక•దారిని నారిని శీతమారుతం
బెడనెడ వీవఁ బూవుపొద•రింటికిఁ దెచ్చెఁ గరంబు వట్టుచున్.

కం. శుభనాముఁ డైనతాపసుఁ
డిభగామినిచెయ్యి వట్టి • యీడ్చిన జటివ
ల్లభుగాఁ దలంచి నవసా
రభవద్విటిక గ్రహించె • రసికత మీఱన్.

కం. వీడెము గొను జడముడిదొర
చేడియయధరామృతంబు • చేకొని సురత
క్రీడాపరవశుఁ డయ్యెన్
వేడుక విధుముఖియు నెదురు•వింతలు చూపన్.

సీ. నునుగుబ్బచనుమొనల్ • మునిపంట మొరముచో
నులుక నెమ్మొయితళ్కు • కులుక లీవఁ

పా. 1. నటు కన్న•గానక జగతిన్.

గోమరు మీఱఁగఁ గపో♦లము గ్రమ్మి కళ్లుచుచో
¹ననువొందుకనుమోడ్పు ♦ తనువు లీన
నుక్కుగోరను కొంత ♦ పొక్కిలినొక్కుచో
మ్రొక్కుచేతులకొక్కు ♦ చొక్కు లీన
నింపుగా విడియంపు♦గుంపెనల్ నింపుచోఁ
గల్గులేఁజిఱుమూల్గు ♦ లెల్గు లీన

తే. గీ. వికచపద్మాక్షి నంతరా♦ళికము గాఁగ
జతురగతి నాని చేయూని ♦ చంద్రకాంత
మణిమయశలాక నలచంద♦మామకరణి
వెడవిలుతుకేళిఁ గరఁగించె ♦ విప్రమౌళి.

తే. గీ. అటులు గరఁగించికరఁగించి ♦ యఘము దీర్చి
హత్తి తొల్లింటిమగనిపై ♦ బత్తి జార్చి
చేర్చి కౌఁగిటఁ గడదేర్చి ♦ చెలిమి గూర్చి
యతివ తమిఁ దిట్ట నోర్చితా ♦ నిత వొనర్చి.

చ. సకినెలబిళ్లరీతిఁ బలు♦చందపుటందపుపారువాలపో
లిక వగ నిక్కు డక్కు జవ♦లీల జతుల్ హవణించినట్టు కొం
కు కొసరు మీఱఁగా ములుకు♦గ్రుక్కుల మిక్కిలిఁ జిక్కువాఱఁ జి
మ్మకసరు గుట్టు నెమ్మెవిడు♦పుల్ మెఱయించె ద్విజుండు తద్రతిన్.

కం. ఇటువలె గలిబిలికళ హెూ
చ్చుట నట నిర్వ్రికి మేను ♦ ఝుమ్మన విటునిన్
కుటిలాలక పైకొనియెం
బుట మొగయుకడానికీలు♦బొమ్మయుఁబోలెన్.

సీ. గుదులతోఁ దొడ లాన ♦ నెదురు నాతనిఁబొమ్మ
దురుసుగుబ్బలఁ గ్రుమ్మి ♦ త్రోసిత్రోసి
కౌను గొప్పును గేలఁ ♦ గమిచి వాఁ డద రంటఁ
గెళకి సందిలి నొక్క ♦ నులికియులికి

పా. 1. నునుపొందుకనుమోడ్పు.

తివిరి చెల్వఁడు లోఁబెం దవి కాటు తవిలింపఁ
గ్రుక్కి యు స్సని చెక్కు ♦ గొట్టికొట్టి
యుబికి మో వాని వాఁ ♦ డూకొన కరఁచొక్కుఁ
గెరలి తిట్టుచు నాడుఁ♦గఱచికఱచి
తే. గీ. మేను వసియూడఁ దమిఁ గూడ ♦ మెలుపుతోడఁ
గౌను జవ్వాడ నవహార♦కలిక లాడ
మరుఁడు జళిపించుగేదఁగి♦కిరుసుకరణి
మురిపెమునఁ బొంగి నటియించె ♦ మోహనాంగి.

కం. చెవిచెంత నోరసిగప్పెఁ
దవిలినకడవన్నె మెఱుఁగు♦తాయెతు లొరయన్
జవరాలిపాదముల కా
యవనీసురుఁ డెఱఁగె మన్మ♦థావేశమునన్.

వ. ఇవ్విధంబునఁ గృతప్రణాముండై భూదేవుండు కిలికించితవతి నొడంబఱిచి యిల్లు మఱపించి యెలమినారజపువగలు గఱపించి యిల్లాలి పద్దుల కెడఁబాపి చల్లని చిగురుమెట్టసాక్కించి తనవగకుఁ జిక్కించి వేశ వాటంబున డాయించి వెలిపాళెంబు వేయించి వింతగా నొక విడిది సంత రించి విడిమైదువులచుట్టరికంబు పొంకించి వెలిదేరవల దని జంకించి యేమి యు నెఱుంగనియుతనింబలె నిజగృహంబునకు వచ్చి వినీతుంమనుంబలె నిత్య కృత్యంబులు హెచ్చి పితృసన్నిధానంబునకు వచ్చి సుగుణనిధానంబునుం బోలె నుండె నంత.

సీ. శ్రీమనోహరునభి♦షేకంబు సేయుచో
మగువ మజ్జనమూర్చు♦వగలు దలఁచుఁ
బూతాత్ముఁడై దేవ♦పూజ యొనర్చుచోఁ
బూఁబోఁడి గై సేయు♦పొలుపు దలఁచు
వేడ్కతో హరికి నై ♦వేద్య మర్పించుచోఁ
[1]జెలి కపోసన మిచ్చు♦చెలువు దలఁచుఁ

పా. 1. సతికి కొసరనిచ్చు ♦ చవులఁ దలఁచుఁ.

చేటయూ హరిపాద♦తీర్థంబు గ్రోలుచోఁ
దెరవవాతెర నాను♦వెరవు దలఁచు
తే. గీ. దైత్యభేదిపదానుసం♦ధానవేళ
నంగనారతిపారవ♦శ్యంబు దలఁచు
ద్విజుఁ డటులు పాడి మీఱి క్రొ♦వ్విరి లకోరి
చెనఁటిభూతంబు సోఁకఁ దా ♦ సిగ్గులేక.

సీ. పారువాపలుకుల♦తీరు వాటిల దంచుఁ
దోలుపల్కులు గణించు♦తలఁపు మానెఁ
దాళిగోణము గట్టు ♦ బాళి యేర్పడ దంచుఁ
గావిదోవతి గట్టు♦కడఁక మానె
నేవళంబులు దాల్చ ♦ ఠేవ లలర వంచుఁ
దులసిపూసలు [1]దాల్చు♦తోడుసు మానె
గందంబుఁ బూసిన♦యందంబు లే దంచు
బూది మేనునఁ బూయు♦పొల్పు మానెఁ
తే. గీ. గుంటెనలు సేయువారితోఁ ♦ గూడి యుండు
కులుకు చన దంచు సజ్జన♦గోష్ఠి దక్కి
చెనఁటియై పాటుఁ డీకీతిఁ ♦ దనువు మఱచి
తరళలోచనపై మించు♦తలఁపు లెంచు.
సీ. మారుబీరముచేత ♦ బారుబీరము చిక్కి
లెడలించుపెట్టెలో ♦ ముడుపు లాగుఁ
బూఁతసొమ్ములు కొన్ని ♦ పోసఁగించి పూసబా
ట్టును నింటఁ గలయంతి♦యును హరించు
భరతంబు వీణె తం♦బుర నేర్చవలె నంచు
సానికూఁతులయిండ్ల♦చాయఁ బోవుఁ
బొనుస్త్రారికిఁ జదువఁ♦బోదు నను నెపానఁ
దా నున్నపురవీథి ♦ దాఁటి పోవు

పా. 1. దాల్చు♦తోడుకు మానె.

తే. గీ. వెడలి వెలయింతికడ కేఁగు♦వేళ మేనఁ
జెలువుగాఁ బూనుపికిలివ♦న్నెలు సడల్చి
యేమి యెఱుఁగనియట్ల తా ♦ నింటఁ జేరుఁ
గొన్నినా ళ్లిట్లు నెమ్మదిఁ ♦ గొంకికొంకి.

కం. చక్కరవిల్తునిచిక్కులఁ
గక్కసిలం దనదుమనసు♦కాఁకలు దీర్పన్
చక్కనిగుబ్బలమక్కువ
యుక్కలపున్ మనసుతపసి ♦ యువిద కలిగియున్.

శా. ప్రాతస్స్నానముఁ జేతు నన్నెపము మీ♦ఱన్ వేగుజామైనచో
స్వాతంత్ర్యమ్ముగ నిద్రలేచి వెలిత్రో♦వల్గాచి యచ్చోట సం
కేతంబు ల్వెలయంగ జారిణుల స్రు♦క్కించున్ తమిం గూడి యెం
త్రేతృప్తుం డయి యంత యేటి కరుగున్ ♦ నిష్ఠాగరిష్ఠాకృతిన్.

సీ. కలశభవశ్రీలఁ ♦ దలఁచి ప్రసంగించుఁ
గువలయాక్షులచన్ను♦గవలు చూచి
నదనదీయాఖ్యాన♦నటనము ల్మెఱయించుఁ
బడఁతులనెఱికప్పు♦జడలు చూచి
శంఖస్మృతిమహాత్త్వ♦శంసలు గావించు
రమణులమేలికం♦ఠములు చూచి
శుకవాక్యమహిమవి♦స్ఫురణంబు మెఱయించుఁ
దరుణులరహిపల్కు ♦ తెఱఁగు చూచి

తే. గీ. తలిరుఁబోఁడులు నీరాట ♦ సలుపునెడల
మందులను జేసి యచటిబ్రా♦హ్మణుల నెల్ల
స్నానములు చేయుకై వడిఁ ♦ దాను సచటి
విప్రులనుబోలె నాధూర్త♦విప్రవరాళి.

కం. గాయత్రి నోడివి ద్విజవరు
లాయెడ మౌనంబునన్ స♦హస్రావర్తుల్

సేయునెడఁ దాను మన్మథ
గాయత్రీజపము సేయుఁ ♦ గలుషాత్మకుఁడై.

చ. అల జవరాలిపెందొడల ♦ నంటినక్రొంబసపుంబిసాళిని
గ్గులు తెలిచల్లడంబుతుదఁ ♦ గుట్టినబంగరుసీలికండెతో
వెల కెనయై చెలంగుపది ♦ వేలవిధమ్ములకోడెగాండ్రతోఁ
గలిసి చరించె వాఁడు నడ ♦ కాకి యనన్ నడువీథిలోపలన్.

మ. బురుసాకుచ్చులతాళిగోళము కళల్ ♦ పొల్పొందనెత్తావిక
ప్పురవీడెంబును మోవికెంపుజిగిపెం ♦ పున్ జెంపగోరొత్తులున్
మెఱుఁగుంగస్తురిగీరునామములయే ♦ మ్మెల్ మీఱఁగా మించె న
ప్పురి లేఁబ్రాయపుఁగోడెకాండ్రు తను గుం ♦ పుల్గాడి వెన్నాఁడగన్.

చ. చెకుముకిరాయి దూదియును ♦ చిన్నపుపోగర కోవిచెంబు ల
త్తుకజిగిపోఁకసాళె యొరఁ ♦ దోపినగంటము సూరకత్తి మ
ల్కుకొలికి వట్రువంబుపొర ♦ లోపలిసంబెళ సున్నమాకు లి
చ్చకముగఁ బూని బోడిగలు ♦ సారెకు మచ్చులు చుట్టి యుయ్యఁగన్.

సీ. రదనాగ్రమున మించు ♦ నుదిరిబంగరుమొలల్
కసిగాటుమోవిపైఁ ♦ బసిమి నించ
నునుజిగిమించునూ ♦ నూఁగుమీసపురేఖ
మోముపై నొకవింత ♦ గోము నెఱప
సికమీఁదఁ జుట్టిన ♦ చెంగల్వవిరిదండ
జిల్గురుమాలపై ♦ జీరువారఁ
దోడెంపునవ్వుల ♦ తులకించువెన్నెలల్
ముత్యపుసరులపై ♦ ముద్దుగురియ
తే. గీ. మించుమించులమించుగ్రో ♦ మ్మించు నెఱయఁ
బదములను గుల్కుబిరడల ♦ పావ లమరఁ
బంత మెద హెచ్చు సేమంతి ♦ బంతి పూని
ప్రోడయై క్రుమ్మరుచునుండు ♦ భూసురుండు.

సీ. వీథిలోఁ దిరుగాడు♦వేశ్యకాండ్రకు
స్త్రీలకుఁ గలహముల్ ♦ తీర్చితీర్చి
యేకాంతమున నున్న♦యింటఁబోఁడుల కెల్లఁ
దీరుగా నామముల్ ♦ దిద్దిదిద్ది
సూళ్లెరులచాయ ♦ వాలాయముఁ జరించు
చెలులకుఁ బ్రియములు ♦ చెప్పిచెప్పి
తరితీపుచేసి యెం♦తయు రూకఁ జెల్లించు
దూతికుటీరంబు ♦ దూఱితూఱి

తే. గీ. చదువు లెగనాసె నీతులు ♦ పదటఁ బుచ్చె
గురుజనముమాట నిరసించెఁ ♦ గులము ముంచెఁ
బురజనము చూచి నవ్విన ♦ సరకుగొనక
యెగ్గు విడనాఁడు బాఁపన♦యెక్కటీఁడు.

సీ. పూబోఁడెకోలచేఁ ♦ బాదలబయల్ చిమ్మఁ
జిమ్మి యంతనిలాక♦చేయి మార్చు
మార్చి యెదుట వచ్చు♦మగువలపైఁ దూఱు
తూఱి వెన్కకు వచ్చి ♦ సారె నవ్వు
నవ్వి రుమాలీవ్వడ ♦ నవ్వలివ్వలఁ జూచుఁ
జూచి చొక్కునఁ దానె ♦ సొంపు మెఱయు
మెఱసి చెంగట వచ్చు♦ నరదికాండ్రను రేఁచు
రేఁచి వారిని కూక♦రించి పోవుఁ

తే. గీ. బోయి తమి హెచ్చి వస్త్రవు♦పొందుఁ గోరి
యపుడె యడపంబు బుడుతచే ♦ నడగ నంపు
నంపి యది యొప్పకుండిన ♦ నదరువెట్టు
మరలి యానీచుఁ డెప్పటి♦[1]తెరువు గాంచు.

ఉ. గాయకుఁ డమ్మహీసురుఁడు ♦ గ్రాంథికుఁడో యని లోకు లెంచ వా
లాయము శాస్త్రముల్ చదువు♦లాగున నొక్కయెడఁ గొణంగుచుఁ

పా. 1. తెరువు వట్టు.

నాయికరీతియుఁ గళలు ♦ నాయకజాతియు నిర్ణయించ వా
త్స్యాయనసూత్రముల్ రతిర♦హస్యముఁ జూచు నపేతశంకుఁడై.

ఉ. నీటునఁ దాను వచ్చునెడ ♦ నిక్కముచుట్టతికంబు దెల్పి య
ప్పాటలగంధితో సదరు♦పాటున నూరక యెవ్వఁడేనియుఁ
మాటున మాటలాడఁ గని ♦ మాటికి మీసము దువ్వి యొంటిపో
ట్లాటకుఁ బిల్చువాఁడు ద్విజు♦లందఱు నచ్చెరువంద నచ్చటన్.

కం. ఆహిరియును మాహురియు బి
లాహిరియును పాడికొని కి♦లార్చుచు గురుదా
నోహారిసాహరి చిమ్ముచు
లాహరి తగఁ దిరుగు నతఁడు ♦ లంజయుఁ దానున్.

తే. గీ. అటులు విడివడి తిరుగాడు♦నవసరమున
ధరణి శుభనాముఁ డగుజడ♦దారిరాయఁ
డాత్మగృహిణి గ్రహించిన♦యందువలనఁ
గనలి శపియించె రక్కసి ♦ గాఁగ నతని.

కం. కడు శాప మొంది వేఁడుచు
గడగడవడఁకంగ నతనిఁ ♦ గరుణను మగుడన్
జడదారి పల్కె రక్కసి
వెడఁగ చనుము కృష్ణుఁ జూడు ♦ వెఱవకు మనుచున్.

తే. గీ. వెఱపు దీర్చినఁ దాపసి♦విభునియనుగుఁ
దమ్ములకు మ్రొక్కి రక్కసి♦తనముఁ దాల్చి
ద్విజుడు [1]నరకాసురుని జేరి ♦ తిరుగు, నిప్పు
డంచె శాపవిమోక్షణం ♦ బతఁడె యితఁడు.

కం. అని ముద్దుచిలుక వివరిం
చినపుడు జోహారు చేసి ♦ శ్రీనలుఁ డంతన్
మనమున సమ్మద మొసరఁగ
వినయమ్మున విన్నవించె ♦ విభుఁడు వినంగన్.

పా. 1. నరకాసురుని గూడి♦తిరుగు.

కం. నీపాదదర్శనంబునఁ
దాపముఁ బాపంబు నెడలె ♦ ధన్యుఁడ నైతిన్
శాపవిమోక్షణ మయ్యెను
గోపాలవతంస దైత్య♦కులవిధ్వంసా.

కం. నెరసంజఁదొట్టె గొయింటరి
ధరణిం దమిఁ గూడుకతన ♦ దైత్యుండై యా
నరకాసురుండు పుట్టిన
యెరపరికపుగాథ యెఱుక ♦ నెఱుఁగుదువె కదా.

కం. స్థల జల వన గిరిదుర్గం
బులఁ జను ప్రాగ్జ్యోతిషాఖ్య♦పురమున సుఁకాం
తల నరకాంతలఁ జెఱఁగొని
వెలయున్ నరకాసురుండు ♦విభవోన్నతుఁడై.

మ. జగముల్ బెగ్గడిలన్ నభంబు వగులన్ ♦ శైలంబు లూటాడ మెం
డుగ బ్రహ్మాండము నిండ నుద్భటభటా♦టోపంబు మీఱన్ సురో
రగ విద్యాధర సిద్ధ సాధ్యబలము♦ర్వారప్రతాపోన్నతిన్
తగు నెంతే నరకాసురుండు రణవి♦ద్యాచండపాండిత్యుఁడై.

సీ. పరిచారకులు గాని♦సురనాయకులు లేరు
చెఱఁ బడకున్నయ♦చ్చరలు లేరు
హుజూరుపాటకు రాక♦యున్నజక్కులు లేరు
మణుల నియ్యనియేటి♦మగలు లేరు
వేళఁ గావకయున్న♦విద్యాధరులు లేరు
వరుసలు గొననికి♦న్నరులు లేరు
యుద్దాలు చే నెత్తు♦కుండుసాధ్యులు లేరు
మోపులు మోయని♦మునులు లేరు

తే. గీ. అక్షయపరీక్ష్యతాఘూర్ణి♦తాక్షియుగళ
గండమండలుఁ డగు నర♦కాసురుండు

హాలహాలలీలఁ జెందుబెం ♦ డాడువేళఁ
దరళగతిఁ జెందు నీచరా ♦ చరమునందు.

కం. అకృతకరగ్రహాలు తటి
త్ప్రకరోపమవిగ్రహాలు చె ♦ ఱంబడి యున్నా
రకలంకచరిత రాజ
న్యకసుతలు పదాఱువేవు ♦ రసురపురమునన్.

ఉ. ఆరమణీలలామము ల ♦ హర్నిశమున్ నినుఁ గోరుకోర్కె లీ
డేరఁగ దానవేశ్వరు వ ♦ ధించి బవరమ్మునఁ గొట్టి వారలన్
ద్వారకయందుఁ జేర్చుకొని ♦ వైభవ మెచ్చఁగ నిచ్చ గెల్వరా
బీరము తోరమై పొసఁగఁ ♦ బెండ్లి యొసంగఁ దలంచు శ్రీపతీ.

తే. గీ. నిశిచరుఁడు గాన తద్భట ♦ నివహ మెల్లఁ
గొలువ రే యెల్లఁ గొలుపుండి ♦ కొంకు దీర
నసుర వేగిన నిదురించు ♦ నందువలనఁ
గలుగుఁ బగలింటిపోరున ♦ గెలుపు నీకు.

తే. గీ. అనిన శ్రీనలుఁ గరుణించి ♦ యాదరించి
నవ్యకాంచనపటభూష ♦ ణము లొసంగి
ముందుగా వాని నుక్కళం ♦ బున వసింప
ననిచె విజయంబు గోరి య ♦ య్యసురవైరి.

శా. భాసిల్లెన్ నిజసోదరేందుసుభగం ♦ భావక్రియావీక్షణో
ల్లాసోదారముకుందదారకృతలీ ♦ లాలాస్యసారస్యభృం
గీసంగీతతరంగితాబ్జరుచిభం ♦ గీజాతరంగోల్లస
త్కాసారాబ్ధితరంగజాలము శర ♦ త్కాలం బవేలంబుగన్.

సీ. జలదయాతాయాత ♦ సరణు లన్ని యడంగెఁ
గలహంసకులమంద ♦ గతు లెసంగెఁ
గరలి జోడువిమిళ్లు ♦ కేకలు చాలించె
రాచిల్కపల్కుల ♦ రాణ మించె

బెడబెడ మను గొప్ప • వడగండ్లు జడి నిల్చె
రసదాడిమముత్యపు • ముసురు పొల్చె
గూడకొంగలబారు • కూఁతరాయిడి విచ్చె
క్షితి శాలిపాలికా • గీతి హెచ్చెఁ
తే. గీ. కడఁగి సడలుచు మొగిలిపు • ష్పములు వీఁగెఁ
గమ్మనెత్తమ్మికలువపూ • దుమ్ము రేఁగె
వింత యిది యెంచ ననెడిని • వ్వెర నటించ
మొనసి నానాఁట వెలుతురు • మొగులుపూట.

కం. మీసరములు సమలలితాం
గీసరములు సురభికుంద • కేసరములు స
త్కాసరములు తతజలదని
రాసరములు భాసిలెఁ శ • రద్వాసరముల్.

కం. మెఱుఁగుల పేరిటి ప్రాయపుఁ
దరుణుల నెడఁబాసి విరహ • ధవళిమ గొని త
త్తరమున నడరెడివనువున
బెరయుచు నీరదకులంబు • వెల్వెలఁబాఱెన్.

సీ. హృద్యతరోద్యాన • పద్యలఁ జెలు వొందు
కుందబృందంబులఁ • గొంతసేపు
హారువుగా నొండొంటి • నంటి ఘుమ్మన జంట
గోరంటగుత్తులఁ • గొంతసేపు
నవనీయకాసార • నవసారభోదార
కువలయవనసీమఁ • గొంతసేపు
పొంగారుమస్తుకే • నుంగుకస్తురిగబ్బు
గుబ్బతిల్లెడిచెంతఁ • గొంతసేపు
తే. గీ. కొలువు సేయుచు విహరించు • కోడె తేఁటి
గుములు కొమెరలతో వేడ్కఁ • గూడి యాడె

సమ్మదమ్మునఁ గమ్మనె♦త్తమ్మితేన
గ్రోలి యవ్వేళఁ జొక్కున ♦ వ్రాలివ్రాలి.

ఉ. కన్నులడాలు కుంతముల♦కై వడి వింతలు చూపుకాపులే
యన్నులమోవి బింబఫల♦మంచును చేరఁ దలంచి మించి పై
రెన్నుల ముక్కులం గమిచి♦యింపుగఁ బెంటుల నంటి చూడికన్
గ్రన్నన నేఁగురామచిలు♦కల్ రహి నట్టులు సాఁచుఁ జెంగటన్.

ఉ. ఆతతి మందయందుఁ బడు♦నట్టుగఁ గొమ్ముల గట్లఁ గ్రుమ్మి లోఁ
బోతర మొప్పఁగా మరుని♦పోరునకై గమకించి పైపయిన్
మ్రోఁతకు హుంకరించి మెయి♦మూర్కొని మూతుల నెత్తిహత్తి యాఁ
బోతులు అంకె వేయుచును ♦ బోరనఁ జేరె సమాంసమీనలన్.

కం. కమలములు పాకవినతం
బులు నగుకల్హారచయము ♦ మూర్కొని క్రిందన్
వలపునకుఁ జొక్కికై వడిఁ
దల లూఁచున్ పైఁడి నుక్కు ♦ తళతళ మీఱన్.

సీ. కలువలసంగాతి ♦ చెలువులమజ్జాతి
యివముపుట్టువిళాతి ♦ యింపుజోతి
[1]తొలిజోగిముడిపూవు ♦ బలుజక్కవలగావు
నెలరేవలపుప్రోవు ♦ నింగితావు
ఒజ్జనెచ్చెలిమేలు ♦ యొరవువెన్నెలచాలు
కడలిరాయలచూలు ♦ కళలప్రోలు
మరునివజ్రపుతాళి ♦ మలయురిక్కలబాళి
యెడయుజోడువిరాళి ♦ యిరులజాలి

తే. గీ. చురుకుడాల్ జంట తపసిరా ♦ చూపుపంట
సోయగపుఠేవ కనుచాటు ♦ చోటియావ
తామరలబంది కఱిమేను♦రామఱంది
తేటఁ బొటిల్లె జాబిల్లి ♦ తేజరిల్లి.

పా. 1. తొలిజోగిముడుపురా♦వలజక్క.

ఉ. నీరధరాళిపేరఁ దగు ♦ నీలపుబిందెల వ్యోమలక్ష్మి య
వ్వారిజనేత్రు నెయ్యమున ♦ వంచినముత్తెపుతేటనీటఁ బ
ల్మాఱును రాజుగాఁకకయి ♦ మజ్జనమాడి దిగంగనామణుల్
వారకతాల్చుచల్వవలు♦వల్వలె నిండెను పండువెన్నెలల్.

కం. కేవలమై మదిఁ బాగ రట
తావలమై నిలువఁ జలువ ♦ దనువుననువురా
క్రేవలమై పాలయుచెలుల్
కేవలమై రేయపాన♦కృతనిశ్చయలై.

రగడ. అటువలె వెన్నెల ♦ లంతట నిండఁగ
విటులును దామును ♦ వేడుక నుండఁగ
వితమురులై యా♦వెన్నెలలోపల
రతులకు నితవగు ♦ రచనపుఁదావుల
కొమరుగఁ బండిన♦కుంకుమబైళ్లను
బ్రమదమెసఁగ మ♦రర్వపుఁబందిళ్లను
పలకలఁ దగునడ♦బంగరుసజ్జల
దళమగుఁ కువలయ♦దళములసజ్జల
నెఱసరిగెంపుల ♦ నెలవుందావల
చిఱుపనిమిసమిస♦జీనపుఁజాపల
నలరులఁ గము ఘు♦మ్మనునెలఁదోఁటల
తళతళమనియెడి ♦ దంతపుపీఁటల
నొండొరు లుండఁగ ♦ నొరపులు మీఱుచు
నండజయానల♦హాళహాళిఁ గెరుచుఁ
బలికినసురవల్లు♦వలు ధరియింపుచుఁ
బులుపులు తగఁ దొడ♦వులు మెఱయింపుచుఁ
గలకలఘుమ్మను♦కలపముఁ బూయుచు
మలఁగళ మఱిమఱి ♦ మైఁ గై సేయుచు
దళసంచునుతవ♦తంబుర ఘుమ్మన
దళవుగ ధక్కులు ♦ దగ ధింధి మ్మన

సొగసుగఁ గాముని♦జోలలఁ బాడుచు
    మొగమోటపుగత♦ముల నోలాడుచు
నిగరపుజిగిచిఱు♦నగవులఁ దక్కుచు
    సగము గొఱికి ఫల♦చయముల మెక్కుచు
మెఱుఁగులు దేరఁగ ♦ మిరియపుగాలికి
    బురబురమని నిలఁ ♦ బొగచినయాలికి
పొలుపులఁ దగ మెక♦ములమూలుగులును
    తలకొని జగదొం♦తులవాలుగలును
కొలఁది యెఱుంగని♦కోర్కుల నంజుచు
    నలువగు రుచులకు ♦ నాలుక గుంజుచు
రహిఁ మీఱిన నును♦రజతపుదొన్నెల
    మిహిఁపైఁడిజగా♦మేలిమిగిన్నెల
జిగిదగుముత్తెపుఁ♦జిప్పలచెంబుల
    పొగరు నింపుకెం♦పులకలశంబుల
పలువగపగడపు♦పాణిద్రోణుల
    నెలరాతెలివె♦న్నెలసింగాణుల
నెఱకటిజిగిఁ దగు♦నీలపుజారుల
    పరిగొనువిడిజిగి♦పచ్చలకోరల
వినుత మైనతా♦విని దగి యుత్తమ
    యనఁ దగుకెంజా♦యలగంధోత్తమ
తగియనివెడజిగి♦ధిగధిగ నిండుగ
    పొగరున నగుజగ♦భుగభుగపండుగ
నించినించి నెఱనీటులఁ దేలుచు
    ముంచిముంచి కడు ♦ ముదమునఁ గ్రోలుచు
మానమతంగజ♦మదపూరమె యిది
    సూనాశుగనృప♦సుఖసారమె యిది
గానాంభోనిధి♦కల్లోలమె యిది
    తానామృతకం♦దళజాలమె యిది

యనుచు ననుచుతమి ♦ నతిశయిలంగను
కొనుచుఁగొనుచు మది♦కోరిక పొంగను
తనిసితనిసి మది♦తహతహ మించను
కినిసికినిసి ప్రియు♦కిలకిల పెంచను
గునిసిగునిసి మది♦గుజగుజ హెచ్చఁగ
నెనసియెనసి మరు♦హిజుగులు విచ్చఁగ
పదరిపదరి విటు♦వైపులు నవ్వుచు
పదరిపదరి విరి♦బంతులు రువ్వుచు
నదరియదరి భువి ♦ నలయక వ్రాలుచు
నుదరియుదరి తమ♦మూరట దేలుచు
కొదిగికొదిగి పలు♦కులు వచియింపుచు
పొదలిపొదలి వెఱ♦బూమె నటింపుచు
పెదవికెంపు చనఁ ♦ బ్రియులను దిట్టుచు
నొదిఁగినవారల ♦ నుదుటనఁ గొట్టుచు
నిందింపుచు మఱి ♦ నేరము లెన్నుచు
నందెలు ఘల్లన ♦ నడుగులఁ దన్నుచు
మోహాపువగలో ♦ మునుఁగుచుఁ దేలుచు
నూహ లెఱుంగని♦యువిదలఁ బోలుచు
మీటగుముదమున ♦ మేలిమిఁ జెందిరి
నీటుగ వెంబడి ♦ నిదురను బొందిరి
తేఁకువ నందఱు ♦ తెల్వి యొసంగను
వేఁకువ మేల్కని ♦ విలసిల్లంగను
కుక్కుటకులముల♦కూఁతలు మీఱెను
దిక్కు లన్నియును ♦ దెలతెలవాఱెను
కొలకొలమని పులుఁ♦గులు నెలుఁగించెను
వలపులఁ దగి కలు♦వలు ముకుళించెను
సారసములు ని♦చ్చలు వికసించెను
వారిజినీపతి ♦ వడి నుదయించెను.

మ. అపు డావేగరి వేళఁ దెల్పు నెలగో♦లంటంగ గీర్వాణరా
ట్రిపుసేనావిసరమ్ముఁ గ్రమ్ముకొని పే♦ర్మిన్ ఘల్లసిల్లంగ గో
రపుపేరమ్మునఁ దూలి తా మని యొన♦ర్చం జేర్చి రాశానట
ద్వ్యపదేశుల్ యదువృష్ణిభోజకుకురా♦వంతీశ్వరుల్ వింతగన్.

కం. వారలసేనలపై దుము
దారుగను మురాసురుండు ♦ తనయులుఁ దానున్
బోరన పోరొనరించెను
ఘోరనరాశనకులంబు ♦ కో యని యార్చెన్.

కం. పురు డింత లేక యురువడి
మురుఁ డంభోసరణమధ్య♦మునను౦డి యనిం
జిరజిరలు నెఱయ దరిసిన
వెఱపున నలరాచసేన ♦ విఱిగెన్ విఱుగన్.

కం. భూదేవమంగళాశీ
ర్వాదంబులు నిండఁ గైఁడి♦పావడలరుచుల్
సౌదామినులవలెను నా
నాదిశల న్మెఱయఁ దా ఘ♦నస్థితి బెరయన్.

సీ. కోదండటంకృతుల్ ♦ వేదండఘీంకృతుల్
హేషితంబులు నాట♦భాషితములు
స్యందనారవములు ♦ వందిసంస్తవములు
కుంతఘంటలయులి ♦ గొరకరవలి
పటహనినాదముల్ ♦ భటసింహనాదము
లొంటరినుడిపద్దు ♦ లొంటెసద్దు
విజిగీషుహుంకృతుల్ ♦ వేత్రులహూంకృతుల్
దళములకూఁత వా♦ద్యములమ్రోఁత

తే. గీ. యేకమయి లోక మగలించు♦ఛాక మించ
మేచకాపాంగతోఁ బావ♦మేఁతపక్కి

జక్కపై నెక్కి గోపాల♦చక్రవర్తి
వెడలె నరిపైని నెడలేని ♦ కడఁక పూని.

వ. ఇవ్విధంబున గుడారు వెడలి కదలిపొంగినవగ నడచు నిజబలంబులఁ బురికొల్పి పరబలంబుల నరికట్ట నిల్పి శైలశస్త్రజ్వలజ్వలనపరిధిసంసర్గంబున దుర్గమంబై నిసర్గక్రూరతాధారదనుజవీరపరివారవేష్టితాశావకాశంబగుమురపాశంబు గదాకుంతసారవారణనాగాస్త్రంబుల విదళించి గరుడని కదలించి మించినతత్క్షణవిక్షేపణక్షమాంతరిక్షానుకూలలక్షిత రూక్ష రూక్షాశుశుక్షణిసఖరయవ్యతికరజనితనినదాభిఘాతంబుల విశీర్యమాణనిశితవిశిఖసంఘాతంబులమెరమెర బెరయ బిరబిర దొరయ నరిమురి గెరలి బిరబిర దరలి కఠినతరగదావిదారితఘణిపతగసురధరాసురుండగు మురాసురుండు వచ్చి హెచ్చినకినుక నవు డవుడు గఱచి నిద్దురమబ్బున మెయి మఱచి భుజమ్ములఁ జఱచి కరచిరత్నరత్నరుచులు నెఱయ నఱచి యెఱచిదిండితండంబులనెచ్చరించి మిగుల మచ్చరించి యిరుగడల నెక్కిరింతలు నెలయఁ జిడిముడిగొరంతలు-యిడుముల నడరునావులింతలు సూప నలంత యొకింతయు లేక యయ్యసురాంతకుండు సూ డెనయ వేఁడిదశనవేటుపాటిల్లనిరాఘాటపాటవమ్మున శిఖరిశిఖర పంచకంబగు తదీయశీర్షపంచకంబు ద్రుంచె త్రుంచిన నుదంచితసోత్సేకాయత్తచిత్తులై తత్తనూజాతు లేడ్గురు రుద్గరిమ హెచ్చి విచ్చలవిడి పెచ్చుపెరిఁగి పంతంబులు మెఱయఁ గుంతంబులొరయఁ గంభాణమ్ముల నదలించి బాణమ్మురొదాలించి శరాసనంబులు మెఱయఁ బ్రాసమ్ములు ధళధళ దొరయ శూలమ్ము లెనయ భిండివాలమ్ములు మొనయ వాలంబు లొంటొంటి నగ్గలంబి మండ శైలశిలాజాలమ్ములు నిండ సంస్ఫోటచటులభటపటలవిస్ఫోటితంబులు విలయసమయవిజృంభమాణకుంభీనసకులజంభరిపు పదకటకసముత్తంభితకరతటరటితపటుతరడమరుఢిమఢిమ ప్రఢిమవిడంబంబునఁ గృతాడంబరంబులు చూపఁ గినిసి వినిశితవిశిఖపరంపరలాడు విజయసైనేయమాద్రేయులం బొగడి బీరమ్మున నెగడి యరికుమారవీరపరివారమ్ము నమరప్రకారమ్ము దెగడి తెగడి కబ్బితగదబ్బితవగల గెబ్బునల్లనల్లత్రావుడుచెలులపెదబొబ్బలు గుబ్బతిల్ల నబ్బు

రంబున పై నొరఁగి పోరుచు బిబ్బోకవతిగబ్బిగుబ్బమొనలసోఁకులతబ్బిబ్బు లేనితమి యుబ్బరంబున మబ్బుదేరి యని నిబ్బరంబున తొలిగిబ్బరౌతుగబ్బి తనముమీఱి యబ్బలిబంధనుండు చిందనశిఖిశిఖాసహస్రంబులు నహర్మధ్య నయనదురారాధ్యతమందితమందేహారపుసహస్రంబు లనువొందుచందంబున దళితామిత్రతనుత్రశిరస్త్రంబులగు నస్త్రంబు లేసి రేసి డొక్కలుచించి ముక్కులు భంజించి కాళ్లు గోరించి వ్రేళ్ళు గారించి తొడలు తుండించి మెడలు ఖండించి శిరంబులు డించి కరంబులు ద్రుంచి యురమ్ములు వ్రక్క లించి యుదుటున నగ్గలించి కుమ్ములు పరఁగ నెమ్ములు విఱుగ నాయమ్ములు సొరఁగ రక్తధారానికాయమ్ములు దొరఁగ కన్నులు దిరుగఁ గబంధంబు లవనిం దొరుగ నొక్కమొగి నక్కటిలారిమురకుమారుల నుక్కుమిగులం జక్కడి ప్రశాంతపరరాజన్యంబును ప్రక్షిప్తనిఖిలరక్షోదనుజ దౌర్జన్యం బును ప్రశమితదైతేయజన్యంబును ప్రపంచితవందారుబృందారక సౌజన్యం బును నగుపాంచజన్యంబు నొత్తిన యుగెత్తుగ నత్తమిల్లుతత్తరంబునఁ గులా చలంబులు కూలె. కుంజరంబులు వీలె-ధరణి చీలె-తరణి తూలె-నభంబు వ్రాలె-నక్షత్రంబులు రాలె-సాగరంబులు శోషిల్లె-సకలదిక్కుంజరంబులు ఘోషిల్లె-భువనంబు లన్నియు నోహటిల్లె-బోరునను రోదసి నిశ్వటిల్లె నంత నావృత్తాంతం బంతయు నాకర్ణించి ముగాపదానము లభివర్ణించి కల్పాంత దుర్దాంతచండిమ మొందుకొనం దగుదండధరుండునుంబోలె మండిపడి మచ్చ రంబున నుండియుండి నానావయవఘటితనవమణిభూషణకిరీటవరకుండలుం డైన నరకుండు కోదండంబు కేలఁ గొని వేదండంబుపై నెక్కి తనయిరు చక్కిఁ గ్రిక్కిఱిసి యనేకవేదండంబులపై నుండి చెండివేనెలవరితండంబులు నిండి రా నెదుట నరదంబునందుండి తనతనయుండైన భగదత్తుండు ముందు నడువఁ బడవకై వచ్చె నంత.

కం. అయ్యసురేంద్రతనూజుఁడు
దయ్యపుమూఁకలను గూడి ♦ దశములఁ గవియఁగ
కయ్యంబునకు న్వడముడి
యమ్మెడ నెదిరించెఁ బంక♦జాక్షుఁడు చూడఁగ.

కం. ఎదిరించిన భీమునికై
బెదరించుక లేకెదిర్చి ♦ పెళపెళ నార్చున్
ముదమున నలభగదత్తుఁడు
గుదిగొనునునుగన్న రాకు♦కోలల నేసెన్.

ఉ. ఏసినబాణపాతముల ♦ కెంతయు రేసి రణంబుఁ జేసి హా
వాసికి వచ్చినావొ యదు♦వల్లభు డాసి తలంపు మాసి రా
కాసిపిసాచిగా యనితి♦గాశిరుధాత్రి హిడింబికారతా
భ్యాసి నకాసిచాయలక♦రాసిని దూసి కిలార్చి పేర్చినన్.

కం. గద చేకొని యరదము డిగి
మదమున భగదత్తుఁ డపుడు ♦ మార్కొనెఁ దానున్
గుదియ గొని రథము డిగ్గుచు
నదలించె బకారి భృత్యుఁ ♦ డసి నొర వేయన్.

కం. అప్పు డని దెప్పరమ్మున
ముప్పిరిగొనుకినుక నిగుడ ♦ మొనసి గుదియ పెం
జిప్పళ్ల గుప్పగుప్పన
నిప్పుక లొగి నుప్పతిల్ల ♦ నిలిచెం బెలుచన్.

ఉ. బాహువు లప్పళించి బహు♦భంగుల మించి గ్రహంబు వెన్కగా
నూహ లొనర్చి నిల్చి విజ♦యోన్నతిఁ గోరుచుఁ బొల్చి జన్యస
న్నాహము దేహచేష్టలఁ గ♦నంబడఁగాఁ బరవళ్లు చుట్టుచున్
శ్రీహరిసేనలున్ దనుజ♦సేనలు చూడఁ గడంక పీడఁగన్.

మ. మొనసోఁకుల్ మెరయింపుగుండ్లు మొరయిం♦పున్ రేక దోకింపుచు
ట్టునపుట్టున్ బెడఁగొట్టుగుట్టుపరివ♦ట్టుం గొట్టి నవ్వీటిగొ
ట్టును ముక్కాఁకయు గొక్కెసాపెణకపో♦టున్ మీటు పాటిల్ల ను
క్కున నొక్కుమ్మడి పోరసాగి రిరువు♦ర్గొట్టాని బిట్టార్చుచున్.

సీ. పూసపోఁకులఁ బెట్టు♦పుట్టుమిఞ్గురులందుఁ
బోరిపోరి భూనభోం♦తరము నిండ

ఘనదండమున మ్రోయు♦కంచుటందియ లెంచ
స్థిరదిక్కరిశ్రుతుల్ ♦ చెవుడు నింపఁ
గరిదిగుంపునఁ జుట్టు♦గర్జనాదు డెమల్ప
గల్పాంతనిర్ఘాత♦గరిమ దెల్ప
లగుడవిభ్రమణంబు ♦ జగతిఁ దేపకుఁదేప
స్ఫుటకాలదండవి♦స్ఫూర్తిఁ జూప

తే. గీ. నదను దాపల వలపల ♦ నెదుట వెనుకఁ
గదిసి యిదె యిదె పోడు పోడు ♦ విదె యదంచుఁ
బవనజపలాశసంభవుల్ ♦ బలిమిమీఱి
వెనుకఁ దియ్యక పెనఁగి రా♦కినుక దొనుక.

సీ. కాలసర్పమ్ములు♦గతి మింట ద్రేయుచో
స్వర్గాదిలోకముల్ ♦ జలదరించు
నురువడి చేకొద్ది ♦ దిరబిరఁ ద్రిప్పుచో
మొగి నవాంతరలోక♦ములు చలించు
చే దట్టి బెట్టుగా ♦ క్షితిచేతఁ బెట్టుచోఁ
బాతాళలోకంబు ♦ బబ్బరించు
ఘాక మీఱంగ న♦డ్డము చేసి చిమ్ముచో
ధరణిలోకం బెల్ల ♦ దల్లడించు

తే. గీ. ననుచు నందఱు వెఱఁగంద ♦ నణఁగి యడఁగి
నిలవరంబుగ వెగటాని ♦ నిగిడి నిగిడి
బెట్టు గుదియల నొండొంటఁ ♦ జుట్టుముట్టి
భీమభగదత్తులు తమంతఁ ♦ బెనఁగి రంత.

సీ. పాండవేయవతంస♦పదనిపారణమేలు
యమరారితనయభా♦రమభళీర
సరిబిత్తరము చూపు♦చంద్రవంశలలామ
ఘుణదాచరసెబాసు♦కళహాళంబు

భీమసేన కడిందిఁ బెట్లాడు మఱఘూరె
మమ్మారె దనుజేంద్రఁ దుమ్మురింపు
ఉత్తరుం డొక్కరుం డోహోహో బకవైరి
వింతదైత్యాధీశ కొంతమాఱు

తే. గీ. లనుచు నిరుగడఁ దమవార లభినుతింప
హెచ్చరిచ్చంగఁబడి లేచి వచ్చి హెచ్చి
పోరి రిరువురు గద లనిఁ భూమి కదల
ననిలతనయుండు నరకదైత్యాత్మజుండు.

చ. అటువలె గంధసింధురము లట్లు గదారణ మిర్వురుం సము
త్కటగతి సల్ప దానవుఁడు తగ్గి ధరాస్థలి మ్రొగ్గి లేచి సం
కటమున నాచి చేగుదియ గ్రక్కున నొక్కఁడఁ బాఱవైచి మైఁ
గటమున రక్తధార దొరుఁగన్ నరుగన్ పరుగెత్తె వీటికిన్.

శా. ఆలా గాత్మజుఁ డేఁగ జిత్తమున గోపావేశ మేపార ను
ద్వేలద్వేషము మీఱఁగా నరకదైతేయుండు మత్తేభముం
గా లాడింపుచు నొత్తి మొత్తి బలుఢాకన్ హత్తి చేయెత్తి యా
భీలస్ఫూర్తిని దైత్యసేనఁ బురికొల్పెం గృష్ణు నీక్షింపుచున్.

వ. అంత.

శా. శాణోత్తేజితనీలజాలముల రంజ్బం బెట్టునేత్రద్యుతుల్
రాణించన్ దరహాసచంద్రికలు మీఱన్ గండభాగంబులన్
మాణిక్యోజ్జ్వలకుండలప్రభలు గ్రమ్మం బైఁట సారించి సు
శ్రోణీరత్నము లేచి నిల్చె సమరక్షోణిం బ్రియాగ్రమ్మునన్.

కం. హరిణాయతాక్షి లేచిన
దరహాసము చిగురుమోవిఁ దళతళ మనఁగా
హరి వలికె విస్మయంబున
స్మరపుండ్రధనుర్విముక్తమాక్తికరీలన్.

కం. ఆలంబునకై యిటువలె
మేలంబున లేవఁ దగవె ♦ మెలఁతలు చేసే
జాలమ్ము లేమి చెప్పదు
వాలమ్ములయెట్లు విరులె ♦ వనజదళాక్షీ.

సీ. కేళీగృహకపోత ♦ కివకివారవములా
యమరారిఘోరకా ♦ హళరవంబు
సహచరీసాకూత ♦ సల్లాపసరణులా
నాసీరదరిసింహ ♦ నాదసరణి
బాలికాపరిచిత ♦ డోలికావిహృతులా
సమరయాతాయాత ♦ గమనవిహృతి
భర్మపాంచాలికా ♦ పరిణయరీతులా
రిపుసారకాంతాప ♦ రిణయరీతి

తే. గీ. యకట యే మందు నిందీవ ♦ రాక్షి వికట
సురవిమతసేనలను దేఱి ♦ చూడవళమె
తెలిసినను కన్నకార్యంబు ♦ తెలియ కున్నఁ
జానలకు నెందు సహజంబు ♦ సాహసంబు.

కం. [1]రామా మే మానిక కిట
[2]రామా రా మాటవాసి ♦ రా మానవుఁడా
[3]రా మానునె రణమున గా
రామా యని చెలికి రామ ♦ రామా తగునే.

కం. అనిన విని మత్తకాశిని
తననాయకుచేతిధనువు ♦ దాఁ జేకొనఁ గా
మునియుంపఁ బూనురతిరే
కను మృదుచే నొడియునల్ల ♦ గౌరియుఁ బోలెన్.

పా. 1. రామా వేమారక కిట. పా. 2. రామా నా మాటవాసి.
పా. 3. రా మానునె రణ మున గా.

కం. విల్లందుక శరధారలు
మల్లడిగొనఁ బల్లవోష్ఠి ♦ మార్తురసేనల్
చెల్లాచెదరుగఁ జేసెను
భల్లా [1]బడెసాయు బనుచుఁ ♦ బతి నుతియింపన్.

సీ. కంకణక్రేంక్రియల్ ♦ కటుచాపటంక్రియల్
చిఱునవ్వు మెఱయింపు ♦ జేవురింపు
కలవాగ్విరావముల్ ♦ కహాకహారావముల్
గొల్లన నగుముద్దు ♦ గొరకసద్దు
సరససల్లాపంబు ♦ సంగ్రామకోపంబు
వింతసొగసుఘాక ♦ వెగటుకేక
సొంపుమీఱిన వైపు ♦ చుఱచుఱ మనుచూపు
బులుపులు తగునంగు ♦ పొగరుపొంగు

తే. గీ. సరసశృంగారవీరర♦సంబు లమరు
కొమరు తగి యుండ మెఱుఁ జిఱు♦చెమట నిండఁ
బోరు గావించె రిపుసేన ♦ బో రనంగఁ
గల్లవగగొల్లదేవేరి ♦ కడఁక మీఱి.

వ. అపుడు.

కం. గొనయమ్ము దివిచి కోమలి
గనయముఁ జిమ్మఁగ నురోజ♦కలశమ్ములత
గ్గును హెచ్చుఁ జూచి కుతుక
మ్మున హరిహృదయమ్ము వెనుక♦ముందై యుండెన్.

సీ. సంవర్తకీలియై ♦ చంద్రికాపాళియై
కనుగెంపు నగుపెంపు ♦ గ్రక్కతిల్లఁ
బటుకాలదూతియై ♦ పంచాస్త్రహేతియై
చాపంబు రూపంబు ♦ సంఘటిల్ల

పా. 1 బడెసాహె బనుచు.

నళినిదుర్ధర్షమై ♦ యతిసుధావర్షమై
విడిసద్దు నుడిముద్దు ♦ విస్తరిల్ల
నమ్లానవాభిఖ్యమై ♦ యురుమోహశోభిఖ్యమై
శరవృష్టి కచవృష్టి ♦ పరిఢవిల్ల

తే. గీ. దితిజదితిజాంతకులకు ను♦ద్వేగరాగ
సంగతులు పొంగ నంగనా♦జనమతల్లి
కినిసి యనిఁ జేసె ధీచమ♦త్కృతి వినిద్ర
రౌద్రశృంగారరసము లొ♦రా యనంగ.

మ. స్ఫురితాంగద్యుతి చంచలాలతికగా ♦ భ్రూవల్లరీవేల్లనల్
పరుషేంద్రాయుధలీలఁ జూపఁ గచశో♦భ ల్కుందబృందంబుగాఁ
గరజశ్రీల్ కరకాళిగా దితిజసం♦ఘాతాబ్జదుర్ధర్ష మౌ
శరవర్షంబులు నించెఁ జంద్రముఖి వ♦ర్షాలక్ష్మిచందంబునన్.

కం. ఎడనెడ వెన్నుం డొసఁగెడు
మదువులు గొని యనికి మగుడ ♦ మదవతి ముఖము
య్యెడఁ దగెఁ గచఘనకలనల
బెడసి బెడసి తిరుగుచంద్ర♦బింబమువోలెన్.

సీ. ప్రియునిపై బొమముడి ♦ పెట్టనేరనిగోల
గడుసుసింగిణి నెట్లు ♦ గుడుసుచేసె?
చెలులతో ముద్దుగాఁ ♦ బలుకనేరనిబాల
గద్దించి రిపు నెట్లు ♦ ఘాతచేసె?
స్వీయసైరంధ్రి కై ♦ సేయ నోడుఁగుతన్వి
శితబాణతతి కెట్లు ♦ చెంగలించె?
అలరుపాదల్దూటఁ ♦ దలఁకెడితరళాక్షి
దళములపై నెట్లు ♦ తారసిల్లె?

తే. గీ. కుంకుమవసంతముల నాడఁ ♦ గొంకుకాంత
యరులమెయి రక్తధార లే♦కరణి నించె?

వనుచుఁ జెలు లందఱును చూచి ♦ హర్ష మొంది
పొదల దైత్యులఁ జెండాడెఁ ♦ బువ్వుబోఁడి.

సీ. వెన్నెలమూఁకయో ♦ విడిమెండకాఁకయో
యన నయ్యెఁ జంద్రాస్య♦మినుకుచూపు
మరుకీర్తి లెక్కయో ♦ నెఱితోఁకచుక్కయో
యన నయ్యెఁ దెరవము♦త్యపుఁదురాయి
పూఁదేనెసోనయో ♦ పొడిరాతివానయో
యన నయ్యె మగువ[1]గా♦యకపుమాట
జంత్రవిశేషమో ♦ శతధారఘోషమో
యన నయ్యెఁ జెలివింటి♦గొనముసద్దు

తే. గీ. మొనయుశౌరికి వైరికి ♦ మోదఖేద
ములను శృంగారరసము న♦ద్భుతరసంబుఁ
దోఁచ నారాచముల నేసి ♦ దురముఁ జేసెఁ
గుతుకకోపంబుల నెసంగి ♦ కోమలాంగి.

కం. తెలిచూపు మెఱుఁగుపోతుల
వలెఁ దగస్తనకలశహార♦వల్లరి స్తన్యా
కలనఁ దగఁ దల్లి గావున
నలచెలి తాఁ బెంచ నెంచె ♦ నసురకులేంద్రున్.

కం. ఆవగ యెఱింగి కృష్ణుఁడు
భావము రంజిల్ల నిట్లు ♦ పలికెం జెలియా
నీ వెంతయు బడలితివి గ
దా విను నేఁ బోరు చేసె♦దం జలమేలే?

తే. గీ. కినుక దగ వీరపత్నివి ♦ గనుక నీకు
నని యొనర్చుట యుచితంబె ♦ యైన నేమి
యేను నీదాసుఁడను గాన ♦ యిపుడు లలన
కలన నాచేత గెలిపించఁ♦దలఁచవలయు.

పా. 1. గా♦యనపుపలుకు.

కం. అని నగి నగించి తా గ్ర
క్కున హరి యని యుక్కు మిగులఁ ♦ గోమచేబాణా
సనము గొని యెక్కు దీర్చెన్
గొనకొనుగుణరవభరంబు ♦ ఘుమఘుమ మనఁగన్.

మ. ధను వక్కొవడి నెక్కు దీర్చి గుణసం♦ధానంబు గావించి రో
షనటద్భ్రూకుటియై ఘటచ్ఛటలు హే♦చ్ఛన్ గుంపు విచ్చంగ దై
త్యనికాయంబులపై రమాపతి స్ఫులిం♦గాటోప ముప్పొంగ నిం
గి నెనంగన్ శరధార నించె సమర♦క్రీడామహోదారుఁడై.

కం. జగదీశుఁ డవ్విధంబున
మగఁటిమిఁ జూపంగ మాఱు♦మలయుచుఁ గిన్కన్
దిగదిగ మనుచూపులతో
నిగు రెత్తెడివగను దైత్యుఁ ♦ డి ట్లని పలికెన్.

కం. ఉవిదలమఱుఁగున నుండియు
బవరం బొనరించునట్టి ♦ ప్రౌఢుఁడ వీవే
భువిలోన నిట్టిశౌర్యం
బవురా నే నెందుఁ గాన ♦ నాభీరమణీ.

సీ. నావీట బందిఖా♦నాఁ బడి యున్నట్టి
యఖిలభూపాలక♦న్యకలకన్న
నాదివాణంబులో♦నను బత్తిఁ బని సేయు
గంధర్వరాట్కులాం♦గనలకన్న
నెక్కు డౌ ప్రేముడి ♦ నింపుటారతు లెత్తు
జగపాఁపరాణివా♦సములకన్న
నాచెంతఁ జేరి మ♦న్నన నూడిగము సేయు
తెఱగంటికోడెబి♦త్తరులకన్న
తే. గీ. మిన్నగా నున్న దేమి యా♦యన్ను మిగుల
నిటుల నియ్యాఁటదానిఁ దె♦చ్చుట గొఱంత

మగువశౌర్యంబు నమ్మకుట ♦ మగతనంబె
వర్తమానవృథాటోప ♦ ధూర్తగోప.

చ. అని నరకాసురుండు సము♦దగ్రదురాగ్రహుఁడై యవగ్రహం
బున మఱి చేకొలంది మును♦మున్నుగఁ గుంభము లప్పళించి హా
స్తిని గదియించి శౌరికడఁ♦జేరి శరాసననిర్గళన్నిన
ర్గళనిశితఘోరమార్గణప♦రంపరఁ బెంపరలాడె నయ్యెడన్.

సీ. కరి ఘీంకృతులు చేసి ♦ కవిసి కొమ్ములఁ గ్రుమ్మఁ
గో యని శితనఖ♦కోటిఁ గొట్టి
గజము కర్ణములచే ♦ గజిబిజి సేయంగఁ
గక్కటిలంగ ఱెక్క♦లను గొట్టి
కినుక మత్తేభంబు ♦ పెనుబారి వేయంగఁ
జిల్వతావళమునఁ ♦ జెదరఁగొట్టి
వారణం బతిఘోర♦వమథువుల్ చిమ్మిన
నగుఁజూపుమంటచే ♦ నిగురఁగొట్టి
తే. గీ. తాను నాగారి గావునఁ ♦ దార్ఢ్యఁ దధిక
రోషభీషణతరమహా♦వేష మమర
వెనుకఁ గదియించె ననుపమ♦విజయ మెసఁగ
వైరినాగంబు నవ్వేళ ♦ శౌరిమ్రోల.

చ. గరుడనిఘాతకున్ వదన♦కంజ మొకించుక చెంగలించఁగా
శరముల నించుదైత్యబల♦శాసనుపేఁకకుఁ గిన్క హెచ్చఁగా
నరసత వెన్కనుండి కొమ♦చన్మొనగుబ్బల నెచ్చరించఁగా
దుర మొనరించె బిరమునఁ ♦ దోయరుహాక్షుఁడు మోహశాస్త్రిఁడై.

తే. గీ. అటులు సత్యాధిపతి యేయు♦నస్త్రములకు
నసుర ప్రత్యస్త్రముల నేసి ♦ యడఁచి శక్తి
వైనతేయునిపై వైచె ♦ వైన నతఁడు
దానిఁ దాల్చెను కలువల♦దండరీతి.

చ. అమరవిరోధి శక్తి యటు • లైన విరించినుడిచ్ గుటించి మిం
చి మఱియు నాగ్రహించి యని•సేయుచు డాయుచుఁ దోమరంబు కుం
తము ముసలంబు పాశ మసి•దండ మఖండపరశ్వథంబు టం
కము గద ముద్గరంబు పరి•ఘంబు నగెత్తుగఁ బేర్చి యేసినన్.

ఉ. ఏసిన నస్త్రశస్త్రముల • నెంతపడిన్ బరిగోల త్రేసి పోఁ
ద్రోసి మహాద్భుతం బపుడు•తోఁపఁగ జెట్టుగఁ గేకవేసి యు
ల్లాసము మీఱ సంగరవి•లాసము నెయ్యురు మేలుమే లనన్
వాసిగఁ బైఁడిచేల వలె•వాటులు మీఱఁగ నేపు మీఱఁగన్.

కం. చక్రి సమరక్రమంబును
విక్రమమును బాహుబలము • విజయం బెసఁగన్
శక్రాదిసురలు పొగడఁగఁ
జక్రంబున నసురుశిరము • చక్కఁగఁ ద్రుంచెన్.

కం. ఒకయరిఁ జేపట్టుక యరిఁ
దెకటార్చెను శౌరి యనుచు • దితిజునితల త
ల్లికిఁ జెప్ప నెచ్చటికిఁ బో
వక పుడమిని కసుపుచొచ్చు•వగ ధరఁ గ్రుంగెన్.

లయ. అమ్మురహరుం డుబవ•రమ్మున నయారె విజ
యమ్ములు కైకొనఁగఁ • గొమ్మ కడు సంతో
షమ్మునను కౌఁగిటను • బమ్మి వారిమేనఁ జెఱు
చెమ్మటల నొత్తె జిలుఁ•గుమ్మెఱుఁగు పైఁటన్
గ్రమ్ము మృదుమందపవ•నమ్ములను గంధమున
నిమ్ముకొని సెంతయును • కమ్మవిరిసోనల్
ధిమ్మనియె సారె పట•హమ్ము లమరీసునట
నమ్ములవిధమ్ములను • ముమ్మడిలె నంతన్.

వ. అటువలె విజయమ్ము గైకొని యదుమ్మదనజనకుండును సురనిచ
యమ్ములం జూచి యచ్చెరువున వల యూఁచి యవనీసతి వచ్చి మ్రొక్క

కన్నుల నీరు గ్రుక్కి వైజయంతియు వనమాలికయు వరుణచ్ఛత్రంబును వాసవజననీకుండలంబులు నొసంగినం గైకొని యామెమనవిచేకొని జనక వియోగజనితఖేదాయత్తుం డైనభగదత్తునిం బట్టాభిషిక్తునిం జేసి యేటి యెలనాగల నెదుర్కొనుమేటిముస్నీటినీటునఁ బదాఱువేలరాచకన్నియల నెదుర్కొని వేఱువేఱ పేర్కొని యన్యోన్య వీక్షాతరంగితహావభావుండును ననుపమవిభావుండునగుచు నవ్విధూమణులం దోడ్కొని యప్పురంబు వీడ్కొని యఖిలబలంబులుఁ దాను నండజకులాఖండల స్కంధారోహణంబు చేసి యక్కనకమహాశైలంబు నెడఁబాసి యతిరయంబున ద్వారకానగరంబుఁ బ్రవేశించి గరుడావరోహణమ్ము గావించి యాత్మవిజయంబు నభివర్ణింప వచ్చినయమరేంద్రునకు నదితికుండలంబులును నవరత్నకనకధారావిచిత్రం బగువరుణచ్ఛత్రంబును సమర్పించి యతని నమరావతికిం బంచి వైనతేయుని నగ్గించి విజయప్తైనేయమాద్రేయుల విడిదలకుఁ బోవ నియోగించి సత్య భామయుఁ దానును సరససల్లాపంబు లాడుచు నగరు సొత్తెంచి యలసిన యలంత దీర్చుక రమ్మని యమ్మగువను నిజగృహంబునకుఁ బుత్తెంచి తమ్ము నెదుర్కొనుభోజకన్యాముఖాంభోజముఖుల నాదరించి యయ్యీరుదచ్ఛివేయి మచ్చెకంటులయందుఁ దమి పుట్టినయందఱిని శుభముహూర్తంబునఁ జేపట్టి వారలకు వేఱువేఱ లీలాగృహంబులు హవణించి శృంగారవనంబున రంగారు చిన్నిలతకూనలం బొదవుసోమరిగాలిచందంబునఁ జక్కఁదనంబున కిక్క లగుచక్కవెలఁదులఁ జొక్కించుచక్కెరవిల్తుమామయందంబున నిఖిలతరు శాఖ లిగురొత్తహత్తి సంతసిల్లువసంతునిభాతిఁ బ్రకృతుల నన్నింటి నలంచు పరమాత్మరీతి నానందసంధానితహృదయారవిందుండై యిందుముఖుల నందఱిం గందర్పసామ్రాజ్య మేలింపుచుండె నయ్యుదంత మంతయు నెయ్యం పుటింతులవలన వినంబడ నయ్యవసరంబున.

చ. కొఱకొఱ మించె రుక్మిణికి ♦ ఘూర్ణిలె లక్షణ యెంతయేని చు
క్కరమనె భద్ర జాంబవతి♦కుందెఁ గళిందజ గందెఁ జాల వే
సరుకొనె మిత్రవింద నగ్నే♦జాలఁ దపించె సుదంత వారిలో
నరయఁగ సత్య తా సరసు♦రా లగుటన్ మదికిక్క మాటుచున్.

ఉ. వారల నూరడించి యదు♦వల్లభుని న్వినుతించి ముందుగా
నేరికి డెందముం దెలియ♦నియ్యక కయ్యపుగెల్పుసుద్దులున్
సారెకు నుగ్గడించి యల♦చానల వీక్షకాని పాదకంజముం
జీరఝుళంఝుళం బెసఁగఁ♦జిత్తము కగ్గఁగ వచ్చె నింటికిన్.

కం. వచ్చినరాక గనుంగొని
యచ్చెలినెచ్చెలులు కోప♦ మగ్గల మని తా
మిచ్చట నచ్చట నొదుఁగుచు
నచ్చికముగ నడుగరాఁగ♦ నంతఁ దనంతన్.

చ. కనుగలవింటిదంట కడ♦కంట నునుంజిగిమంట లంట నె
మ్మనమున నిచ్చరచ్చ గొను♦మచ్చర మెచ్చఁ బటానిచిల్కతే
జిని వడి నూకి కేక లిడి♦చేకొలఁది న్మొల నున్ననున్నక్రొ
న్ననపిడియమ్మ రెమ్మ జత♦నమ్మఁగఁ గొమ్మయురమ్ము గ్రుమ్మినన్.

కం. మోహము భయసన్నాహము
నోహరిసాహరిఁ బెనఁగ♦ నులికి యులికి లో
నూహించి నెచ్చెలులతో
నాహిమకరవదన కోప♦ మాఁపక పలికెన్.

శా. మోమోటమ్మునఁ జేరఁగా నరిగి మీ♦మ్ముం జౌక గావింతునా
యేమీ గొంకెద రమ్మలార దయతో♦ నిన్నాళ్లు మన్నించునా
సామిన్ రచ్చలఁ బెట్టఁగావలసె నా♦చందంబు మీతో నయో
యే మంచున్ వచియింతు నూరక విరా♦యీవేళ సిగ్గయ్యెడిన్.

కం. మగఁడే దైవ మటంచును
మగువలు మతి నమ్మి యుందు♦మమత కలదుగా
మగఁ డెడసి చౌక చేసిన
మగువకుఁ గా దనఁ దరంబె♦ మదవతులారా.

కం. సురవైరిపీట నొక్కఁడఁ
జెఱఁబడి విడఁబడిన మీకు♦చెలువలతో నా

హరివంటిరసికుఁ డైనయుట
మరునిప్రతాపంబొ కాక ♦ మాభాగ్యంబో.

కం. దిటమునఁ బదాఱువేవురు
కుటిలాక్షులమాయఁ దగిలె ♦ గోపాలుఁడు నే
నెటువలె సైరింతు నయో
కటకట యెడ లేనిసవతి♦కాపుర మయ్యెన్.

సీ. తేరకుఁదేరగాఁ ♦ జేరినరాధతోఁ
గూడి యాడి సుఖించుఁ ♦ గొన్నినాళ్లు
నేటుగాఁ దనచేతి♦తాటికి లోనైన
కోమలులకుఁ దక్కుఁ ♦ గొన్నినాళ్లు
చెల్లఁగా మును గొల్ల♦పల్లెల నగపడు
కొమెరలనుడిఁ జిక్కుఁ ♦ గొన్నినాళ్లు
యోగంబు దెచ్చుమే♦యాగంబు పచరించు
గుబ్బెతలకు నబ్బుఁ ♦ గొన్నినాళ్లు
తే. గీ. వాని నొకనోట మగఁ డన ♦ వశమె యట్టి
బ్రదుకునకు నెల్లఁ జాలని♦కొదవ యేడ
వానికిఁ బదాఱువేలపై ♦ వలపు పాఱి
ముమ్మరం బయ్యె నీవేళ ♦ నమ్మలార.

కం. మును దనకు మేను దాఁచక
పెనఁగినపౌరుషము జనులు ♦ పృథివి నెఱుఁగరా
వనజాక్షులార యెవ్వరి
నైన రెవ్వరికిన్ సతంబు ♦ నిజ మిటు లయ్యెన్.

కం. వగ దప్పి నలంగినవా
దగదప్పులఁ దీర్చి నన్నుఁ ♦ దనియించక యా
మగువల హరి సేరెఁ గదా
తగ వేడది పతికి గుబ్బె♦తలు తఱ చైనన్.

కం. మొదల నొకరాధ చాలును
పిదప౯ జతచెలులె చాలుఁ ♦ బ్రియునానను నేఁ
గదిసి సుఖంచఁగ సవతులు
పదియార్వేలైన నట్లు ♦ బ్రదుకఁగవచ్చు౯.

కం. ఎల్లరు లోకంబున మగఁ
డొల్లనిప్రోయాలి జముఁడు ♦ నొల్లఁ డనంగా
నుల్లాస మేది యిటువలెఁ
దెల్లముగాఁ బరువు దప్పి♦తిం జెలులారా.

కం. అని యార్తై వడి నారీ
జనములతోఁ బలికి కోప♦ ఝర్ఝరితమన
స్సున ననమాయుధబాణా
సనఝుంకృతు లనఁగ నూర్చి ♦ చపలాశయ యై.

సీ. మోవితావికి డాయ ♦ మొనయఁగా నెదురందు
మొకరితేఁటులనాదు ♦ మోహరింప
వెడఁదచన్నులయందు ♦ వెలయు కెంజిగిలీల
నంగజశరకీల ♦ లంకురింప
జంత్రంబుల రతంబు ♦ సలుపుకూకిరుతంబు
దిటము నై నవిధంబు ♦ ధిక్కరింప
ప్రేమ గూడుగయాళి♦రామతమ్ములయాళి
యదరుగుండియజాలి ♦ యాదరింపఁ

తే. గీ. జెలులచేమంతి సవలరే♦కులబవంతిఁ
బరఁగుమెఱుఁగారుచిగురాకు♦పాన్పుమీఁదఁ
బదనుకత్తులబోనుపైఁ ♦ బడినరీతి
వ్రాలె నెలనాగ యలరుచు♦వలపు రేఁగ.

కం. అటువలెఁ బాన్పునఁ బడి తా
నటు నిటుఁ బొరలుచును గుండె ♦ యదరిపడంగాఁ

జిటచిటు యంతట నెఱియఁగఁ
గుటిలాక్షి ముహుర్ముహు రాప•కోపాకుల యై.

చ. వికవిక నవ్వు నుస్సు రను • గ్రీలిపడుఁ విధి దూఱుఁ జింత నూ
రక తలపోయు బోంట్ల నడ•రన్ గమకించుఁ దపించుఁ దాళఁజా
లక విలపించు నౌనవు బ•ళా యను హా యను దూఱి పోరి యి
చ్చకములు సేతునా యనును • జంకును గొంకుఁ దలంకు నెంతయున్.

కం. ఈరీతి వగలఁ బొగిలెడి
నారీతిలకంబుఖుబురు • నర్మసఖు ల్వే
ర్వేఱ వివరించ విని శ్రీరం
గారభయాద్భుతదయావ•గాఢహృదయుఁడై.

ఆ. వె. కట్టుకొన్న చెలులఁ • గా దనవచ్చునో
మహిని గా దటన్న • మాట రాదొ
యిట్టిపట్ల సత్య • కేల కోపము వచ్చె
నేమి సేతు నంచు • నెంచియెంచి.

సీ. మెలిగొన్న హారముల్ • మెల్ల మెల్లనఁ జేరి
యింతి యొక్కతె దిద్ది • నియ్యకొనక
సరగున వచ్చుచో • జాఱినవలెవాటు
చాన యొక్కతె యాన • సరకుగొనక
యెదఁబొయలేనుగా • యే వత్తునా యని
మగువ యొక్కతె దెల్పు•మనవి వినక
సైగగా నొకకడ • సవతునూతనరాక
బాల యొక్కతె నిల్వ • నేల యనక

తే. గీ. పచ్చవిల్తునిబవరంబు•రచ్చ నిచ్చ
వేలుకల హెచ్చుదుగదచ్చి•వేలసతుల
విడిదలబవంతి దగ కేరి • వెడలి వచ్చెఁ
గామినీపాంత్వనము గోరి • కంసవైరి.

ఉ. వచ్చి మురారి రచ్చఁ బడి ♦ వారిజలోచన యుండుచందముం
నెచ్చెలు లుండునందమును ♦ నెమ్మిఁ గనుంగొని సారె పైపయిం
వెచ్చఁగ నూర్చియూర్చి యిది ♦ విం తవు నంచుఁ దలంచు నెమ్మదిం
హెచ్చినమోహసాగరము ♦ నెంచుచుఁ జెక్కిటఁ జెయ్యి చేర్చుచుం.

సీ. అంతటంతటఁ జేరి ♦ యారతిపళ్లెంబు
లెత్తరారై రిగా ♦ యిందుముఖులు
అయ్యవారా సత్య ♦ యదిగో యున్న దటంచు
రాకొట్టదాయెఁగా ♦ రామచిలుక
మెచ్చుగా నిటకు నేఁ ♦ దెచ్చినచేకాన్క-
లందుకోరై రిగా ♦ యనుఁగుఁజెలులు
కంకణా లందెలు ♦ ఘల్లనఁగా వచ్చి
చెయ్యియ్యదాయెఁగా ♦ చిగురుబోఁడి

తే. గీ. యిటువలెనె మేర దప్పి యీ♦యింతి సేయు
చలము దెలిసియు నాపాప♦జాతిమనసు
దీనిపదములఁ బట్టుక ♦ రా నటన్నఁ
దాళఁగూడునె యని యెంచి ♦ తల్లడించి.

సీ. పంచదారయు నించి ♦ పండ్లు మేపితిఁ గాని
చిలుకకు నే నేమి ♦ చేసినానొ
యాటలు దిద్దించి ♦ హావణించితిని గాని
శిఖిడింభముల కేమి ♦ చేసినానొ
పేర్వేర మన్నించి ♦ ప్రియము చేసితిఁ గాని
చెలులకు నే నేమి ♦ చేసినానొ
కని పెంచి ఘనునిగా ♦ గారవించితిఁ గాని
చెఱకువిల్తుని కేమి ♦ చేసినానొ

తే. గీ. కటకటా ప్రాణనాయకి♦కరుణ లేమి
నెవరికంటికి దెసమండ ♦ కిట్టులైతి

నెనరు కన రైన నిం కెట్లు ♦ కసరువాఁడ
ననుచు వివరించి వివరించి ♦ యాత్మ నెంచి.

సీ. గరితయే యిట్టులు ♦ కలహించ నొడికట్టఁ
గా దనఁ జూచునే ♦ కలువకంటి
సతియె యీాకై వడిఁ ♦ జలపదంబున నుండఁ
గినిసి వాదించునే ♦ కీరవాణి
దేవేరియే యిట్లు ♦ భావంబు దాఁచిన
నటు పోవ నెంచునే ♦ హంసగమన
యిల్లాలె యీారీతి ♦ నెనసి కోపించినఁ
జల్లార్చి తేర్చునే ♦ చంద్రవదన
తే. గీ. వనిత తనుఁ దాన తెలిసికో♦వలెను గాని
పరులు నా కొదురా యయో ♦మరులు కెరలి
యిరులుకొన్నట్టు లున్నది ♦ యీాజగంబు
పాపు విధి యంచుఁ జింతించి ♦ బాళి మించి.

మ. ఎదుటన్ లేఁజిగురాకుపానుపుపయిన్ ♦ హేరాళ మౌవంతచేఁ
గుది నంతంతకు వింత లీనుహాయలుం ♦ గోపంబు తాపంబు లోఁ
బొదలం గన్నులు మోడ్చి మై మఱచి పూ♦బోం డ్లారడించంగ ను
న్మదయై పొర్లుచు నుండుసత్యఁ గనె శుం♦భద్దాస్యసంరంభుఁడై.

కం. కని తాఁ జేరంబోయిన
వనితలు తొలఁగంగ, వలదు ♦ వల దను యాక్రో
శ్ననబోఁడులమఱుఁగున నొక
వనసురటిని విసరె శౌరి ♦ నారీమణికిన్.

చ. విసరఁగఁ గమ్మఁదెమ్మెరలు ♦ వీచుదువాళికిఁ బైఁట జాఱఁ గ
క్కసపుమెఱుంగుగట్టువగ♦గబ్బిచనుంగవ బైలుదేఱఁగా
దుసుకిలి నీవి పోవ నల ♦ తోయరుహాసన యుల్కి యుల్కి లో
మసలి చెఱంగు గప్పకొని ♦ మంపును కోపముఁ బెంపుమీాఱఁగన్.

కం. ఉదరిపడి చూచి యధరం
బదరఁగఁ గన్గొనలఁ గ్రమ్ము • నశ్రుకణంబుల్
పొదలంగ నేడ్చుచును గ
ద్గదవాగ్వైఖరిని హరిని • కసరుచుఁ బల్కెన్.

ఉ. ముచ్చతనమ్ము లేల కను • మూసుక నేను కలంగియుండఁగా
నెచ్చెలిమాటునన్ నిలిచి • నిక్కముగా దయగల్గినట్లుగా
నిచ్చట నీవన న్విసర • నేటికి నేఁటికిఁ జాలుఁజాలు నీ
గచ్చు లదే మురారి కల • కాలము నీవగ లే నెఱుంగనా.

కం. వగవగగ నీవు విసరే
వగ చేతో జప్రతాప • వహ్నిజ్వాలల్
తగిలించుటొ యటునిటు నను
నొగిలించుటొ తెల్పు నీదు • నుడి వినవలెరా.

కం. నీ వేమి సేతు వింతులు
కావరమునఁ బిల్చి రేమొ • కా నాప్రాణం
బీవగ నుండఁగ సామీ
రావలెనా నీతి గాదు • రా నళినాక్షా.

కం. హంసీగమనలు చాలా
శంసింపఁగ మారవంబు • చాలించి కడున్
సంసారి వైతి విప్పుడు
కంసారీ మేలు మంచి • కాపుర మయ్యెన్.

కం. కలకాల మిట్టిచెలువల
కలహములకె కాలు ద్రవ్వ • ఘనుఁడవు గావా
తెలియకను మోసపోయిన
నెలఁతలతో గొడవ యింక • నీ కేటికిరా.

ఉ. గుట్టున నున్నకోమలుల • కోపము రేచి యెఱుంగనట్టుగాఁ
జుట్టుక కల్లచూపులను • జూచుచు వారలు సేవసేయుచో

నిట్టటు గుక్కుమిక్కు మన♦నియ్యక తక్కుచు మొక్కళంబుగా
దిట్టతనంబు చూపునిను ♦ దేవరగాఁ దలపోయఁగావలెన్.

కం. మన నీవు పరుల; కందఱి
మనసులు నీ వైతె తెలిసి ♦ మాట్లాడెద వో
వనిత లిటువంటినీతో
ఘనతలు పచరించఁదగునె ♦ కంజదళాక్షా.

ఉ. పూవును తావి యింపెసఁగు ♦ పొంకముగాఁగ సతీపతుల్ మనో
భావన నిద్ద ప్రేక మయి ♦ పంతును రంతును మీఱ నుండుచో
నేవగ నైన ముచ్చటలు ♦ హెచ్చునుగాని మగండు చూడఁగా
నీవగఁ బూనె నేని తను♦వేటికి సిగ్గరి యైనబోటికిన్.

సీ. పోరు చేసినదాని♦పోరామి నాయమా
చెఱ నున్న చెలులమ♦చ్చికలకన్న
నీచేతఁ బడుబోంట్ల ♦ నెన రెన్న మంచిదా
వైరిచేఁ బడుబోంట్ల♦వలపుకన్న
నెనమండ్రతో నున్న♦యింతిమేలు ఘనంబె
వేవేలు గలబోంట్ల♦వింతకన్న
వేర్వేఱ పెండ్లాడు♦వెలఁదిచిన్నె సతంబె
గుంపుపెండ్లి సతుల♦కులుకున్న
తే. గీ. రసికుఁడవు నీవు నీవంటి♦ప్రౌఢుఁ డిందుఁ
జేర నుచితంబె యిటువంటి♦చెలిమి గలుగఁ
దెలిసి విహరించునీకు నేఁ ♦ దెలుపఁగలనె
వల్లపిదాస యిఁక నేల ♦ వట్టియాస.

వ. అని పలికినసత్యభామకుఁ జెలికత్తియ లిట్లనిరి.

కం. ఎఱిఁ గెఱుఁగనివగ నీసరి
గరితలు నీవలెనె పతిని ♦ గరిసింతురచే
వెఱవక జగదీశ్వరుతోఁ
బరుసపుమా టాడఁదగవె ♦ పద్మదళాక్షీ.

కం. సాగ సౌతావికిఁ దుమ్మెద
జగతిని వేవేల లతలఁ ♦ జరియించదొకో
మగవాఁడు నటులె కాదా
మగువలమెడ నీకు నకట ♦ మచ్చర మేలే.

కం. ఒకసతి యైనను నరునకు
వెకటుగా గరగరిక పుట్టు ♦ వింత గలిగినన్
శుకవాణు లెంద ఱైనను
బ్రకటంబుగ నేలుదొరకు ♦ భయ మేలె చెలీ.

ఉ. వట్టివళావళుల్ సలుపు♦వారలె కాని ముకుందునిన్ మిటా
రిట్టటు నీవలెన్ బెళుక♦నియ్యనివారలు లేరు వాఁడు తా
నెట్టివెలంది నైన మది♦నెంచఁడు నీదయవాఁడు గావునన్
రట్టున కిట్టిపట్టునను ♦ రామ యయో మన సెట్టు లొగ్గెనో.

సీ. వగలచేఁ బొగులుచు ♦ బిగిసి యుంటివిగాని
హరిని నెదుర్కొన♦ వైతి వేల
కుములుచు వట్టిసే♦రము లెంచితివి గాని
యజ్ఞాత్ము నలరించ♦ వైతి వేల
కాఁక దెచ్చుకొని హా ♦ గద్దించితివి గాని
ప్రాణేశు ర మ్మన♦ వైతి వేల
చీద రెత్తినయట్లు ♦ సెలసి కొట్టితి గాని
యసురారి మన్నించ♦ వైతి వేల

తే. గీ. అన్నియును కిన్క దీటిన ♦ వైనఁగాని
యతఁడు దెచ్చినరత్న భూ♦షాంబరాదు
లందుకొన హెగ్గడీలతో ♦ నానతిమ్ము
వలదు వల దమ్మ యీజోలి ♦ వట్టిజాలి.

కం. అనిన విని కసరి యురగాం
గనవలెఁ దల యెత్తి బెట్టు♦గానూర్చి రయం

బున నో రగపడఁ బెట్టుచుఁ
గనకాంగుల నుబికి చూచి ♦ కామిని యనియెన్.

కం. ఎంచక మాటాడెద రీ
మంచితనమ్ములకు నేమి ♦ మంచిది చాలా
వంచకుఁడు మీ కొసంగెను
లంచంబులు కొంచెగత్తె♦లా చెలులారా.

కం. అనువుగఁ గనుగీటుచు నే
విన మి మ్మెసరేచి తాను ♦ వెఱచినయట్లున్
ఘనుఁ డితఁ డావలిమొగమై
వినివినమిగ నుండు నిట్టి♦వితము లెఱుంగన్.

ఉ. వీనియుపేక్షయు న్మతియు ♦ వీనిపరాఙ్ముఖభావముల్ బళా
మానినులార మీఁద నిట ♦ మ మ్మిఁక నేమి యొనర్చు వీనికిన్
వీనియనుంగుఁగొమ్మలకు ♦ వీనివితామొగమాటమాటకున్
వీనిపిసాళిచేఁతలకు ♦ విస్మయ మయ్యెడు నేఁ జలింతునే.

శా. సామ్ముల్ చేలలు క్రొవ్విరుల్ మణులు కాం♦సు ల్మాకు నిం కేల వే
కొమ్మ ల్లేరె పదాఱువేవు రవి చేఁ♦కోఁ గావున న్వారికిన్
సా మ్మా నెన్న నితండు వీనికి నిలన్ ♦ సా మ్మాదు రాజోటు లీ
నెమ్మి న్మీరలు దెల్ప నేమిటికి నేఁ♦ణీనేత్రలారా యనన్.

కం. స త్యాటువలె ననఁ జెలువలు
ప్రత్యుత్తర మిచ్చి రపుడు ♦ పలికిన నలికిన్
నిత్యంబు నలుక గలుగుచో
వ్యత్యాసము పుట్టకున్న ♦ యదియు నెఱుఁగవా.

కం. ఎఱుఁగక నీ వొల్లనియీ
వరవస్తువు లొదుల కొసఁగ ♦ వారికి నథుకో
హరికృప గలవా రందఱు
దొరసానులు గారొ కొనిన ♦ దోసం బగునో.

కం. ఎపు డెపు డని మోహంబున
విపులాక్షులు వానిపొందు ♦ వేళలు గాచే
కపు రంత నీ వెఱుంగవొ
యిపు డెఱిఁగియు నీదుబుద్ధి ♦ యిటు లాయెఁగదా.

మ. నెన రావారల వీడనాడి తతివా ♦ నీతోడ నేస్తంబు చే
సినపాపంబున కేమొ తెల్పితిమి నీ ♦ చిత్తంబునం దోఁచిన
ట్లు నతాంగీ నడిపించుకొమ్ము మముబోఁ♦టుల్ నీకు నీ కేల వాఁ
డును నీవుఁ జలపోరఁగా నవల నె♦ట్లో కార్య మట్లయ్యెడిన్.

మ. చిగురాకుంజముదాడిపై ని బడవే♦చెంగల్వపూఁదేన గ్రా
లఁగ నిద్రా తెలివెన్నెల ల్చొరఁగఁ జా♦లా యోర్చియు న్నీవెకా
తెగువ ల్చేసిన నీకె తప్పిదము తెం♦దెప్ప ల్చెలుల్ వానికిం
జిగురున్విల్తుని కేళిఁ దేలి సొగసుల్ ♦ చెల్లించుకో నిమ్మహిన్.

మ. అనిసం గాంతలచేత వీఁడు గద యి♦ట్లాడించె నంచు న్మనం
బునఁ గోపం బుబుకంగ నీదువినయ♦మ్మెం గంటిఁగా నంచుఁ బైఁ
టను లేఁగొనునఁ జేర్చిచుట్టి చెలి యొ♦డ్డారమ్మునన్ లేచి చ
క్కనిశౌరిన్ జడఁ గొట్టెఁ గంకణరుణ♦త్కారంబు తోరంబుగన్.

చ. అటులు కృతప్రహారుఁ డయి ♦ యవ్వసుదేవకుమారుఁ డోరుపున్
దిటమును నేరుపు న్మెఱయఁ ♦ దీఁటియుఁ దీఱనిచింతతోడ నం
తటఁ జెలువవ్వఁబువ్వజడి♦దార్కొనఁ జేర్కొన వచ్చి గ్రుచ్చి య
క్కటికము నాసయున్ దొరయఁ♦గా నయగారితనాన ని ట్లనున్.

కం. జడఁ గొట్టి తీసితివిగా
జడయల్లిక నైన మెఱుఁగు ♦ చనదో తోడ్తోఁ
బడఁతీ చే నొవ్వదొకో
యిడుముల కే నుండ నీకు ♦ నీఁగా నానే.

కం. ఏమే బంగరుబొమ్మా
నామీఁదను కరుణలేమి ♦ నాయం బగునే

నీమాటవాసి యెంతయుఁ
గామాకారంబు దెల్పెఁ ♦ గడపట మాకున్.

సీ. గొల్లచానలగుట్టు ♦ కొల్లలాడెడివేళ
నూరక యుండిన♦యోర్పునేర్పు
ఇల్లాండ్రఁ బెల్లుగా ♦ మల్లాడునప్పుడు
దారిగా నుండిన♦తాల్మిపేర్మి
రాధ స్వాధీనగా ♦ సాధించునప్పుడు
గెలుపుగా నున్నట్టి♦యలుపుసులువు
తక్కినచెలు లొక్క♦చక్కి నెక్కినతఱి
నిచ్చగా నగుచున్న ♦ యింపుసొంపు

తే. గీ. మఱచి పదియాఱువేలక్రొ♦మ్మగువ లనఁగ
నెంత మఱి వారివద్ద నే ♦ నెంత వింత
వింతగా నింత కసరుట ♦ కొంత తగునె
మఱియు నన్నుఁ బాసిపోవు టే♦మాటవాసి.

ఉ. కంటికి ఱెప్ప గాచినవ♦గన్ నను బాములఁ బొందనీక యె
ప్పంటికి నీవు ప్రోవఁ దగు♦భావము లన్నియు మాని నేను నీ
యింటికి వచ్చినా యెదుట ♦ నీవగ నిల్చిన సేవఁ జేసినా
బంటుగ నెంచ వేమి పగ♦పంతములా కమలాయతేక్షణా.

శా. ఏలా కోపము లేల తాపము వితా♦యేలా విలాపంబు నా
పాలా జాలము లేల లోకమున నీ ♦ పాదంబుల న్నమ్మితిన్
చాలా చిన్నెలు వన్నె లందఱుఁ గనన్ ♦ జాలా కటాక్షించి యో
బాలా చక్కెర లొల్కుపల్కుల నన్ను ♦ బాలించి లాలించవే.

సీ. తరుణి ని న్నిన్నాళ్లు ♦ మరునిచేచిగురాకు
గడిబాకుగా నెంచి ♦ నడచుకొననొ
కలికి నీమెయిడాలు ♦ కాముని పడవాలు
మేగోలుగా నెంచి ♦ మెచ్చుకొననొ

భామ నీనుడికోపు ♦ భావజుననివైపు
దరిదాపుగా నెంచి ♦ దాఁచుకొననొ
మగువ నీనెమ్మోము ♦ [1]మదనునిసముగోము
సొలయక దీముగాఁ ♦ జూచుకొననొ
తే. గీ. కాక యొకసారి యైన నే ♦ గడుసుపాటి
బిగిసినది లేదు కలనైనఁ ♦ దెగువరాదు
విన్నవించితి నేఁ డింక ♦ వినుట పాడి
వలదు నామీఁద నీమోడి ♦ వన్నెలాఁడి.

ఆ. వె. ఇమ్ము గ్రమ్మఁ గౌఁగి ♦ లిమ్ము నెమ్మది వింత
చాలు వీలు మేలు ♦ [2]మేలు మేలు
నమ్మికొమ్ము బాస ♦ నమ్మి కొ మ్మిఁక నన్ను
బాల తాళఁజాల ♦ మేల మేల.

కం. అని కొంతకొంత కోమలి
మనమునఁ గల్లకము దోఁచి ♦ మగుడ నిగుడున
ల్క నగుచుఁ జూపుంజుఱచుఱ
పెనగొన హృజ్జాతభీతి ♦ భీతాశయయై.

సీ. తళు కెత్తుచిఱునవ్వు ♦ మొలకలు జడిగొను
పన్నీటివలెను పై ♦ పైని నిండఁ
దడి యొత్తుచెంగావి ♦ నిడుద పావడవలెఁ
గెంపుపోఁగులచాయ ♦ గుంపుకొనఁగ
నొసటికస్తురిబొట్టు ♦ మిసమిస ల్చెమరిన
గోవజవ్వాది చె ♦ క్కుల నటింప
తొలుఁగారువలెవాటు ♦ సరిగకుచ్చులగచ్చు
బంగారుపూవుల ♦ రంగు నెఱప
తే. గీ. మరునివిరిగోలయేటున ♦ నొరగినట్లు
నెలకుఁ దామరలకుఁ జెల్మి ♦ నెఱపునట్లు

పా. 1. మరునినామముగోము. పా. 2. జాలమేల.

మోము ప్రోయాలిపదయుగ♦మునను జేర్చి
సాగిలెను శౌరి వలపుల♦బాగు మీఱి.

కం. చిఱుమీసఁపుఁదుమ్మెదకవ
తరుణీపదశౌరివదన♦తామరసము ల
త్తఱి సంధించుట గనుఁగొని
హారువున నిరుగడలఁ జేరె ♦ ననఁ జెలు వొందెన్.

కం. అప్పుడు హరిజాఱుసికం
దెప్పనఁ జెలి మనసుకినుక ♦ దీరఁగఁ దన్నెన్
నెప్పెఱఁగి గిల్కు తాయెత
యప్పులరవ లాని యంది♦యలు ఘల్లనఁగన్.

కం. ఘల్లని యందెలు మొరసిన
గొల్లో గొల్లనుచుఁ జనిరి ♦ గోమలు లపుడే
యల్లలనబొటనవ్రేలును
మెల్లన హరి పంట నంటి ♦ మెఱుముచు నొక్కెన్.

కం. కాముకుఁ డటువలెఁ బంటన్
వేమాఱున్ వ్రేలు నొక్క ♦ వెలసినకళచే
మై మిగుల ఝుమ్ము ఝుమ్మనఁ
గామిని కోపంబు మఱచి ♦ కలకల నవ్వెన్.

కం. నవ్వులకుఁ బువ్వుబోఁడిని
చివ్వున లాగించి గోప♦శేఖరుఁ డంతన్
మవ్వమున మోవితేనియ
బువ్వంబునఁ దనిసె మొదటఁ ♦ బొలఁతుక తనియన్.

కం. తనిసిన దాని న్మగుడం
దనియించఁగ శౌరి మబ్బు ♦ దట్టుచుఁ గవగాఁ
బెనఁగి తమి నూరడింపుచు
ననవిల్తునియనికిఁ దార్చె ♦ నయ మెనయంగన్.

తే. గీ. రాజబింబాస్య మగఁ డట్లు ♦ రతికిఁ దార్చు
మదిని నెలకొన్న మరుచివ్వ ♦ మరులు కెరల
వరపువలె నాని తప్పించు ♦ నెరవు మాని
తీఁగవలె నంటె వాఁ డెందుఁ ♦ దిరిగె నందు.

కం. చెందలిరుసెజ్జ నిటువలె
ముందుగ సమసురతమునకు ♦ మొనయించి రహిన్
కందర్పజనకుఁ డనువున
నిందీవరనయన నానె ♦ నెంతయు నంతన్.

సీ. మగఁ డౌడు కఱచిన ♦ వగపుచిన్నె నటించు
నూరటిల్లఁగ లేచి ♦ హుంకరించుఁ
జెలువుఁ డగ్గలికతో ♦ నిల వేరము నటించు
నాయన యదలించ ♦ నాదరించు
హరి తాఁ గిలార్చిన ♦ నదరి చిన్నె నటించు
నులికినఁ బ్రేమించి ♦ యోహటించుఁ
బతి కేక వేసిన ♦ బవిళిచిన్నె నటించు
నుబుసాన నుడి మించి ♦ యుగ్గడించు
తే. గీ. వలపుపొలుపును కలకల ♦ వలపుపొలుపు
సలుపుమెలపును కళలచే ♦ గెలుపుతలఁపు
వెలయఁ గలయిక కలకల ♦ మొలయఁ గొంత
సమరతంబున నగువింత ♦ నమరె నంత.

కం. ముందఱఁ దోఁచియుఁ దోఁచని
తందరమీటులును మఱియుఁ ♦ దహతహసీటుల్
కుందరదన గన హరి కులు
కుం దరహాసంబు మీఱఁ ♦ గోమ నెలయించెన్.

కం. అంతర మెఱుఁగనివళుకులు
దొంతరవీడెములు కులుకు ♦ దొంతరపలుకుల్

వింతరహిఁ బూను మఱిమఱి
కొంతరవళి నానెఁ గొమిరె ♦ కొమరుతిమురునన్.

కం. వగలాఁడి యిట్లు వగవగ
తగువాటమ్ముల నెసంగి ♦ తక్కుల్ సొక్కుల్
సొగయఁ జెలినడుము సందిటఁ
దగ నొగిఁ గూర్చుండెఁ దొడలఁ ♦ దరుణియు నుండెన్.

చ. ఒఱపులు నిండఁ గాఁదొడల♦నుండెడుగుబ్బెతగుబ్బదోయి పే
రురమున నప్పళించుకొని ♦ యూఁకొనుబాగులు పల్కులాగునన్
మొరయికజోగులుం గదియు♦ముద్దులపోగులుఁ గుల్క నుల్కుచున్
హరి తమిబల్మిఁ బల్మొనల♦నంచులు మోవఁగ మోవి యానఁగన్.

కం. మానిని ముకుళించినకను
గోసల నరచొక్కునిక్కు♦కొసరులు కసరుల్
పూనుకొని మత్స్యపుటముగఁ
బైనిఁ బడి విలాసిఁ దోసి ♦ పైకొని వేడ్కన్.

వ. అంత.

సీ. అనుపమరతికూజి♦తానుమేయకపోత
మలఘురయోదయ♦త్పులకజాత
మమితబంధోద్యమ♦శ్రమజలసంపాత
మతినృత్తకుచనాట్య♦గతిసమేత
మకలంకరుచికిణ♦చికురయాతాయాత
మాభుగ్నపటునితం♦బాభిఘాత
మత్యపాయరసాశ♦యత్యంతకాకూత
మసమసౌరభలస♦త్కుసుమపాత

తే. గీ. మలకజాతాన్వితాంగచా♦వలవిభాత
మోదనస్యూత మధికప్ర♦సాదచేత
ముగ నపుడు శౌరి మదికిని ♦ సొగసు నించె
మగువమరుసాదనఘనంబు ♦ మగతనంబు.

కం. అప్పుడు వగలాఁడిమెయిఁ
గుప్పున విరిదమ్మితావి ♦ గుబులుకొనంగా
నప్పురుషోత్తముఁ డంతట
ముప్పిరిగొనుమోహవార్ధి ♦ మునుఁగుచు నుండెన్.

సీ. కవసరిపిణియుగ్గు ♦ కౌనుదీవియడ్రుగ్గు
తెగచినిల్వులు దిగ్గు♦దిగ్గుకొసరు
పలుకులలగ్గుకు ♦ పఱచునూకులజగ్గు
నుబికినపతిసేఁత ♦ కొగ్గుసిగ్గు
తెగఁ గ్రుక్కు-చో డగ్గు ♦ తెగఁబడునుడిసగ్గు
స్తనభారమున వగ్గు ♦ తగ్గుమొగ్గు
నడయాడు-చో నగ్గు ♦ వడిహారములమ్రగ్గు
గళరవములనగ్గు♦గగ్గుగగ్గు

తే. గీ. నలఁతనగు కగ్గు వడియుగ్గు ♦ లాటమొగ్గు
బడలుమైనెగ్గు తళుకెత్తు♦తొడలనిగ్గు
కేళితమిఁ జిల్కి- పుంభావ♦కేళి నుల్కి-
మెఱసె రహిఁ గుల్కి- కల్కి- తా ♦ మెఱుఁగుపోల్కి-.

కం. పురుషాయితమున నటువలె
మెఱయుచు సరిగెలుపు లెనయ ♦ మెలఁతుక తనియన్
హరి చెలి నణఁచుక తనిసెన్
విరిగొరకలపాదుశాయి♦విజయము మీఱన్.

తే. గీ. ధరణి నందఱు నుతియించ ♦ సరసు లెంచ
నొనరుచన్ సత్యభామసాం♦త్వనముఁ జేసి
యాయురారోగ్యపుత్రపౌ♦త్రాభివృద్ధి
నలరె నలశౌరి మొనలేని♦హాహణు మీఱి.

కం. ఈకథ వినినం జదివినఁ
జేకొని వ్రాయంగఁ బ్రోది ♦ చేసిన మిగులన్

లోకంబున ననవరతము
శ్రీకాంతునికరుణవలనఁ ♦ జేకుఱు శుభముల్.

కం. అని భక్తిని వైశంపా
యనముని వినిపింప వినుచు ♦ హర్ష మెసంగన్
జనమేజయధరణీంద్రుఁడు
ఘన మొప్పఁగ వెలసె నిత్య♦కల్యాణములన్.

మ. వసుధాఖండల ఖండలగ్నమధుర♦త్వత్రాణపారీణసూ
క్తిసుధాకందళ కందలక్షనయభా♦గ్వత్రాణసంవిద్విమా
నసభాసద్బుధ సద్బుధప్రవరగం♦ధర్వస్వరోదారమా
నసమంజూత్పలసత్వరస్థగితమా♦ద్యద్రాజచూడామణీ.

కం. చండయవనాళికాతుర
కుండలనోద్భవ్యదండ♦కోదండభుజా
దండధృతమండలాగ్రవి
ఖండితరిపుగళవిఖండ ♦ గండరగండా.

కం. దాక్షాయణీదయారస
వీక్షాజితరాజలోక♦విశ్రుతశీలా
పక్షాంతచంద్రవదనా
లాక్షాంకితఫాలభాగ ♦ లక్ష్మీశీలా.

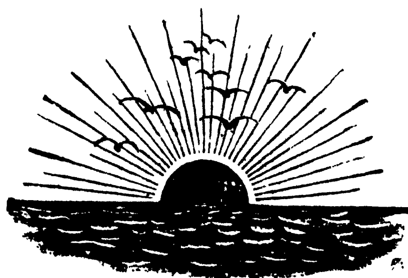
*కవి. వినుతకృపావన రమ్యకృపావన
విభ్రమపావనదృక్కమలా
తనురుచిమానససంభవ మానస
దాసామానసమగ్రయశా
వననిధిసారసనాధిపసారస
వక్రమసారసఘనవిభవా
వనజభవాసనవారిజగద్యుతి
వారిజనారజయాభ్యుదయా.

*ఈ కవిరాజవిరజితము లక్షణ విరుద్ధముగానున్నను ప్రత్యంతరము లేమి యథామాతృకగాఁ బ్రకటించితిమి.

గద్యము.

ఇది శ్రీకాళహస్తీశ్వరచరణారవిందమిళిందాయమానాంతరంగ జ్ఞానప్రసూనాంబికా కృపావలంబవిజృంభమాణసారసారస్వతసుధాతరంగ లింగనమఖి వెంగనామాత్యవంశపావన విరచితవిద్యాధిదేవతాసంభావన దక్షిణసింహాసనాధ్యక్షతిరుమలక్షమాకాంతకరుణాకటాక్షలక్షితస్వచ్ఛముక్తాగుళుచ్ఛ సితచ్ఛత్ర చామరకళాచికాకనకాందోళికాదిరాజోపచార ధీరజనహృదయరంజకవచోవిహారవల్లకీవాదనధురీణవర్ణగీతాదిగాంధర్వస్వరకల్పనాప్రవీణ కామాక్ష్యంబికానాగనకవిరాజనందన కలితసకలబాంధవహృదయానందన శ్రీకర కవితాకర సుకవిజనవిధేయ శ్రీ కామేశ్వరనామధేయప్రణీతం బైన సత్యభామాసాంత్వనం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

రాబోవు 3 వ ప్రబంధము.

హంసవింశతి.

అయ్యలరాజు నారాయణామాత్య విరచితము.

—♦ శైలికి ఉదాహరణములు. ♦—

ఉ. కేరఁగరాదు నవ్వ గిలిగింతలు వెట్టఁగరాదు చెక్కులం
జీరఁగరాదు గుబ్బలు ఖచిక్కనఁ గ్రుమ్మఁగరాదు కూటమిన్
మీఱి యభీష్టలీలల రమింపఁగరాదు వెలందిమిన్న లే
పారఁగ నాథులం గలయునప్పుడు గావున సాహసింత్రుగా
జారులఁగూడఁ దత్సురతసౌఖ్యమె సౌఖ్య మటంచుఁ గామినీ. ఆ. 1.

సీ. చిటిలెడుగందంబుఁ బెటిలెడుకస్తూరి
చలియించురత్నకుండలయుగంబుఁ
గదలెడునెఱివేణి వదలెడుపువ్వులుఁ
జెమటఁ గరంగు కుంకుమపు బొట్టు
వికసించుకన్నులుఁ బ్రకటించుమణితముల్
గంకణఝుణఝుణత్కారరవముఁ
బొదలెడుచనుదోయి కదలెడుహారముల్
ఘననితంబాఘాతనినద మడర

తే. గీ. నిటలసంచలదలక ముత్కటనఖాంక
మమితనిశ్శ్వాసమారుతం బతనుగేహ
దర్శనోత్సాహిపతిచపేటప్రదాయి
యైనపుంభావసురత మయ్యతివ సలిపె. ఆ. 2.

శా. నీవీబంధము చక్కదిద్దు నెఱివేణిన్ లెస్సఁ గై సేయుఁ గ
మ్మొమ్మిం జిల్కుదరస్మితంబు జిగిచూపుల్ ల్వాఱఁగాఁజూచుఁ జ
న్గ్రేవ ల్గన్పడఁ జేయు నెచ్చెలియతోఁ దేకలఁ దట్టించి వా
చావై చిత్రిని ముచ్చటాడు సకి తన్ జారు ల్విలోకింపఁగన్. ఆ. 2.

చ. కుడువ సమస్తభాగ్యములు కోరికమీఱఁగఁ గట్ట వస్త్రముల్
దొడుగ విశేషభూషణములుం దనరార నలంద గంధమున్

ముదువను మంచిపుష్పములు ♦ మొత్తముగల్గిన భోగహీనలై
పడఁతుక లుండనేర్తు రటె ♦ ప్రాయమునం బెఱత్రోవ డాయకన్.

చ. ఒకనికి మోముచుంబనము ♦ లొక్కనికిన్ మొనగుబ్బపోటు వే
ఱొకనికిఁ జెంపపెట్టు మఱి ♦ యొక్కనికిన్ బిగికౌఁగిలింపు లొం
డొకనికి గాఢసంగమము ♦ లొక్కనికిన్ రతిబంధనైపుణుల్
కకవికచూపు మన్మథుఁడు ♦ గట్టినదట్టి సడల్ప నియ్యకన్

ఉ. వాకిలిఁదీసి చొక్కటపు♦వాలుగకన్నులఁ దేలఁ జూచి నా
ళీకదళాక్షి కుందనపు♦లిబ్బుల నేలెడు గుబ్బచన్మొనల్
సోఁకఁగఁ గౌఁగిలించి నెఱ♦సొంపునఁ గేళిగృహంబులోనికిన్
దోకొనిపోయి వాని రతి ♦ నూతనసంభవపారవశ్యయై.

కం. కళలంటి ముద్దు వెట్టక
వెలసినతమి మోవి నొక్క ♦ వీపుచు జనుము
క్కులు వ్రేళ్లఁ గౌఁగిలింపుచుఁ
బలురీతుల రతులఁ గలసి ♦ భ్రమనొందించెన్.

సీ. తరితీపువగలు బి♦త్తరపుఁజూపులు మోవి
విఱుపులు సొలపులు ♦ వింతమాట
లుదుటుచొక్కాటంపు♦టొయ్యారిచేష్టలు
సోబానపాటలు ♦ సొగసుగుల్కు
పొగరువికావిక♦వగపులు బెళకించు
కనుసన్న నేర్పులు ♦ కలికితలు
సామితెల్ చిన్నెలు ♦ జాణతనంబులు
తెచ్చికోల్మరుపులు ♦ తేటపడని

తే. గీ. జంకెనలు ఱొమ్ముతాటింపు ♦ సాహసములు
పచ్చి తేరఁగఁ బల్కెడి♦ముచ్చటలును
విటులఁ గనుగొన్నవేళల ♦ విస్తరించు
రూఢి మించినతమితోడ ♦ రూపసేన.

1938 జనవరు మాసారంభమున వెలువడుతుంది.